

**Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан**

**Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы
Национальная академия образования имени И. Алтынсарина**

**ҮШ ТІЛДІ БІЛІМ БЕРУДІ ІСКЕ АСЫРУ ҮШІН
БАРЛЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ
ПЕДАГОГ КАДРЛАРМЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТІЛУІН ТАЛДАУ**

Талдамалы анықтама

**АНАЛИЗ ОБЕСПЕЧЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИЙ
ВСЕХ УРОВНЕЙ ОБРАЗОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИМИ КАДРАМИ
ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ ТРЕХЪЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Аналитическая справка

**Астана
2016**

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

Министерство образования и науки Республики Казахстан
Национальная академия образования им. И. Алтынсарина

**Үш тілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру
ұйымдарының педагог кадрлармен қамтамасыз етілуін талдау**

Талдамалы анықтама

**Анализ обеспеченности организаций всех уровней образования
педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования**

Аналитическая справка

Астана
2016

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесімен баспаға ұсынылды (2016 жылғы 20 қазандағы №9 хаттама).

Үш тілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагог кадрлармен қамтамасыз етілуін талдау. Талдамалық анықтама. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2016. – 48 б.

Рекомендовано к изданию решением ученого совета Национальной академии образования им. И.Алтынсарина (протокол №9 от 20 октября 2016 г.).

Анализ обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования. Аналитическая справка. – Астана: Национальная академия образования им. И. Алтынсарина, 2016. – 48 с.

Бұл жұмыста Үштілді білім беруді дамытудың 2015-2020 жылдарға арналған Жол картасын жүзеге асыру аясында үш тілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагог кадрлармен қамтамасыз етілуін талдау жұмысы ұсынылған.

Талдамалық анықтама ғалымдарға, мектеп мұғалімдеріне, колледждер мен жоғары оқу орындарының оқытушыларына, білім беру басқармаларының басшыларына, үштілді оқыту саласындағы барлық мамандарға арналған.

В настоящей работе представлен анализ обеспеченности педагогическими кадрами организаций образования всех уровней в рамках реализации Дорожной карты развития трехязычного образования на 2015-2020 годы.

Аналитическая справка адресована ученым, учителям школ, преподавателям колледжей и вузов, руководителям управлений образования, всем специалистам в области трехязычного обучения.

© Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық
білім академиясы, 2016

© Национальная академия образования
им. И. Алтынсарина, 2016

Кіріспе

Қазақстандық мектептерде үштілділікті енгізу кезеңдері үш министрліктің:

– Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі (05.11.2015. № 622)

– Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі (09.11.2015. № 344)

– Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің (13.11.2015. № 1066) бірлескен бұйрығымен үштілді білім беруді дамытудың 2015-2020 жылдарға арналған Жол картасында анықталған.

Жол картасының 5.1 пунктіне сәйкес үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етілуіне талдау жүргізу және көптілді педагогтердің қажеттілігін анықтау қарастырылған.

Осы пунктті орындау мақсатымен Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ұлттық білім академиясына жүргізілген мониторинг қорытындысы бойынша талдамалық анықтама дайындауды қажет ететін осы мониторингті жүргізуді тапсырды. Осыған байланысты келесі жұмыс жүргізілді:

– үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз ету мен көптілді педагогтердің қажеттілігін анықтауға жүргізілген мониторинг құрылымы және технологиялық карталары әзірленді;

– үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етілу деңгейін анықтау мақсатында мұғалімдер және оқытушыларға арналған сауалнама әзірленді;

– үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етілуі және көптілді педагогтердің қажеттілігін анықтауды талдауға ақпараттар жинау және мәліметтер базасын өңдеу жүргізілді;

– білім берудің барлық деңгейіндегі педагогикалық кадрларына on-line сауалнама жүргізілді;

– үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етілуі және көптілді педагогтердің қажеттілігін анықтауға жүргізілген мониторинг мәліметтеріне талдау жасалды;

– үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етілуі және көптілді педагогтердің қажеттілігін анықтауға жүргізілген талдау нәтижелерін енгізу бойынша қорытындылар тұжырымдалды және жұмыс нәтижесі қорытындыланды.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігімен анықталған техникалық ерекшелікке сәйкес жүргізілген мониторингке елдің ұлттық, мемлекеттік және жеке меншік жоғары оқу орындары, сонымен қатар,

техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары, республика мектептері тартылды. Мониторингке:

– 66 жоғары білім беру ұйымдары, олардың: 5-уі ұлттық, 27-сі мемлекеттік, 17-сі акционерленген және 17 жеке меншік жоғары оқу орындары;

– 192 техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары;

– 1990 орта білім беру ұйымдары қатысты. Өкінішке орай, мониторингке Жамбыл, Оңтүстік Қазақстан, Қарағанды облыстарының жалпы білім беретін мектептері қатыспады.

1 Үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг құрылымы мен технологиялық карталары

Мониторинг жүргізу үшін технологиялық карталар, сауалнама әзірленді және жоғары оқу орындарына, сонымен қатар, облыстардың, Астана және Алматы қалаларының білім басқармаларына жіберілді.

Үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторингтің технологиялық карталарының жалпы құрылымы келесі бөлімдерден тұрады:

I. Жалпы мәліметтер.

II. Көптілді білім беруді кадрлық қамтамасыз ету фактісі туралы мәліметтер (2016-2017жж.)

III. Үштілді білім беру аясында мұғалімдердің, жоғары оқу орындары мен техникалық және кәсіптік білім беруге оқытушылардың қажеттілігі туралы мәліметтер.

IV. Үштілді білім беру аясында мұғалімдердің, техникалық және кәсіптік білім мен жоғары оқу орындары оқытушыларының сапалық құрамы.

V. Біліктілікті арттыру туралы мәліметтер.

«I. Жалпы мәліметтер» бөлімінде сауалнамаға жауап берушілер: білім беру ұйымының толық заңдық атауын, оның мекенжайын, байланыстарын, мектептегі оқыту тілін, сонымен қатар үш/көптілді білім беруге жауаптылар және басшылар туралы мәліметтерді көрсетуі қажет.

«Үштілді білім беру жағдайында факті бойынша мұғалімдермен, ТЖКБ және ЖОО оқытушылармен қамтамасыз ету туралы мәліметтер» деп аталатын екінші бөлім төмендегі білім беру ұйымдарын педагог кадрлармен қамтамасыз етуді анықтауға бағытталған бір технологиялық картаны құрайды:

1. Жалпы білім беретін мектептерде:

- «Дүние жүзі тарихы» пәнін оқыту қазақ тіліндегі сыныптар/мектептерде орыс тілінде жүргізу;

- «Қазақстан тарихы» пәнін оқыту орыс тіліндегі сыныптар/мектептерде қазақ тілінде жүргізу;

- «Жаратылыстану» «Биология», «Химия», «Физика», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде жүргізу.

2. Техникалық және кәсіптік білім мен жоғары оқу орындарында ЖББП, БП, БП міндетті және элективті компоненттерінің тілдік емес пәндерін мақсатты тілде жүргізу.

Естеріңізге сала кетейік, мақсатты, тілдерге:

– оқыту қазақ тілді емес топтар үшін қазақ тілі (Т2);

– оқыту орыс тілді емес топтар үшін орыс тілі (Т2);

– оқыту тіліне тәуелсіз барлық топтар үшін ағылшын тілі (Т3) жатады.

«III. Үштілді білім беруге көшу аясында мұғалімдер, оқытушылардың қажеттілігі туралы мәліметтер» деп аталатын үшінші бөлім 2016-2017, 2017-2018 оқу жылында үштілді білім беру үшін

педагогикалық кадрлардың қажеттілігін анықтауға бағытталған.

«IV. Сапалық құрам» төртінші бөлімі үштілді білім беруді іске асыруға қатысты біліктілік санаты бар мұғалімдер туралы, сонымен қатар, ТжКБ мен жоғары оқу орындарының оқытушылармен қамтамасыз етілуі туралы мәліметтерді құрайды.

Сонымен, бесінші бөлім «V. Біліктілікті арттыру курстары» НЗМ- (білім мазмұнын жанарту бойынша), «Өрлеу» (үш тілде оқыту бойынша), «CLIL» әдісі бойынша біліктілікті арттыру курсынан, түрлі тілдік тағылымдамадан өткен орта мектеп мұғалімдерінің үлесін, сонымен қатар, тілдік тағылымдамадан өткен ТжКБ мен жоғары оқу орындарының оқытушыларының үлесін анықтауға бағытталған.

Жалпы, мониторинг құрылымы 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте – Педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг құрылымы

Бөлімдер атауы	Технологиялық карталар атауы
1	2
Орта білім беру	
I. Жалпы мәліметтер	Білім беру ұйымдары туралы жалпы мәліметтер
	2016-2017 ж.
	А1 ТК а) – пәнді қазақ тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін) б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін)
	Б1 ТК а) – пәнді орыс тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін) б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін)
	2017-2018 ж.
II. Үштілді білім беру жағдайында факті бойынша мұғалімдермен қамтамасыз ету туралы мәліметтер	А1 ТК а) – пәнді қазақ тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін) б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін)
	Б1 ТК а) – пәнді орыс тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін) б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізетін мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін)
	2016-2017 ж.
	А2 ТК а) – пәнді қазақ тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін)

III. Үштілді білім беруге көшу аясында мұғалімдердің қажеттілігі туралы мәліметтер	б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін)
	Б2 ТК а) – пәнді орыс тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін) б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін)
	2017-2018 ж.
	А2 ТК а) – пәнді қазақ тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін) б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді емес мектептер үшін)
	Б2 ТК а) – пәнді орыс тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін) б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті мұғалімдер саны (оқыту қазақ тілді мектептер үшін)
IV. Мұғалімдердің сапалық құрамы	А3 ТК – Оқыту қазақ тілді емес мектептердегі үштілді оқытуға қатысты мұғалімдердің біліктілік санаты туралы мәліметтер Б3 ТК - Оқыту қазақ тілді мектептердегі үштілді оқытуға қатысты мұғалімдердің біліктілік санаты туралы мәліметтер
V. Біліктілігін арттыру туралы мәліметтер	А4 ТК – Оқыту қазақ тілді емес мектептердегі үштілді оқытуға қатысты мұғалімдердің біліктілігін арттыру туралы мәліметтер (соңғы үш жылда)
	Б4 ТК – Оқыту қазақ тілді мектептердегі үштілді оқытуға қатысты мұғалімдердің біліктілігін арттыру туралы мәліметтер (соңғы үш жылда)
<i>Техникалық және кәсіптік білім беру</i>	
I. Жалпы мәліметтер	Білім беру ұйымдары туралы жалпы мәліметтер
II. Үштілді білім беру жағдайында факті бойынша оқытушылармен қамтамасыз ету туралы мәліметтер	А1 ТК а) қазақ тілінде б) ағылшын тілінде в) қазақ және орыс тілдерінде г) қазақ және ағылшын тілдерінде д) орыс және ағылшын тілдерінде е) қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде сабақ беретін оқытушылар саны (оқыту орыс тілді топтар/бөлімдер үшін)
	Б1 ТК а) орыс тілінде

	<p>б) ағылшын тілінде</p> <p>в) қазақ және орыс тілдерінде</p> <p>г) қазақ және ағылшын тілдерінде</p> <p>д) орыс және ағылшын тілдерінде</p> <p>е) қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде сабақ беретін оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді топтар/бөлімдер үшін)</p>
III. Мақсатты тілде оқытылатын пәндер туралы мәліметтер	A1 ТК а) – Оқыту орыс тіліндегі топтарда қазақ тілінде оқытылатын пәндер
	A1 ТК б) – Оқыту орыс тіліндегі топтарда ағылшын тілінде оқытылатын пәндер
	Б1 ТК в) – Оқыту қазақ тіліндегі топтарда орыс тілінде оқытылатын пәндер
	Б1 ТК г) – Оқыту қазақ тіліндегі топтарда ағылшын тілінде оқытылатын пәндер
	2016-2017ж.
IV. Үштілді білім беруге көшу аясында оқытушылардың қажеттілігі туралы мәліметтер	<p>A2 ТК а) – пәнді қазақ тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді емес топтар/бөлімдер үшін)</p> <p>б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді емес топтар/бөлімдер үшін)</p>
	<p>Б2 ТК а) – пәнді орыс тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді топтар/бөлімдер үшін)</p> <p>б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді топтар/бөлімдер үшін)</p>
	2017-2018 ж.
	<p>A3 ТК а) – пәнді қазақ тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді емес топтар/бөлімдер үшін)</p> <p>б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді емес топтар/бөлімдер үшін)</p>
	<p>Б3 ТК а) – пәнді орыс тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді топтар/бөлімдер үшін)</p> <p>б) – пәнді ағылшын тілінде жүргізуге қажетті оқытушылар саны (оқыту қазақ тілді топтар/бөлімдер үшін)</p>
IV. Оқытушылардың сапалық құрамы	A4 ТК, Б4 ТК – Үштілді оқытуға қатысты оқытушылардың дәрежесі туралы мәліметтер

V. Тілдік тағылымдамадан өткендігі туралы мәліметтер	A4 ТК, Б4 ТК – Үштілді оқытуға қатысты және тілдік тағылымдамадан өткен оқытушылар туралы мәліметтер
<i>Жоғары білім беру</i>	
I. Жалпы мәліметтер	
II. Үштілді білім беру жағдайында жоғары оқу орнын оқытушылармен қамтамасыз ету туралы мәліметтер	2016-2017 ж.
	A1, Б1 ТК а) орыс топтарында/бөлімдерінде қазақ тілінде б) қазақ топтарында/бөлімдерінде орыс тілінде в) ағылшын тілінде г) қазақ және орыс тілдерінде д) қазақ және ағылшын тілдерінде е) орыс және ағылшын тілдерінде ж) қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жүргізетін оқытушылар саны
	2017-2018 ж.
	A1, Б1 ТК а) орыс топтарында/бөлімдерінде қазақ тілінде б) қазақ топтарында/бөлімдерінде орыс тілінде в) ағылшын тілінде г) қазақ және орыс тілдерінде д) қазақ және ағылшын тілдерінде е) орыс және ағылшын тілдерінде ж) қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жүргізетін оқытушылар саны
	2016 ж. Педагогикалық кадрлар қажеттілігі
	A2, Б2 ТК а) орыс топтарында/бөлімдерінде қазақ тілінде б) қазақ топтарында/бөлімдерінде орыс тілінде в) ағылшын тілінде г) қазақ және орыс тілдерінде д) қазақ және ағылшын тілдерінде е) орыс және ағылшын тілдерінде ж) қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жүргізу үшін қажетті оқытушылар саны
III. Оқытушылардың сапалық құрамы	A3 ТК, Б3 ТК – Үштілді оқытуға қатысты оқытушылар дәрежесі туралы мәліметтер
IV. Тілдік тағылымдамалар туралы мәліметтер	A4 ТК, Б4 ТК – Тілдік тағылымдамадан өткен және үштілді оқытуға қатысты оқытушылар туралы мәліметтер

2 Үштілді білім беру саласында барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг ақпараттарын жинау және мәліметтер базасын өңдеу әдістері

Алдын ала дайындық: Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясымен облыстардың, Астана және Алматы қалаларының білім басқармаларына, жоғары оқу орындарына, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарына үштілді білім беруде педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етілуге жүргізілген мониторингке қатысуға хат жіберілді.

Сонымен қатар, 3-нен 10қазанға дейін Академияның ресми сайтында www.nao.kz үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз ету сұрақтары бойынша өз пікірлерін білдірген ТЖКБ, жоғары оқу орны оқытушыларына on-line сауалнама жүргізілді.

Сауалнама

Үштілді білім беру жағдайында педагог кадрлармен қамтамасыз етілу мәселесі бойынша мұғалімдер, оқытушылар үшін On-line сауалнама

Құрметті мұғалімдер, оқытушылар!

Сіздерден сауалнамаға белсенді қатысып, барлық сұрақтарға нақты жауап берулеріңізді сұраймыз. Әр сұрақтың жауабын белгілегеннен кейін, келесі сұраққа жауап беріңіз. Сәттілік тілейміз!

Сауалнама сұрақтары

1. Сіз қай жерде жұмыс істейсіз? Жұмыс орныңыз ?

- Облыс
- Қала
- Ауыл

2. Білім беру ұйымының түрі:

- Гимназия
- ШЖМ
- ОББМ
- Колледж
- ЖОО

3. Сіздің білім беру ұйымыңыздағы оқыту тілі ?

- Қазақ
- Орыс
- Қазақ, орыс,

4. Сіз қалай ойлайсыз, ағылшын тілінің мұғалімдері «Жаратылыстану», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика» пәндері бойынша сабақ бере ала ма, егер:

а) олар аталған мамандық бойынша екінші жоғары білім алса

- иә
- жоқ

б) білімін арттыру курсынан өтсе

- иә
- жоқ

5. Сіздіңше, «Жаратылыстану», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика» пәндерінің мұғалімдеріне ағылшын тілінің жеткілікті деңгейін меңгеруге қанша уақыт қажет:

- 1 ай
- 3 ай
- 6 ай
- 1 жыл

6. Қазіргі уақытта сіздердің білім беру ұйымдарыңызда тілдік емес пәндердің педагогтері бар ма:

а) ағылшын тілін білетін

- иә
- жоқ

б) оқыту орыс тіліндегі мектептер/ сыныптар/ топтар/бөлімдер үшін қазақ тілін білетін

- иә
- жоқ

в) оқыту қазақ тіліндегі мектептер/ сыныптар/ топтар/бөлімдер үшін орыс тілін білетін

- иә
- жоқ

Құрметті әріптес!

Сізге сауалнама сұрақтарына жауап бергеніңіз үшін алғысымызды білдіреміз. Аталған сауалнамадағы сіз берген әр жауап біз үшін өте маңызды.

On-line сауалнамаға Қазақстанның 16 аймағынан 2195 адам қатысты. Олардың ішінде сауалнамаға жауап бергендердің көпшілігі – 1320 адам колледжде, 203-і гимназияда, 149 сауалнамаға жауап берушілер ШЖМ және 460 адам жалпы орта білім беретін мектептерде жұмыс істейді. Сауалнамаға жауап берушілердің аз санын жоғары оқу орны қызметкерлері – 15 адам қамтиды. (2-кесте):

2-кесте – Ұйымның түрі

Ұйымның түрі	Облыс	Қала	Ауыл
гимназия	5	172	31
ШЖМ	1	1	148
ОББМ	10	161	299
колледж	32	919	401
ЖОО	0	9	6

«Сіздің ұйымыңыздағы оқыту тілі ?» сұрағына сауалнамаға қатысушылардың көпшілігі аралас түрдегі білім беру ұйымын (қазақ, орыс) белгілеген (3-кестені қараңыз).

3-кесте – Сауалнамаға жауап берушілердің білім беру ұйымдарындағы оқыту тілі туралы мәліметтер

Оқыту тілі	Облыс	Қала	Ауыл
Қазақ	8	139	205
Орыс	6	276	419
Қазақ, орыс	34	847	261

Сіз қалай ойлайсыз, ағылшын тілінің мұғалімдері «Жаратылыстану», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика» пәндері бойынша сабақ бере ала ма, егер:

1. Олар аталған мамандық бойынша екінші жоғары білім алады сұрағына 1565 адам мақұлдап жауап берді, 630-ы теріс жауап берді;

2. Көрсетілген пәндерді оқыту әдісі бойынша білімін арттыру курсынан өтеді сұрағына мұғалімдер мен оқытушылардың 726-ы – иә, ал 1469– жоқ деп жауап берді.

Сонымен, сауалнамаға жауап берушілердің көп бөлігі пән бойынша мақсатты тілде (Т2, Т3) екінші жоғары білім алу орынды деп есептейді.

Сауалнаманың келесі «Жаратылыстану», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика» пәндерін мұғалімдеріне ағылшын тілінің жеткілікті деңгейін меңгеруге қанша уақыт қажет? сұрағына сауалнамаға жауап берушілердің көпшілігі – 1819 адам пән мұғалімдерінің ағылшын тілін меңгеруіне 1 жыл қажет деп есептейді.

Соңғы тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз ету туралы сұрақтың жауабы педагогтардың басым бөлігі билингва (қазақ/орыс) болып табылатынын көрсетеді.

Сауалнамаға жауап берушілердің 680-і өздерінің білім беру ұйымдарында ағылшын тілін білетін педагогтардың бар екенін, керісінше, 1515-і жоқ деп жауап берді. 4-кестені қараңыз.

4-кесте – Педагогтармен қамтамасыз етілу туралы мәліметтер

Қазіргі уақытта сіздердің білім беру ұйымдарыңызда тілдік емес пәндердің педагогтері бар ма:	Иә	Жоқ
ағылшын тілін білетін	680	1515
оқыту орыс тіліндегі мектептер/ сыныптар/ топтар/бөлімдер үшін қазақ тілін білетін	1437	758

оқыту қазақ тіліндегі мектептер/ сыныптар/ топтар/бөлімдер үшін орыс тілін білетін	1377	818
--	------	-----

Кестедегі мәліметтерден үштілді білім беру жағдайында оқыту орыс тіліндегі мектептер/ сыныптар/ топтар/бөлімдер үшін қазақ тілін, оқыту қазақ тіліндегі мектептер/ сыныптар/ топтар/бөлімдер үшін орыс тілін білетін мұғалімдер мен оқытушылардың, яғни билингвалардың басым болғандығы туралы қорытынды жасауға болады.

Бастапқы мәліметтер және ақпараттарды өңдеудің негізгі әдісі мониторингтің технологиялық картасы түріндегі құрылымдық форма бойынша сауал, алғашқы құжатты(технологиялық картаны) орындаушымен жеке сұхбатта нақтылау, сонымен қатар, on-line сауалнама мәліметтерін өңдеу болып табылады. Келесі әдіс алынған және өңделген талдау нәтижелерін Академияның жұмысшы топтарында, содан кейін Академияның ғылыми кеңесі мүшелерінің арасында талқылау болып табылады.

3 Үштілді білім беруді жүзеге асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг мәліметтерін талдау нәтижелері

3.1 Деңгейі: орта білім беру

Ведомстволық бағыныстағы 7511 мектептен (ҚР БҒМ мәліметтері) мониторингке 1990 орта білім беру ұйымдары қатысты (5-кесте).

5-кесте – Мониторингке қатысқан мектептер саны туралы мәліметтер

№	Облыстар атауы	БҒМ ведомстволық бағыныстағы ОМ саны	Қатысқандар			
			барлығы	оқыту қазақ тілді	оқыту орыс тілді	оқыту аралас тілді
1	Ақмола	578	578	166	189	223
2	Ақтөбе	422	31	17	6	7
3	Алматы	737	44	23	13	8
4	Атырау	192	3	3	0	0
5	БҚО	389	389	263	32	94
6	Жамбыл	449	0	0	0	0
7	Қарағанды	526	0	0	0	0
8	Қостанай	535	4	0	4	0
9	Қызылорда	298	41	38	3	0
10	Маңғыстау	132	124	111	2	11
11	ОҚО	1 021	0	0	0	0
12	Павлодар	400	400	156	82	162
13	СҚО	533	60	18	42	0
14	ШҚО	667	3	2	1	0
15	Астана қаласы	80	33	10	9	14
16	Алматы қаласы	201	167	63	65	39

Жүргізілген мониторингтің келесі сұрағы оқыту қазақ және орыс тіліндегі мектептер/сыныптарда үштілді білім беру аясында факті бойынша (2016-2017оқу жылында) және болжамдық (2017-2018 оқу жылында) қамтамасыз етілуіне арналады.

Сонымен қатар, «Қазақстан тарихы» және «Дүние жүзі тарихы» пәндерін мақсатты тілдерде (Т2), ал «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде (Т3) жүргізу.

Сонымен, 2016-2017 оқу жылында мониторингке қатысқан оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптардың 41 % «Дүние жүзі тарихы» пәнін орыс тілінде

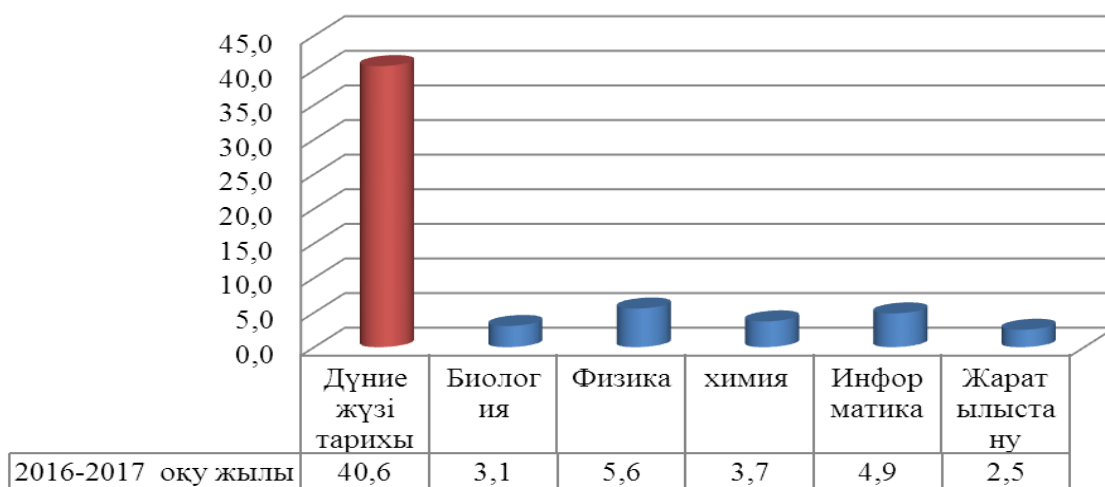
жүргізетін мұғалімдермен қамтамасыз етілгені анықталды. Мектептердің 2,5-5,6% «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде жүргізетін педагог кадрлармен қамтамасыз етілген.

Үштілді білім беру аясында 2017-2018 оқу жылына оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптарды педагог кадрлармен қамтамасыз ету келесідей болжанады:

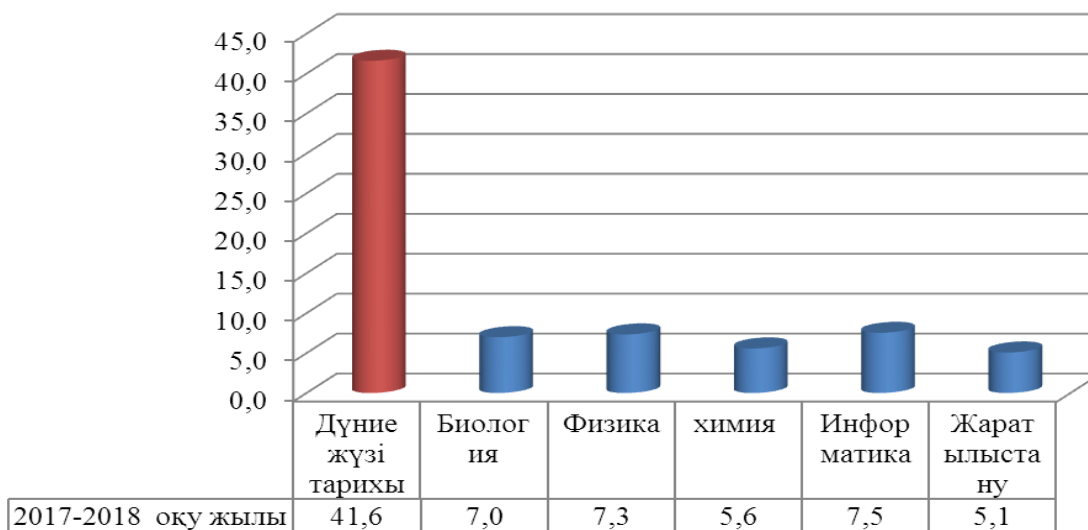
- «Дүние жүзі тарихы» орыс тілінде 41,6% мектеп/сыныптарда;
- «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде 5,1% - 7,5% мектеп/сыныптарда (1.1 суретті қараңыз).

Оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптар

2016-2017 оқу жылы

2017-2018 оқу жылы

	орыс тілінде
	ағылшын тілінде

1.1-сурет – Пәндер мақсатты тілде жүргізілетін оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптар туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

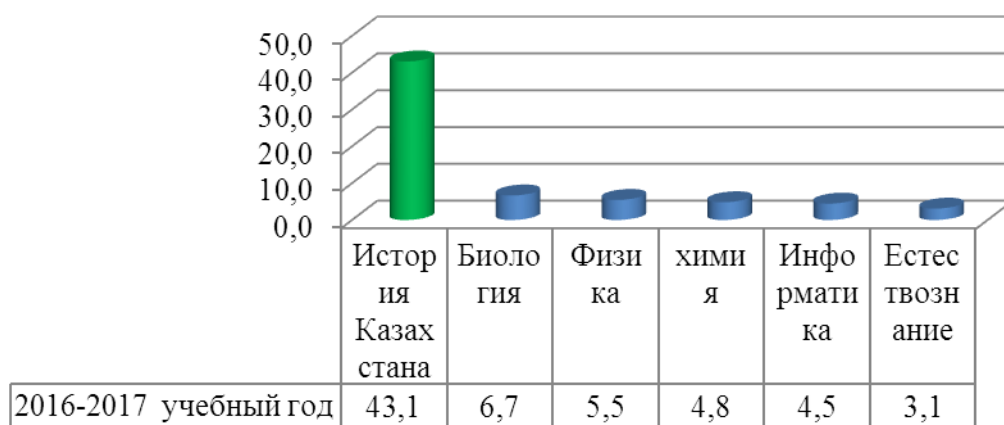
2016-2017 оқу жылында мониторингке қатысқан оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптардың 43,1 % «Қазақстан тарихы» пәнін қазақ тілінде жүргізетін мұғалімдермен қамтамасыз етілгені анықталды. Мектептердің 3,1% ден 6,7% дейінгісі «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде жүргізетін педагог кадрлармен қамтамасыз етілген.

Үштілді білім беру аясында 2017-2018 оқу жылына оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптарды педагог кадрлармен қамтамасыз ету келесідей болжанады:

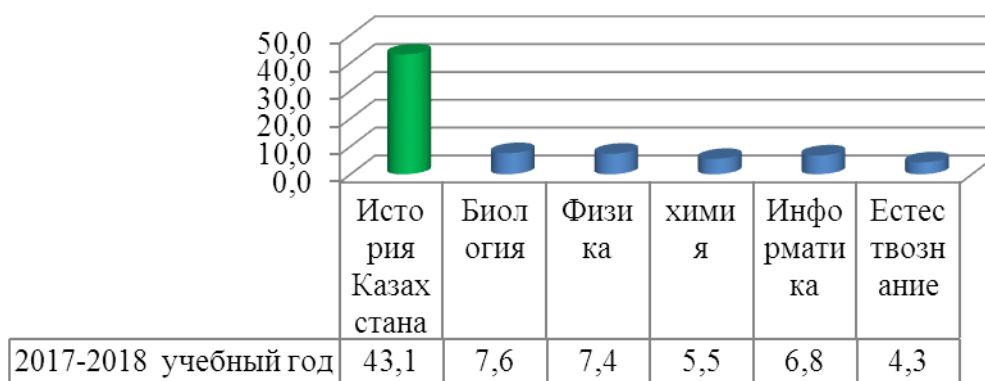
- «Қазақстан тарихы» қазақ тілінде 41,6% мектеп/сыныптарда;
- «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде 4,3% - 7,6% мектеп/сыныптарда (1.2 суретті қараңыз).

Оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптар

2016-2017 оқу жылы

2017-2018 оқу жылы

	қазақ тілінде
	ағылшын тілінде

1.2-сурет – Пәндер мақсатты тілде жүргізілетін оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптар туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Педагог кадрлардың қажеттілігіне байланысты технологиялық картаның үшінші бөліміне – ТК А2 а),б), Б2а),б) сәйкес – сауалнамға жауап берушілер үштілді білім беруді іске асыру үшін 2016-2017 және 2017-2018 оқу жылына

қажетті мұғалімдер санын көрсетуі қажет еді. Мәліметтерді талдау жауап алынған 16,6% оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптар «Дүние жүзі тарихы» пәнін орыс тілінде жүргізе алатын, 6,4% ден- 8,3% дейінгі мектеп/сыныптар ағылшын тіліндегі мұғалімдерді қажет ететінін көрсетеді.

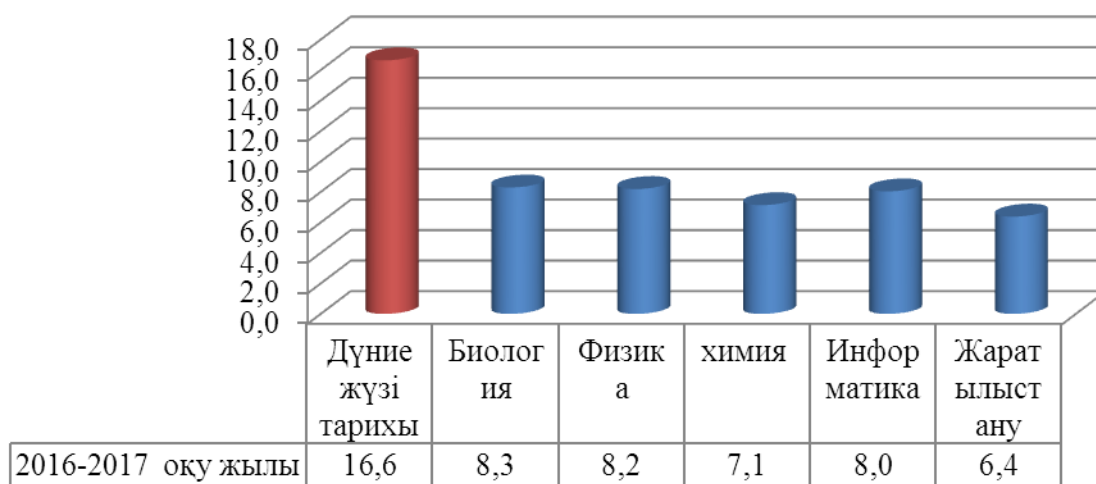
2017-2018 оқу жылына келесідей педагог кадрларға қажеттілік күтіледі:

- сауалнамаға жауап берушілердің жауабына сәйкес барлығы 6,5% мектеп/сыныптар «Дүние жүзі тарихы» пәнін орыс тілінде жүргізе алатын педагогтарды қажет етеді;

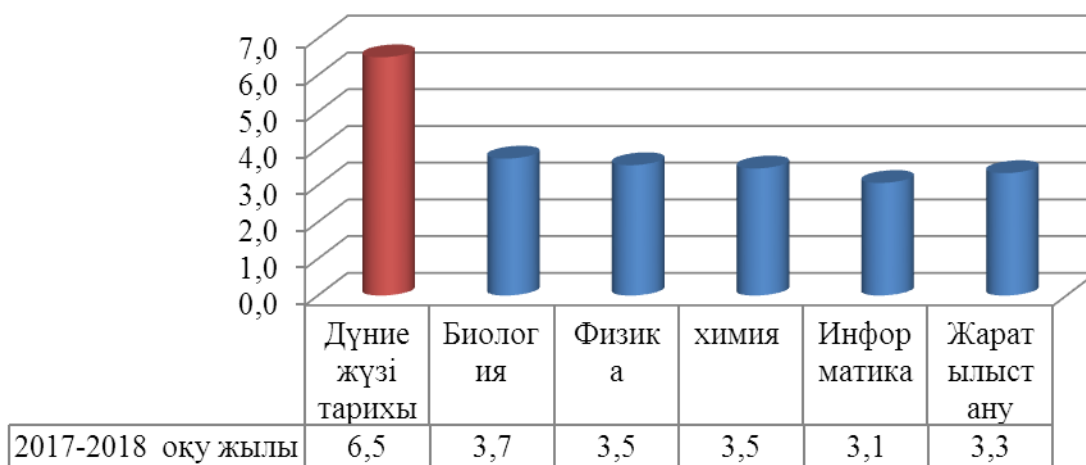
- 3,3%-тен - 3,7% дейінгі мектеп/сыныптар «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде жүргізе алатын педагогтарды қажет етеді. (2.1 сурет)

Оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптар

2016-2017 оқу жылы

2017-2018 оқу жылы

	орыс тілінде
	ағылшын тілінде

2.1-сурет – Үштілді білім беруге көшу үшін оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптарға мұғалімдердің қажеттілігі туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

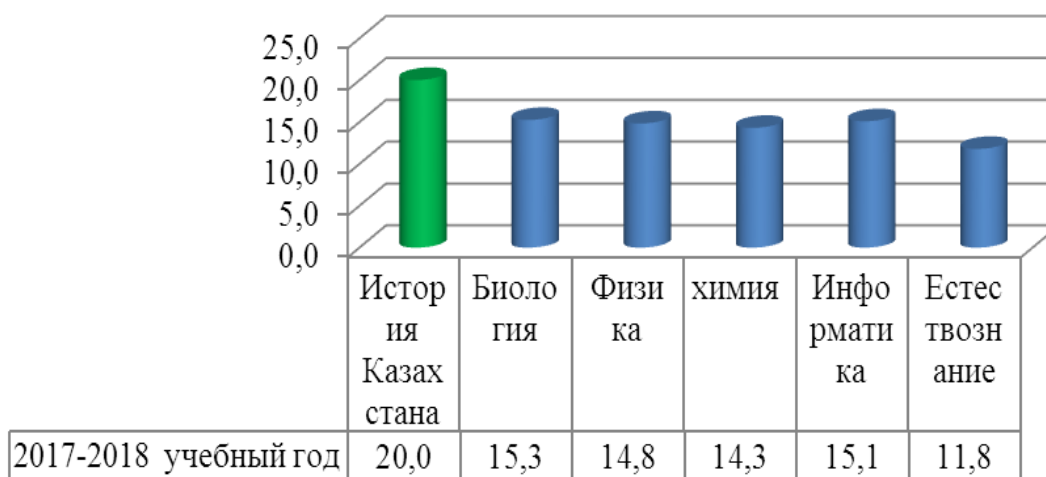
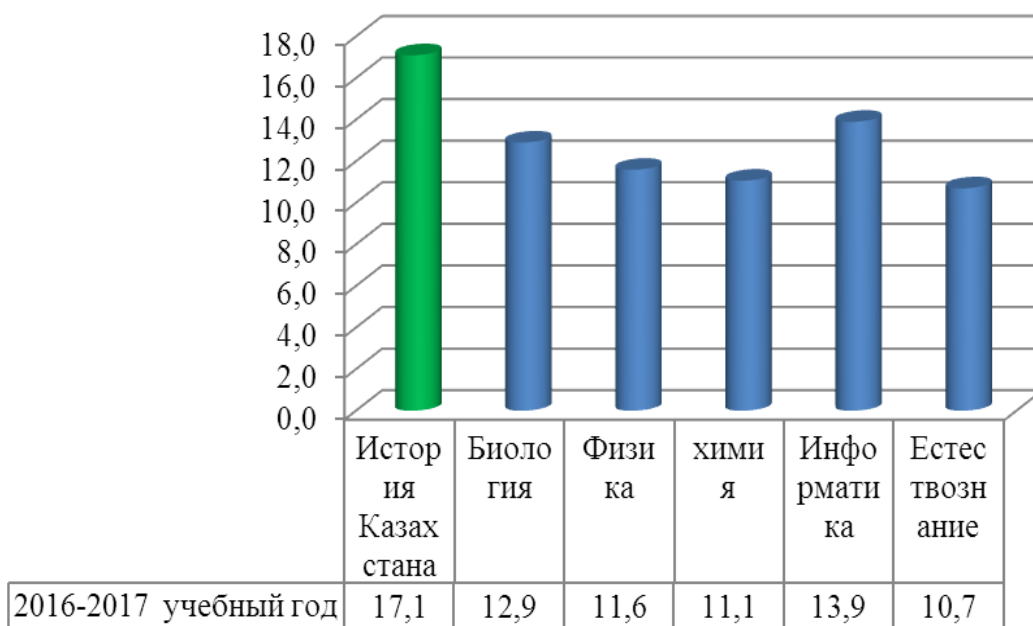
Берілген жауаптарға сәйкес, оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптарда 2016-2017 оқу жылында үштілді білім беру аясында педагог кадрларға қажеттілік:

- «Қазақстан тарихы» пәнін қазақ тілінде жүргізетін 17,1 % мұғалімді;
- 10,7% дан 13,9% ға дейінгі ағылшын тілін білетін мұғалімдерді құрайды.

2017-2018 оқу жылына болжамды қажеттілік:

- 20% «Қазақстан тарихы» пәнін қазақ тілінде жүргізетін;
- 11,8% - 13,9% ағылшын тілін білетін мұғалімдерді құрайды (2.2-суретті қараңыз).

Оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптар

	қазақ тілінде
	ағылшын тілінде

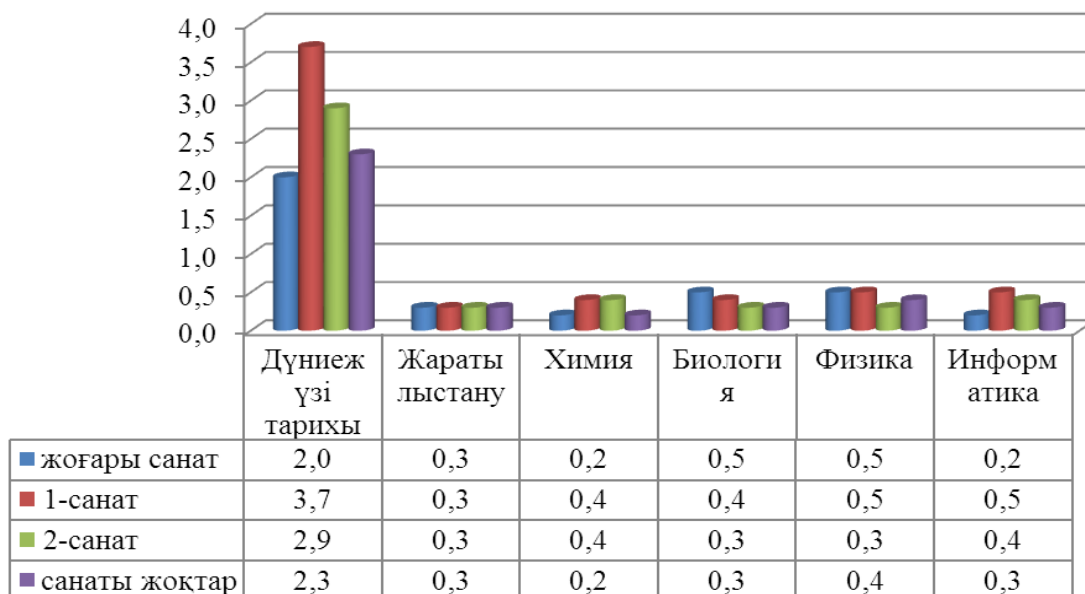
2.2-сурет – Үштілді білім беруге көшу үшін оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптарға мұғалімдердің қажеттілігі туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Ұсынылған диаграммалардан оқыту қазақ және орыс тіліндегі мектеп/сыныптарда үштілді білім беру жағдайында факті бойынша педагог кадрлармен қамтамасыз етілу бірдей деген қорытынды жасаймыз. Сонымен, «Дүние жүзі тарихы», «Қазақстан тарихы» мақсатты тілдерде (Т2) 41,6% оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптарда және 43,1% оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптарда жүргізіледі, ал «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде жүргізумен қамтамасыз ету төмен көрсеткіш көрсетті.

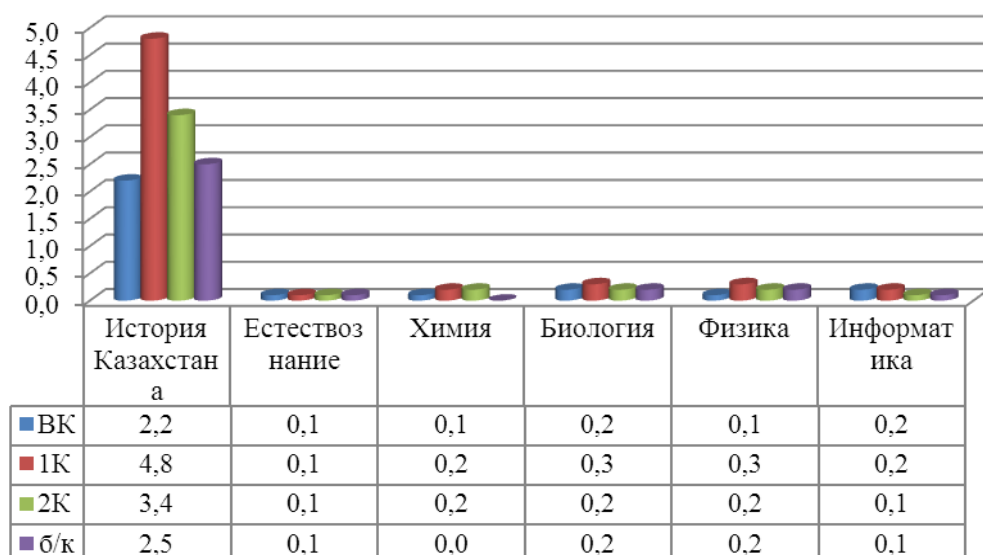
2017-2018 оқу жылына тарихшы-педагогтерге болжамды қажеттілік оқыту қазақ тіліндегі мектеп/сыныптарда (16,6%), сонымен бірге, оқыту орыс тіліндегі мектеп/сыныптарда (17,1%) төмендейді. Бірақ, өзіміз көріп отырғандай, ағылшын тіліндегі педагогтерге қажеттілік (13,9% және 15,3% сәйкес) артады.

«IV. Сапалық құрам» төртінші бөлімнің технологиялық карталары – А3, Б3 – біліктілік санаты бар мұғалімдер туралы мәліметтерді құрайды. Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, оқыту мақсатты тілдердегі (Т2) мектеп/сыныптардағы мұғалімдердің сапалық құрамындағы айырмашылық онша көп емес. Осы мониторингке қатысқан мұғалімдерден, «Дүние жүзі тарихы» пәнін оқыту қазақ тілдердегі мектеп/сыныптарда орыс тілінде жүргізетіндердің: 2,0% – жоғары біліктілік санаты, 3,7% – бірінші, 2,9% – екінші біліктілік санаты бар және 2,3% – санаты жоқ; «Қазақстан тарихы» пәнін орыс тілдердегі мектеп/сыныптарда қазақ тілінде жүргізетін мұғалімдерден: 2,2% – жоғары біліктілік санаты, 4,8% – бірінші, 3,4% – екінші біліктілік санаты бар және 2,5% - санаты жоқ. Ұсынылған мәліметтерге сәйкес пәнді ағылшын тілінде жүргізетін пән-мұғалімдерінің біліктілік санаты төмен, 0,2-ден 0,5% дейін өзгеріп отырады. Жоғарыдағы диаграммадан төмен біліктілік көрсеткіштер үштілді білім беруді іске асыру үшін мектептердің қазақ, орыс, ағылшын тілінде сабақ беретін мұғалімдерге мұқтаждығын көрсетеді, яғни, тілдік емес пәндерді мақсатты тілдерде (Т2,Т3) жүргізетін мұғалімдер саны өте аз (3-суретті қараңыз).

Оқыту қазақ тілді мектептер/сыныптар

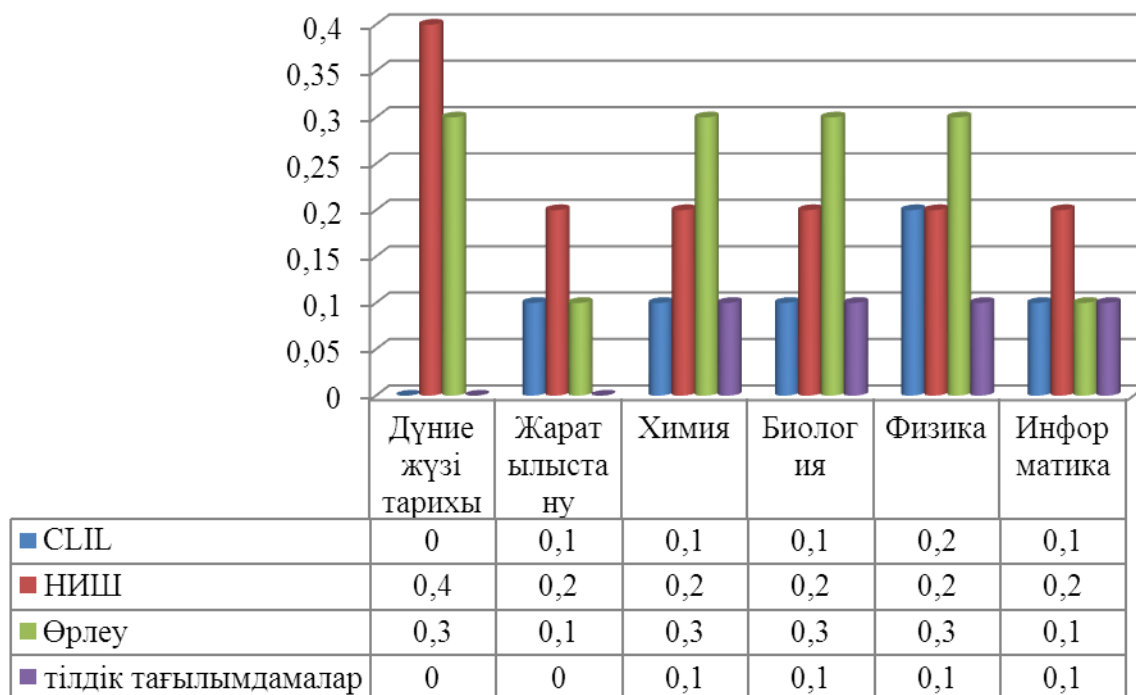
Оқыту орыс тілді мектептер/сыныптар

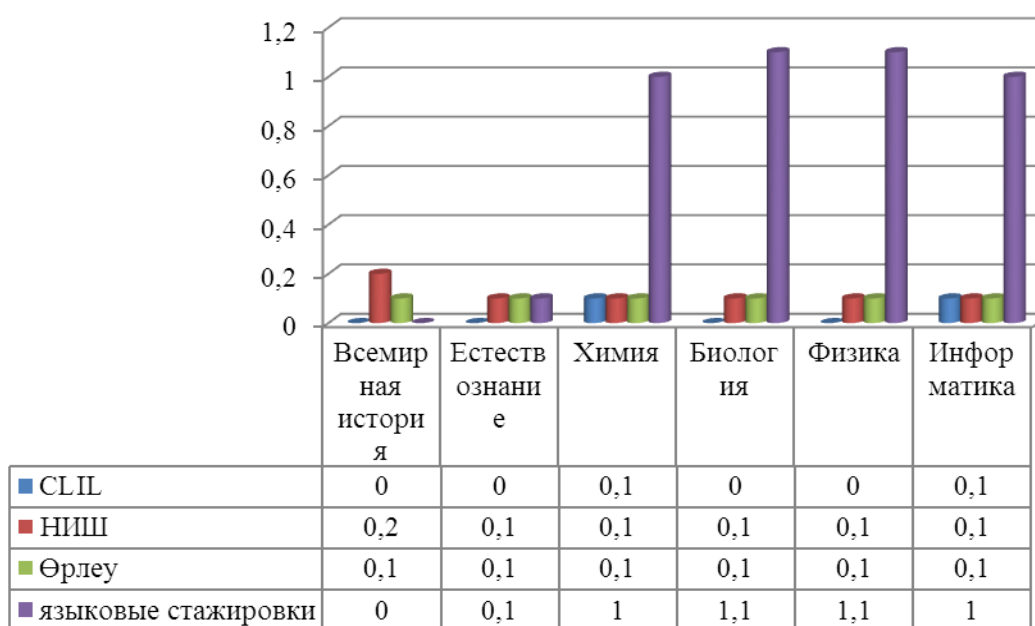
3-сурет – Оқыту қазақ және орыс тілді мектептер/сыныптарда пәндерді мақсатты тілде жүргізетін мұғалімдердің біліктілігі туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Келесі «V. Біліктілікті арттыру туралы мәліметтер» бөліміне алдыңғы жағдай сияқты оқыту қазақ және орыс тілді мектептер/сыныптарда сабақ беретін, біліктілікті арттыру курсы мен түрлі тілдік тағылымдамадан өткен мұғалімдер саны 1 % кем (4-сурет).

Оқыту қазақ тілді мектептер/сыныптар

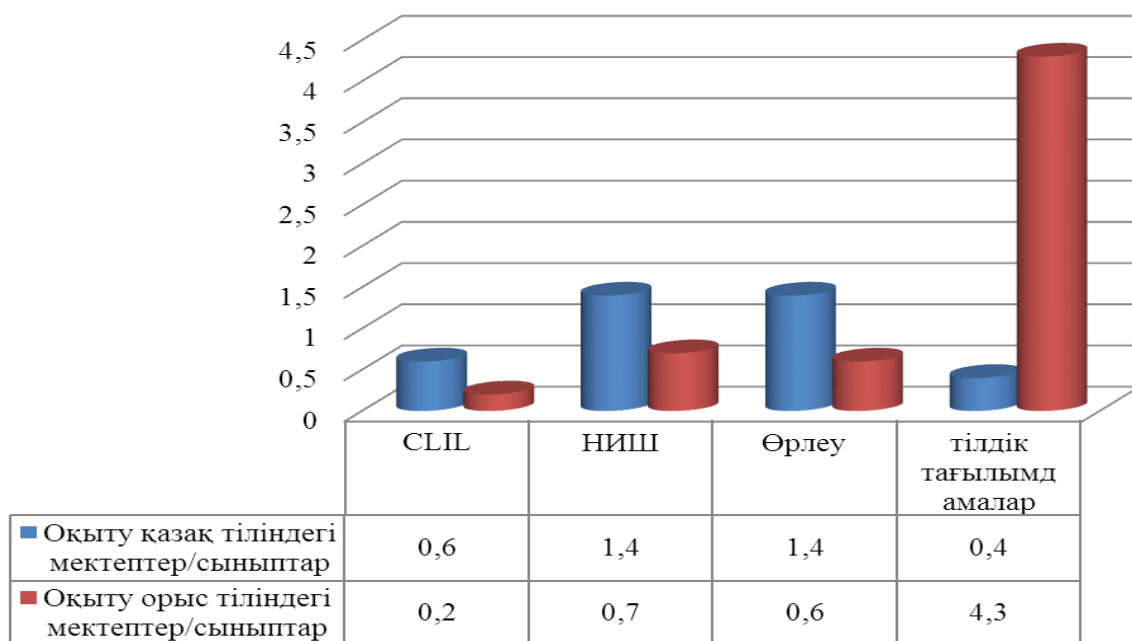

Оқыту орыс тілді мектептер/сыныптар

4-сурет – Оқыту қазақ және орыс тілді мектептер/сыныптарда пәндерді мақсатты тілде жүргізетін мұғалімдердің біліктілігін арттыру курстары туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Сонымен қатар, оқыту қазақ тілді мектептер/сыныптарда мұғалімдер көбінесе «CLIL» әдісі, НЗМ ДББҰ-да білім мазмұнын жаңарту, «Өрлеу» АҚ үш тілде оқыту бойынша біліктілікті арттыру курсынан өтудегі белсенділігін, ал оқыту орыс тілді мектептер/сыныптарда мұғалімдердің тілдік тағылымдамадан өтуін айтуға болады (4.1-сурет).

4.1-сурет – Оқыту қазақ және орыс тілді мектеп/сыныптардағы мұғалімдердің біліктілігін арттыру курстарынан өту туралы салыстырмалы мәліметтер

3.2 Деңгейі: техникалық және кәсіптік білім беру

Үштілді білім беруге көшу аясында техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының оқытушылармен қамтамасыз етілуіне жүргізілген мониторингке Қазақстанның 192 ТЖКБ ұйымдары қатысты (6-кесте), (2-қосымша).

6-кесте – Мониторингке қатысқан ТЖКБ ұйымдарының саны туралы мәліметтер

№	Облыс атауы	Қатысқандар		
		барлығы	оқыту қазақ тілді	оқыту орыс тілді
1	Ақмола	54	20	34
2	Ақтөбе	6	3	3
3	Алматы	7	4	3
4	Жамбыл	3	2	1
5	БҚО	2	0	2
6	Қостанай	50	14	36
7	Қызылорда	10	9	1
8	Павлодар	1	0	1
9	ЩҚО	12	8	4
10	СҚО	30	8	22
11	Алматы қаласы	6	3	3
12	Астана қаласы	14	7	7

Екінші бөлімнің келесі сұрағы оқыту қазақ және орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтарда үштілді білім беру аясында факті бойынша (2016-2017оқу жылында) және болжамдық (2017-2018 оқу жылында) қамтамасыз етілуіне арналады.

Сонымен, технологиялық картаны өндегеннен кейін 2016-2017оқу жылында оқыту қазақ тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді 12,3 % оқытушылар орыс тілінде жүргізетіні анықталды. 4,6%. оқытушылар пәнді ағылшын тілінде жүргізеді (5.1-суретті қараңыз)

5.1-сурет – оқыту қазақ тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін оқытушылар туралы мәліметтер (%көрсеткіште)

Оқыту орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтармен ұсынылған мәліметтер 2016-2017оқу жылында тілдік емес пәндерді қазақ тілінде оқытушылардың 46%, ағылшын тілінде – 7,9% жүргізетінін көрсетеді (5.2-суретті қараңыз).

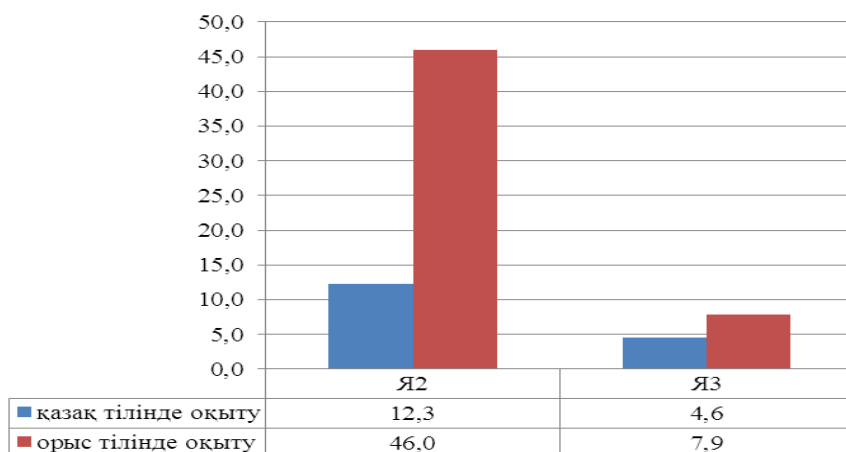
5.2-сурет – оқыту орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін оқытушылар туралы мәліметтер (%көрсеткіште)

Бұдан колледждер/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін (Т2) оқытушылар үлесі оқыту қазақ және орыс тіліндегі бөлімдерде өте ерекшеленетінін көреміз. Бұл жерде, қазақ бөлімі студенттері бойынша көрсеткіш орыс бөлімі студенттері көрсеткішінен 33,7% төмен. Колледждер/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді ағылшын тілінде жүргізетін оқытушылар үлесінде де айтарлықтай болмаса да айырмашылық сақталған және ол 3,3% құрайды.

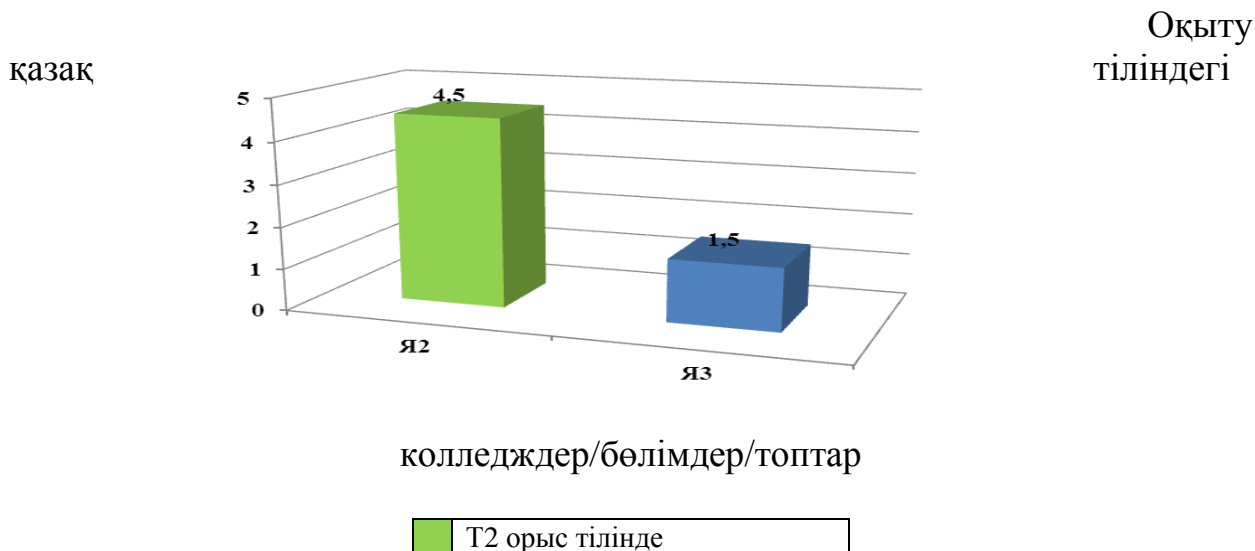
Осыдан шығатын қорытынды оқыту орыс тіліндегі колледждер үштілді білім беруді іске асыруға көбірек тартылған. (5.3-сурет).

Оқыту қазақ және орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтар

5.3-сурет – Оқыту қазақ және орыс тілді колледж/бөлімдерде тілдік емес пәндерді мақсатты тілдерде жүргізетін оқытушылар туралы салыстырмалы мәліметтер (% көрсеткіште)

Жүргізілген мониторингтің келесі сұрағы оқыту қазақ және орыс тілді колледж/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді мақсатты тілдерде (Т2,Т3) жүргізетін оқытушылардың қажеттілігі туралы мәліметтерден тұрады. Колледждерден алынған мәліметтер оқыту қазақ тілді колледж/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді орыс тілінде жүргізетін оқытушылардың қажеттілігі – 4,5%, ағылшын тілін білетін оқытушылар – 1,5% құрайтынын көрсетеді. (6.1-сурет).

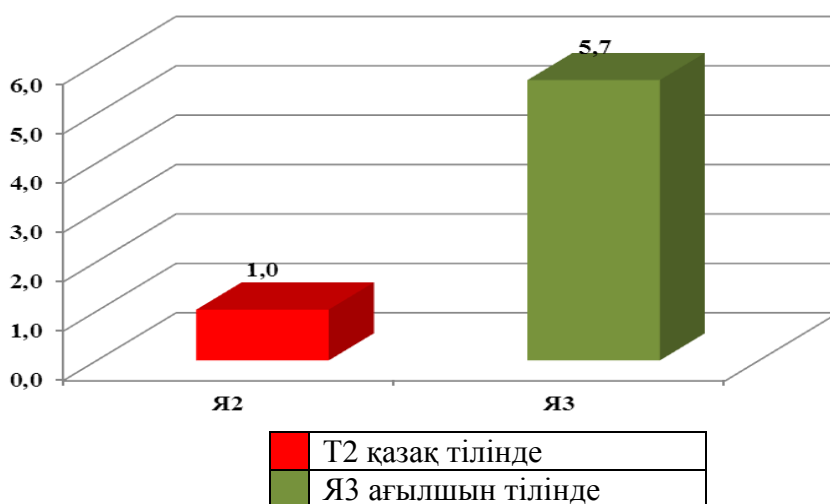

■ Т3 ағылшын тілінде

6.1-сурет – Үштілді білім беруге көшу үшін оқыту қазақ тілді колледж/бөлімдер/топтарға оқытушылардың қажеттілігі туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Осы сұраққа оқыту орыс тілді колледж/бөлімдер/топтар келесі мәліметтерді ұсынды: тілдік емес пәндерді қазақ тілінде жүргізетін оқытушылардың қажеттілігі – 1%, ал ағылшын тілін білетін оқытушылар – 5,7% құрайтынын көрсетеді. (6.2-сурет).

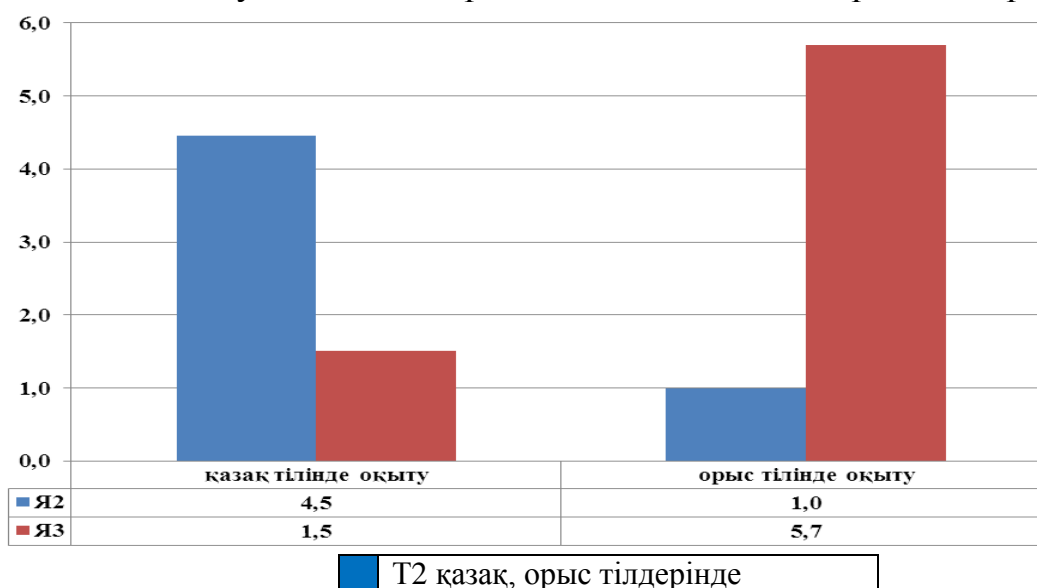
Оқыту орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтар

6.2-сурет – Үштілді білім беруге көшу үшін оқыту орыс тілді колледж/бөлімдер/топтарға оқытушылардың қажеттілігі туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Үштілді білім беруді іске асыру үшін педагог кадрлардың қажеттілігі туралы салыстырмалы мәліметтер оқыту қазақ тілді колледж/бөлімдер/топтарда тілдік емес пәндерді орыс тілінде жүргізетін оқытушылар үлесін арттыруға, ал оқыту орыс тілді колледж/бөлімдер/топтар көбінесе ағылшын тілін білетін оқытушылар үлесін арттыруға ынталылығы туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді (6.3-сурет).

Оқыту қазақ және орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтар

6.3-сурет. – Үштілді білім беруге көшу үшін оқыту қазақ және орыс тіліндегі колледж/бөлімдер/топтарда оқытушылардың қажеттілігі туралы салыстырмалы мәліметтер (% көрсеткіште)

Колледждермен мақсатты тілде жүргізілетін тілдік емес пәндер бойынша деректер, яғни осы мониторингтің III бөлімі «Мақсатты тілде жүргізілетін пәндер туралы мәліметтер», өкінішке орай толық көлемде ұсынылмады.

Төменде технологиялық карта мәліметтері бойынша мақсатты тілде оқытылатын пәндер тізімі ұсынылған:

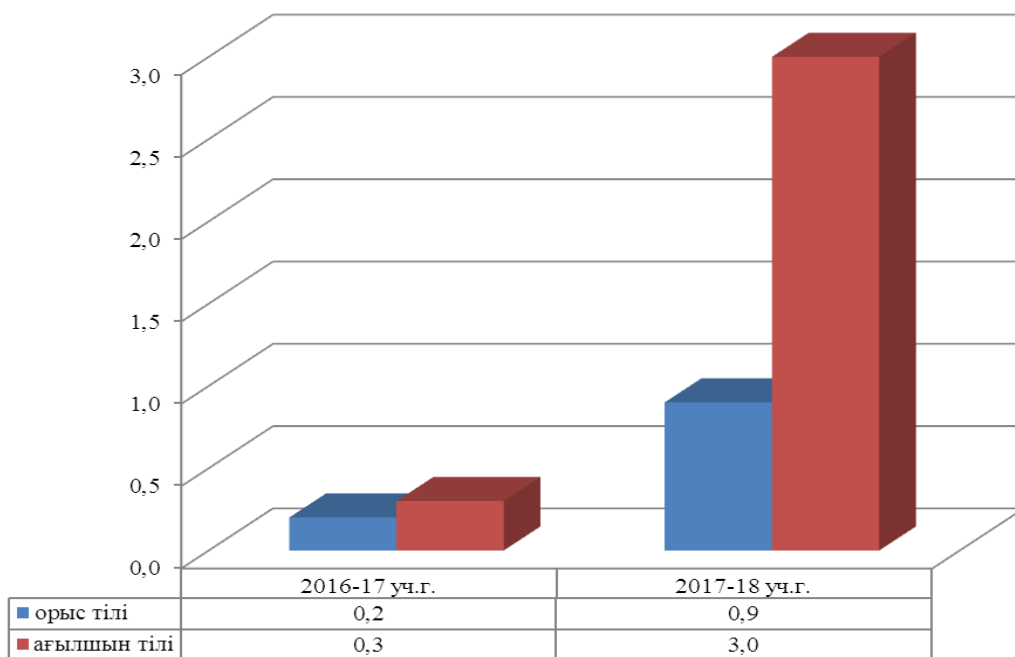
- «Елтану»;
- «Мемлекеттік тілде іс жүргізу»;
- «Өлкетану»;
- «АӘД»;
- «Дене шынықтыру»;
- «Информатика»;
- «Еңбек қорғау»;
- «Хореография элементтерімен ритмика»;
- «АФГ»;
- «Балалар әдебиеті және мәнерлеп оқу практикумы»;
- «География»;
- «Құқық негіздері»;
- «Оқыту әдісімен дене тәрбиесі»;
- «Оқыту әдісімен музыка»;
- «Кәсіптік қызметтегі ақпараттық технология»;
- «Көлік экономикасы және өндірісті басқару»;
- «Компьютерлік технология негіздері».

Колледждерде көбінесе «Мемлекеттік тілде іс жүргізу», «Елтану» және «Өлкетану» сияқты жалпы білім беру пәндері мақсатты тілде оқытылады.

Тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін оқытушылардың дәрежесі туралы мәліметтерді кұрайтын АЗ,БЗ технологиялық картасының «Оқытушылардың сапалық құрамы» бөліміне сауалнамаға жауап берушілер өз жауаптарын ұсынбады, сондықтан сапалық құрамға талдау жасау мүмкін болмады.

Сонымен, V бөлім «Біліктілікті арттыру курстары» мәліметтері үштілді оқытуға қатысты тілдік тағылымдамадан өткен және 2017-2018 оқу жылында өтуді жоспарлаған оқытушылар туралы мәліметтерді қамтиды. Ұсынылған мәліметтер бойынша 2017-2018 оқу жылында оқыту қазақ тіліндегі колледж/бөлімдер/топтарда 0,9% оқытушылар орыс тілінде, 3% оқытушылар ағылшын тілінде тілдік тағылымдамадан өтуді жоспарлауда (7.1-сурет).

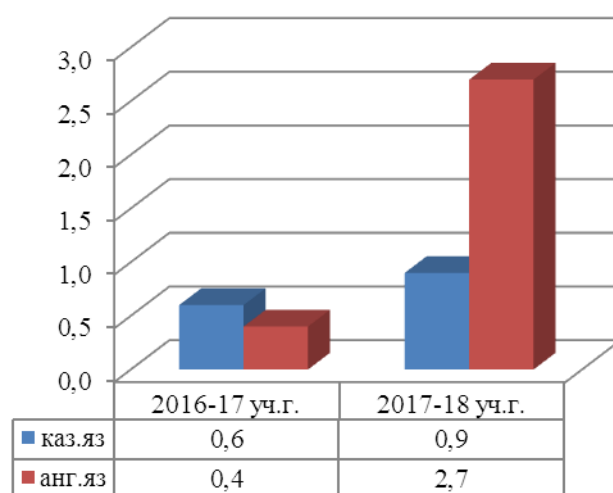
Оқыту қазақ тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтар

7.1-сурет – Тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін оқыту қазақ тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтардың оқытушыларының тілдік тағылымдамалары туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Осындай мәліметтер оқыту орыс тіліндегі колледж/бөлімдер/ топтардың оқытушылары туралы да ұсынылған: 2017-2018 оқу жылында 0,9% оқытушылар қазақ тілінде, 2,7% оқытушылар ағылшын тілінде тілдік тағылымдамадан өтуді жоспарлайды (7.2-сурет).

Оқыту орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтар

7.2-сурет – Тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін оқыту орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтардың оқытушыларының тілдік тағылымдамалары туралы мәліметтер (%көрсеткіште)

3.3 Деңгейі: жоғары білім беру

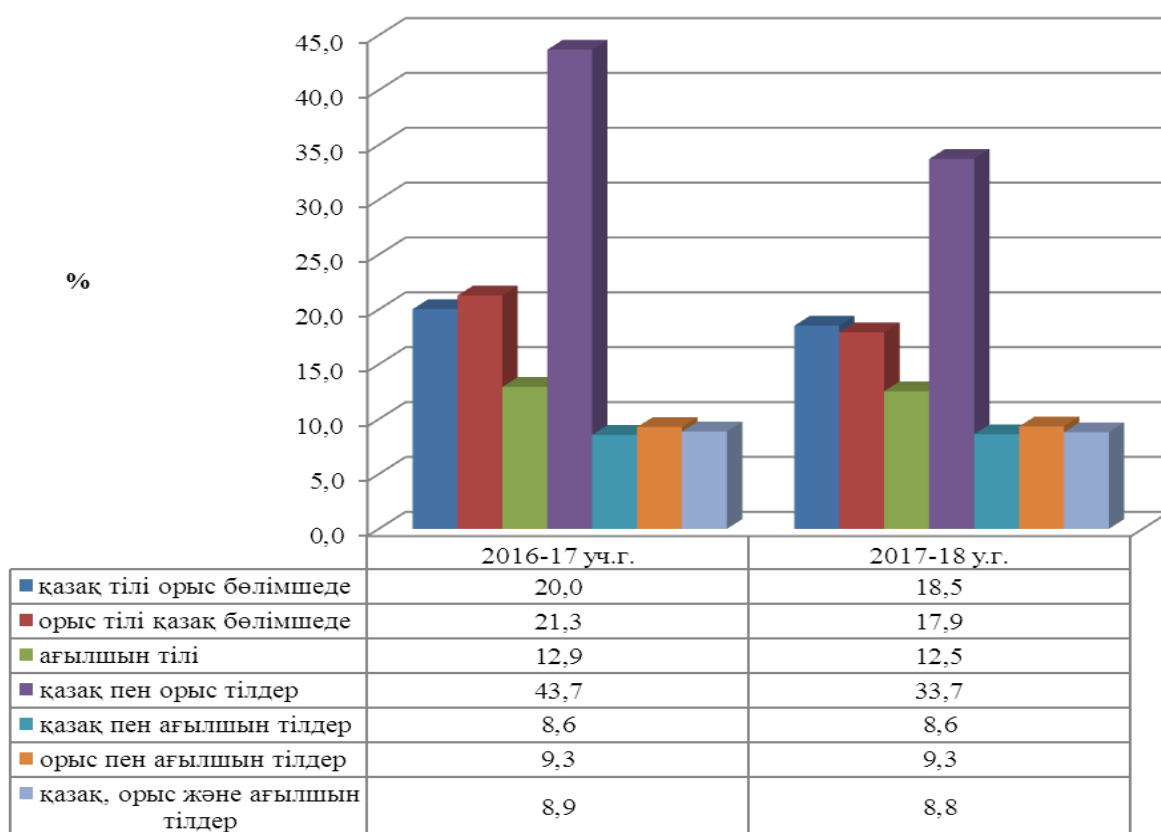
Мониторингке үштілді білім беруге 19 029 оқытушылары тартылған, елдің 64 жоғары оқу орны, оның: 4-і ұлттық, 26 мемлекеттік, 11 акционерленген және 23 жеке жоғары оқу орындары қатысты. (3-қосымша).

ЖОО үштілді білім беру жағдайында факті бойынша (2016-2017 оқу жылында) және болжамдық (2017-2018 оқу жылында) педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етілуі сұрағына келесі мәліметтерді ұсынады:

- орыс бөлімдерінде/топтарында тілдік емес пәндерді қазақ тілінде – (19 029-нан) 3 809 оқытушы жүргізеді;
- қазақ бөлімдерінде/топтарында орыс тілінде – 4 047;
- тілдік емес пәндерді ағылшын тілінде – 2 462 оқытушы жүргізеді;
- қазақ және орыс тілдерінде – 8312;
- қазақ және ағылшын тілдерінде – 1 630;
- орыс және ағылшын тілдерінде – 1 766;
- сонымен, тілдік емес пәндерді қазақ, орыс ағылшын тілдерінде 1 689 оқытушылар жүргізеді.

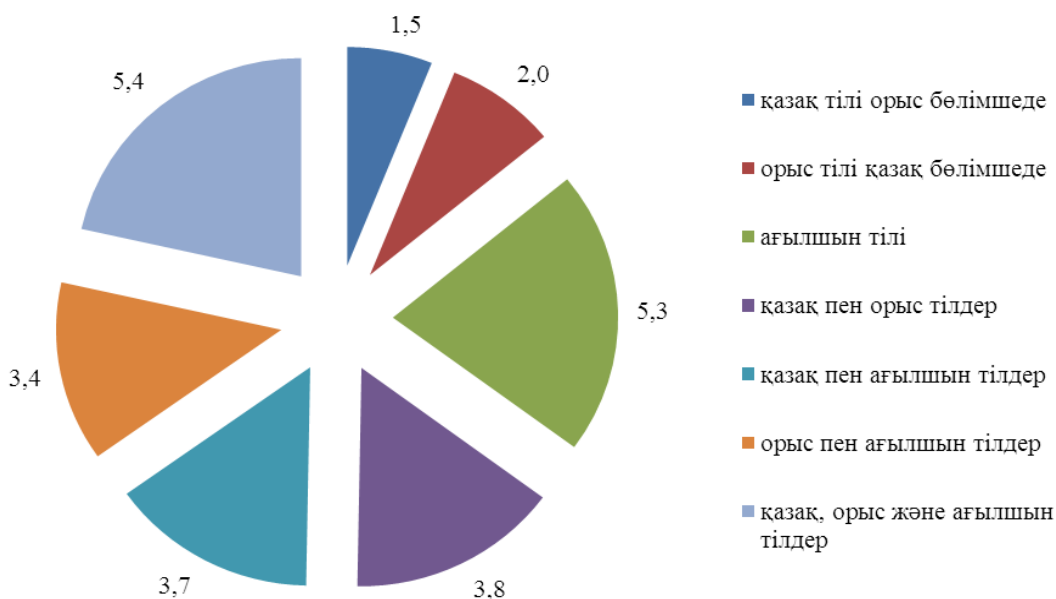
2017-2018 оқу жылында қазақ-орыс билингвалы оқытушылар саны біршама азаятыны байқалады:

- орыс бөлімдерінде/топтарында тілдік емес пәндерді қазақ тілінде жүргізетін – (19 029 нан) 3 525 оқытушылар жоспарлануда;
- қазақ бөлімдерінде/топтарында орыс тілінде – 3 407 (8.1-сурет).

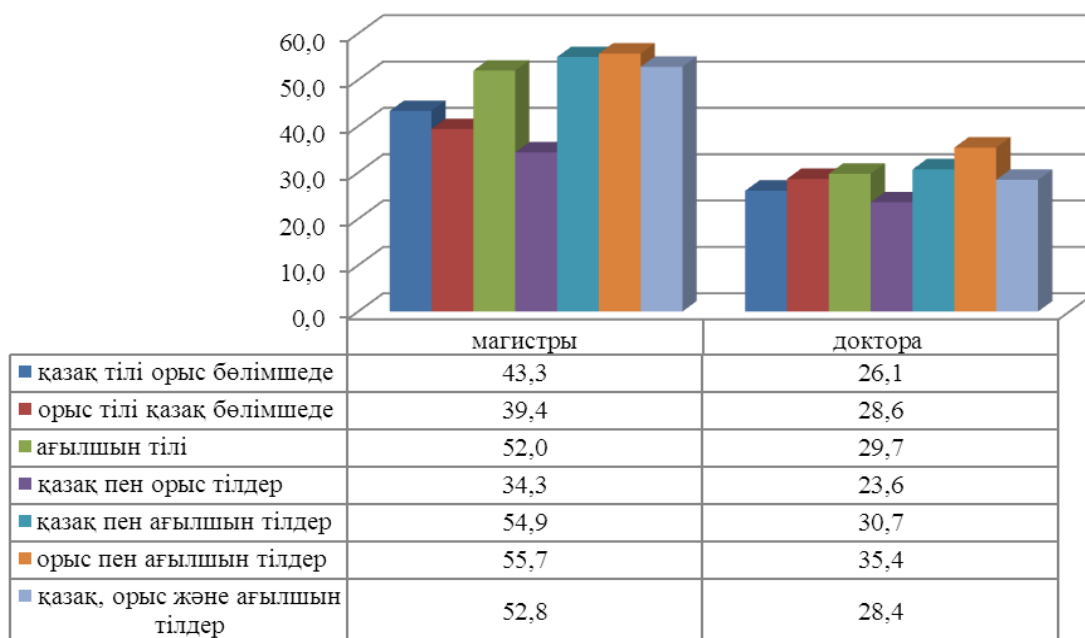
8.1-сурет – Тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін оқытушылар туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

2016-2017оқу жылына үштілді білім беруді іске асыру үшін оқытушылар қажеттілігінің болуы туралы ЖОО-мен ұсынылған мәліметтер, колледждер сияқты Қазақстанның жоғары оқу орындары да үштілділікке көшуге ынталы еместігін көрсетеді (8.2-сурет).

8.2-сурет – Тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізу үшін ПОҚ қажеттілігі туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

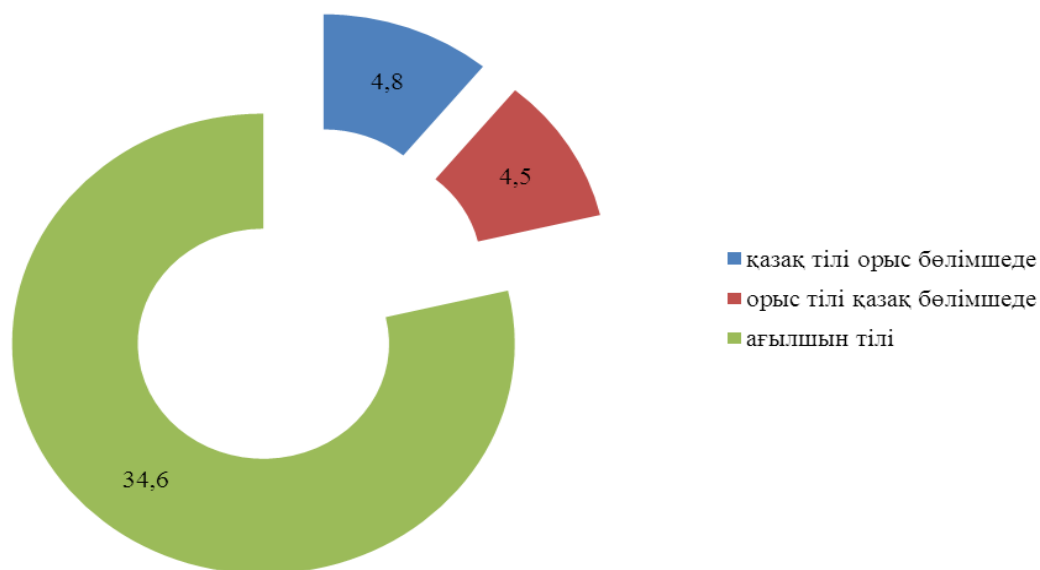
III «Сапалық құрам» бөлімінің үштілді білім беруге тартылған профессор-оқытушылардың құрамы сұрағына ЖОО-мен ұсынылған мәліметтер 8.3-суретте көрсетілген.

8.3-сурет – Үштілді білім беруге тартылған ЖОО профессор-оқытушылар құрамының біліктілігі туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

Тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін, тілдік тағылымдамадан өткен оқытушыларға қатысты айтар болсақ, 8.4- суреттен оқытушылардың

басым бөлігі ағылшын тілінен тілдік тағылымдамадан өткендігін, ол тағылымдаманың жалпы санынан 34,6% құрайтынын және тек 4,8% және 4,5% тағылымдама қазақ және орыс тілдері бойынша өткенін көруге болады.

8.4-сурет – Тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін ЖОО профессор-оқытушылар құрамының тілдік тағылымдамалары туралы мәліметтер (% көрсеткіште)

4 Үштілді білім беруді жүзеге асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг қорытындысы бойынша қорытындылар және ұсыныстар

Жүргізілген мониторинг нәтижелерін талдау төмендегідей қорытынды жасауға мүмкіндік береді:

1) орта білім беру деңгейі бойынша:

1.1) «Жаратылыстану», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» пәндерін ағылшын тілінде жүргізетін мұғалімдермен нақты қамтамасыз етілудің төмендігі анықталды;

1.2) оқыту қазақ және орыс тіліндегі мектептерде ағылшын тілін білетін педагогтерге қажеттілікті жоспарлаудың төмендігі анықталды;

1.3) үштілді білім беруді іске асыруға тартылған мұғалімдердің біліктілік санатын арттыру қажеттілігінің бар болуы;

1.4) үштілді білім беру бағдарламасын іске асыратын мұғалімдердің біліктілігін арттыру курсынан және тілдік тағылымдамадан өту қажеттілігі байқалады;

2) техникалық, кәсіптік білім беру және жоғары білім беру деңгейі бойынша:

2.1) үштілді білім беру аясында оқытушылармен нақты қамтамасыз етудің төмендігі анықталды;

2.2) тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін қажетті педагог кадрларды жоспарлаудың төмендігі анықталды;

2.3) оқыту орыс тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтардың көп жағдайда ағылшын тілін білетін оқытушыларға ынталылық танытуы;

2.4) оқыту қазақ тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтар тілдік емес пәндерді орыс тілінде жүргізетін оқытушылар үлесін арттыруға мүдделі болды;

2.5) оқыту қазақ тіліндегі колледждер/бөлімдер/топтар бойынша мәліметтер (іс жүзінде барлық ұстанымдар бойынша) ең төмен көрсеткіштер көрсетті;

2.6) мониторинг мәліметтері үштілді білім беру жағдайында оқыту орыс тіліндегі колледждер/ бөлімдер/топтардың кеңінен тартылғанын көрсетеді;

2.7) үштілді білім беру бағдарламасын іске асыратын оқытушылардың біліктілігін арттыру курсынан және тілдік тағылымдамадан өту қажеттілігі байқалады;

2.8) үштілді білім беру бағдарламасын іске асыратын оқытушылардың қазақ және орыс тілдерінде тілдік тағылымдамадан өту қажеттілігінің болуы.

Сонымен қатар, білім берудің барлық деңгейіндегі мониторингке қатысудың жалпы мәдениетіне және бастапқы құжаттарды орындаушылардың жауапкершілігіне байланысты келесілерді:

– үштілді білім берудің қазақ (Т2), орыс (Т2) және ағылшын (Т3) тілдерін мақсатты тілдер ретінде анықтайтыны жөнінде анық және нақты түсініктің болмауы;

– өзінің орындауына қатысты құжатты оқуға немқұрайдылық немесе қаламаушылықты (дұрысында екіншісі) атап көрсетуге болады.

Ұсыныстар

Жүргізілген мониторинг көрсеткендей, үштілді білім беруді іске асыру аясында барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагог кадрлармен қамтамасыз ету мәселесін шешу, негізінен, әзірге жалпыұйымдастыру мәселелеріне сәйкес келеді, онда ол өзара байланысты міндеттерді:

- аймақтардың білім беру ұйымдарының бірдей қажеттілігіне мақсатты тілдерді білетін педагог қызметкерлердің қажетті көлемінің бағалары мен бірізді даярлығын анықтау жүйесін құру;

- білім беру ұйымдарының идеологиясын үштілді білім беру саласына ауыстыруға бағытталған барлық деңгейдегі педагог ұжымдармен жұмыстың арнайы жүйесін құру және енгізу;

- жоғары білікті педагог кадрларға мұқтаж, бірнеше буындардан тұратын әр аймақтың білім беру жүйесінің ерекшеліктерін ескере отырып, осы жұмысты ұйымдастыру үшін жағдай жасау;

- үштілді білім берудің кешенді мақсаттарына олардың әрекеттерін бағындыра отырып, үштілді білім берудің барлық элементтерінің өзара байланысы, олардың кіріктірілуі, бірігуі үшін жағдай жасау қалай кешенді шешуді талап етеді.

Аймақтарда қалыптасқан білім беру жүйесі және кадрларды даярлау жүйесі олардың біртіндеп жетілуіне қарамастан, қазіргі уақытта әлі де қоғам талаптарына толығымен жауап бере алмайды.

Қазіргі көптілді білім беруді дамыту бірқатар кері факторларды да құрайды: білім беру ұйымдары мен білім беру процесінің ресурстық қамтамасыз етілуінің жеткіліксіз деңгейі, қазіргі әлеуметтік-экономикалық және әлеуметтік мәдени өзгерістерге бейімделушіліктің төмендігі; қолданыстағы үштілді білім беруді басқару механизмдері тиімділігінің жеткіліксіздігі және білім беру жүйесіндегі білім беру менеджменті жетістіктерін ескере отырып көптілді кадрлардың қажеттілігін ортамерзімді және ұзақмерзімді болжауды құрудың ғылыми негізінің әзірленбеуі; мақсатты тілдерді білетін және жоғары деңгейдегі кәсіби шеберлікті меңгерген педагог кадрлардың жеткіліксіздігі, педагог кадрларды даярлау деңгейінің білім беру теориясы мен практикасы дамуына қойылатын қазіргі талаптардан артта қалушылығы; білім беру ұйымдарындағы инновациялық процестердің стихиялық сипаты, үштілді оқыту үшін тиімділікті таңдаудың күрделілігі, көп жағдайда білім беру сапасына зиянын келтіретін дәстүрлі оқыту әдісін ығыстырумен және республикадағы көптілді педагог кадрларды даярлау жүйесіндегі кемшіліктермен шартталған, әр деңгейдегі – орта педагогикалық буын және жоғары педагогикалық білім беру деңгейіндегі кадрларды даярлау жүйесіндегі үйлестірудің болмауы; үштілді білім беру жүйесіндегі кадрлық қамтамасыз ету болжамдық сипаттамадағы келіспеушілікті көрсететін жоғары оқу орындары және педагогикалық колледждер деңгейіндегі, аудандық деңгейдегі қызмет пен іс-әрекеттеріндегі келіспеушіліктің болмауы.

Үштілді білім беруді енгізудің тиімділігі теориялық тәсілдер мазмұнында және оның дамитын және өздігінен ұйымдасатын жүйе ретінде көптілді педагог кадрларды дайындаудың маңызды тәсілі сынды компоненттерін эксперименттік апробациялауда көрініс тапқан ұйымдастыру-педагогикалық жағдайды мақсатты іске асыруға байланысты; аймақтық жағдайларды ескере отырып, мемлекеттік білім беру кеңістігін дамытудың ұзақмерзімді және ортамерзімді бағдарламаларына негізделген кадрлық саясатты моделде болжамдау; білім беру тәжірибесіндегі және кадрлық саясат субъектілері қызметін кіріктірудегі ерекше жағдайларды ескере отырып, проблемалы болжамдық талдауға және республиканың үздіксіз және кәсіби-педагогикалық білім беру жүйесі қызметіндегі оқшауланған мәселелердің нақты шешу жолдарын әзірлеуге бағдар жасау.

Әр аймақ үшін педагог кадрларды даярлауды болжамдау бойынша жұмыс біршама күрделі көрініс ұсынады, себебі субъекті ретінде білім басқармалары, педагогикалық колледждер және педагогикалық жоо, жеке мамандар және толық ұжымдар қатысады. Барлық аталған субъектілердің әр түрлі мақсатты нұсқамасы, түрлі деңгейдегі дайындығы бар, көптілді мамандарды даярлаудың әлеуметтік тапсырысы өлшемдері мен сипаттарына байланысты әр түрлі қызмет атқарады.

Көптілді педагог кадрларды даярлау жүйесін болжамжау үштілді білім беру саласындағы саясат пен стратегияларды қалыптастыру және осы салада тиімді шешім қабылдау мақсатымен үштілді білім берудің оқу-педагогикалық нысандарының болашақ дамуы туралы алдын-ала ақпарат алуға бағытталған арнайы ұйымдастырылған жүйелі ғылыми зерттеу болуы тиіс.

Болжамжау нәтижелері түрлі типтегі оқу орны түлектерінің кәсіби-біліктілік сипаттамаларында және моделдерде, үштілді білім беру жүйесінің алдағы педагогикалық қызметтеріндегі оқу жоспарлары мен бағдарламалар мазмұнында, оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерде, әзірленген құралдарда, әдістер мен ұйымдастыру формаларында көрініс табады. Жаңа жағдайдағы педагог кадрларды кәсіптік оқыту ерекшеліктерін ескере отырып, көптілді педагог кадрларды даярлауды болжамжаудың міндеттері:

- үштілді білім беруді дамыту перспективаларын зерделеу;
- мамандық бойынша педагог кадрларға қажеттілікті білу және білім беру ұйымдарындағы осы қажеттілікті қанағаттандыру жолдарын анықтау;
- үштілді білім беруге тартылған педагог кадрлардың кәсіби біліктілігінің әрі қарай өсуін үйлестіру;
- үштілді білім беруді аймақтық және ұлттық ерекшеліктерді, сонымен қатар, білім беру ұйымдарының сұраныстарын ескере отырып іске асыратын нормативтік-құқықтық құжаттарды педагог кадрларға шынайы қажеттілікке бейімдеу;
- барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарының үштілді білім беру саласындағы идеологиясын өзгерту.

Осы міндеттерді шешу басты стратегиялық мақсатқа жетуге – барлық ынталы тараптарды аталған процеске үнемі тартуға негізделіп, қоғамның

қазіргі әлеуметтік сұранысына сәйкес көптілді педагог кадрларды даярлауды іске асыруға мүмкіндік береді.

Жүргізілген мониторинг барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын көптілді педагог кадрлармен қамтамасыз ету сынды күрделі мәселенің шешімі үштілді білім беруге тартылған білім беру субъектілерінің тек кіріктіруге ғана негізделмеуін көрсетті. Түрлі тәсілдермен және жолдармен сол және басқа да міндеттерді бір мезгілде шешетін барлық субъектілер күшін біріктіру үшін жаңа принциптер керек.

Сонымен білім министрлігінің орнықты байланыс түрі облыстық білім басқармалары, педагогикалық колледждер, педагогикалық жоо педагог кадрларды даярлаудың болжамдық шегін қалыптастыруда дәстүрлі, тексерілген іске асыру тісілдеріне сүйенеді, сонда, үштілді білім беруді іске асыру қалай жаңа формаларды талап етеді.

Республиканың білім беру жүйесінде көптілді кадрларды даярлау және қалыптастыру процесі ҚР Білім және ғылым министрлігі департаменттерінің, облыстық білім беру басқармаларының, орта, жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі педагогикалық білім берудің қызметін кіріктірудің негізгі жақтарын сөз етеді және үштілді білім беруді іске асыруға тартылған педагог кадрлармен мақсатты бағытталған жұмыстардың болашағын анықтайды. Сонымен қатар, көптілді педагог кадрларға қажеттілікті болжамдау негізі білім беру ұйымдарының өздеріндегі тілдік емес пәндерді мақсатты тілде жүргізетін мамандардың жетіспеушілігімен қатар, және педагог кадрларды даярлайтын сол және басқа да білім беру бағдарламаларына сұранысты анықтайтын әлеуметтік тапсырыс, педагогтердің өздерінің арнайы сұранысы, республика аймақтарын дамыту аясындағы мемлекеттік мақсаттық тілдік оқу бағдарламалары және т.б. болады

Кадрларды даярлау жүйесіндегі мынадай құраушылар: педагогикалық колледждер – педагогикалық жоо – әдістемелік бірлестіктер– педагогикалық ақпарат көздері және каналдары – көптілді педагогикалық тәжірибе қалыптастыру ортасы арасында үзіліс бар, көптеген параметрлер, мақсаттар мен міндеттер, оқыту мазмұны мен түрі бойынша қажетті тұтастық пен бірізділік жоқ. Үштілді білім беруді іске асыру үшін педагог кадрларды даярлаудағы қозғалыс кезеңдері тек хронологиялық үйлеседі, олардың арасында өз кезегінде шекаралық ұйымдастыру кедергілері, кейде мазмұндық, түсініктік сәйкессіздіктер және тікелей қарама-қайшылықтар орын алған.

Қазіргі тәжірибеде көптілді кадрларды даярлау мен қайта даярлау қызмет бағыттары әзірше бірікпеді. Әр құрылым өзінің теориялық схемасымен шынайы және тұтас педагогикалық процесті құруға ұмтылады, бұл кадрлар даярлау сапасын түсінудегі айтарлықтай үзіліске әкеледі. Осының салдарынан көптілді педагогтарды даярлау, басқару және болжамдауда жүйесіздік және фрагментарлық орын алады. Үштілді білім беру үшін педагог кадрлар даярлаумен айналысатын жоғарыда аталған құрылым қызметіндегі кіріктіру көрсетілген кемшіліктерді жоюға мүмкіндік береді.

Сонымен, жүргізілген мониторинг үштілді білім беруді іске асыру үшін ұйымдастыру-педагогикалық жағдайды іске асыру бойынша мақсатты

бағытталған жұмыста және көптілді мамандарды даярлауда субъектілер біріге қызмет еткен жағдайда «Үштілді білім беруді дамытудың жол картасын» іске асыру мүмкін екендігін айқындап берді.

Бұл зерттеу осы мәселелердің барлық аспектілерін қамти алмады. Үштілді білім беруді дамыту және оны іске асыру үшін кадрлар даярлауды әрі қарай зерделеуді және болжамдық параметрлерін сараптауды; кадрлық саясаттың барлық субъектілері қызметін бағалау үшін жалпы өлшемшарттар жасау, әзірленген моделді енгізудің бейімделу механизмін және қабылданған «Үштілді білім беруді дамытудың жол картасын» зерделеуді қажет етеді.

Қорытынды

Біздің қоғамды дамытудың өзiргi кездегi талабы және соған байланысты бiлiм беру саласындағы өзгерiстер маңызды даму мiндеттерiнiң бiрi ретiнде – бiлiм беру саясатының барлық аспектiлерiн жаңартуды, оның бiлiм беру жүйесi әлеуетi сапасы мен рөлiн арттыруды жаңа талаптарға сәйкес педагог қызметкерлер кадрының құрылымын дайындауды көздейтiнiн көрсетедi.

Педагогикалық бiлiм беру жүйесi тұжырымдық ойлауға, шығармашылық қызметтегi рефлексияға қабiлеттi және оқыту ортасымен бiршама өзара тиiмдi әрекет жасауға мүмкiндiк беретiн өзiнiң кәсiби даярлығын өз бетiмен басқаруға дайын, кәсiби-педагогикалық өзара әрекетте белсендi субъектi бола алатын сана-сезiмi жоғары зияткерлiк деңгейдегi мұғалiмдердi даярлау мiндетiн шешуi тиiс. Аталған мiндеттердi шешу педагогикалық бiлiм берудiң оңтайлы, ашық, вариативтi, түрлi жоспарлық жүйесiн құруды болжайды. Болашақ мұғалiмдердiң тек жинақталған бiлiмдi меңгеруiн ғана емес, сонымен бiрге өзiн-өзi дамыту және өз күш-жiгерiн көрсету қабiлеттерiн қалыптастыруды қамтамасыз ететiн оқытудың жаңа технологияларына көшудi талап етедi.

Қоғамдық өмiрдегi өзгерiстер, саяси және экономикалық реформаларды iске асыру Қазақстанның тұрақты әлеуметтiк-экономикалық дамуын кепiлдендiретiн, мемлекеттiк саясаттың басым бағыттарының бiрi ретiнде бiлiм беру жүйесiн жетiлдiрудi және тереңдерудi талап етедi. Бiлiм беру азаматтық қоғамның барлық қырларымен тығыз байланыста болғандықтан, жүйенiң өзiн тұлғаның, қоғам мен мемлекеттiң қазiргi қажеттiлiгiне сәйкестендiру, оның кадрлық ойластырылған, ғылыми болжамдалған қамтамасыз ету, жетiстiктерiн көбейту және ең жақсы дәстүрлердi сақтау, нарықтық экономикадағы демократиялық мемлекетте өмiр сүруге және еңбек етуге өскелең ұрпақты даярлауды айтарлықтай жақсарту негiзiнде әрi қарай дамуы үшiн алғышарт жасау қажеттiлiгi туындайды.

Айтылғандар негiзiнде көптiлдi бiлiм беру үшiн кадрлар даярлау жүйесiн терең жаңғырту қажеттiлiгi педагогикалық парадигманы жаңарту ғана емес, оның мазмұндық және технологиялық негiзiн түбегейлi қайта қарауда, сонымен қатар, үштiлдi бiлiм берудi iске асырудың болжамдық сипаттамасын ескере отырып, педагог кадрларды даярлаудағы құндылық бағытқа ауысуда жатыр.

Сонымен, мемлекеттiң тiлдiк саясаты келесiлерге негiзделедi:

- 100% түлектердiң қазақ тiлiн меңгеруге қол жеткiзуi;
- объективтi тарихи себептермен Қазақстанда шартталған орыс тiлiн меңгерудегi жетiстiктердi жоғалтпау және оларды көбейту;
- қалыптасқан қазақ-орыс билингвизмiне үшiншi әлемдiк қауымдастықтағы интерграциялық тiл ретiнде ағылшын тiлiн қосу.

Бұл үштiлдi оқытуды енгiзу аясында педагогтарды даярлау мен бiлiктiлiгiн арттыру бағдарламаларын жедел iске асыруды; педагогтарды даярлаудың түрлi формасын қолдану, жеке құрылымдарды тарту (ҚТЛ, «Мирас» мектебi және т.б.), республикалық, облыстық семинар-тренингтер өткiзудi талап етедi.

Соңғы жылдары педагог кадрларды даярлау жүйесi белсендi дамуына қарамастан бiршама кемшiлiктерi де бар. Олардың қатарында - көптiлдi

педагог кадрларға қажеттілікті анықтау бойынша жүйесіз жұмыстар жүргізу; бар тәжірибесі негізінде кәсіби қызметін қалыптастырудағы технологиялық қамтамасыз етілмеушілік, пәнаралық байланыстың әлсіздігі, алдағы кәсіби қызметі бойынша оқу материалын меңгерудегі логикалық үзіліс; болашақ педагогтың тұлғалық мүмкін әлеуетін толығымен қолданбау. Осындай жағдай, тек педагогикалық білім берудің өзінде ғана емес, ғылыми негізделген болжамдау әдісін қолданумен дайындықтың барлық деңгейінде көптілді педагогтың кәсіби қалыптасу процесін жетілдіру тәсілін анықтауды да, жаңа тәсілдер іздеудегі қажеттілікті күшейтеді.

Болашақ көптілді мұғалімнің кәсіби қалыптасу мәселесі бойынша қазіргі көптүрлі және кең зерттеулерде педагогика ғылымының үштілді білім беру мәселесін шешудегі нақты бағыттылығы жоқ, үштілді білім беру үшін педагог кадрларды даярлауды басқару мәселесі болжамдық негізде жеткілікті зерттелмеген.

Көптілді кадрларды даярлау процесі болжамдық аспектілерді есепке алмай және пайдаланбай тиімді қызмет ете алмайтынын ерекше атап көрсетуге болады. Ол әлеуметтік ұйымдардың түрлі кезеңдерінде басқару процесіне тиімді түзету енгізуге мүмкіндік береді. Бұл жағдайда елдің дамуындағы өзгермелі әлеуметтік-экономикалық жағдайларда және білім беру саласында білім беру міндеттерін білікті және өз уақытында шешуге қабілетті көптілді педагог кадрлардың жаңа генерациясын қалыптастыруға қатысты білім беру саласында қажетті өзгерістерді іске асыру ерекше өзекті болып табылады.

Технологиялық карталар
Орта білім беру

А ТК – Оқыту орыс тілді мектеп/ сыныптар (аралас түрдегі мектептер үшін әр оқыту тіліне жеке толтырылады)

А1 ТК (үштілді білім беру жағдайында факті бойынша мұғалімдермен қамтамасыз етілу)

Облыс _____, аудан _____, мектеп № _____

	2016-2017 оқу жылы			2017-2018 оқу жылы		
	барлық мұғалімдер	олардан сабақ беретіндер		барлық мұғалімдер	олардан сабақ беретіндер	
		қазақ тілінде	ағылшын тілінде		қазақ тілінде	ағылшын тілінде
Қазақстан тарихы						
Дүниежүзі тарихы						
Жаратылыстану						
Химия						
Биология						
Физика						
Информатика						

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

А2 ТК (үштілді білім беруге көшу аясында мұғалімдерге қажеттілік)

	2016-2017 оқу жылы			2017-2018 оқу жылы		
	барлық мұғалімдер	олардан сабақ беретіндер		барлық мұғалімдер	олардан сабақ беретіндер	
		қазақ тілінде	ағылшын тілінде		қазақ тілінде	ағылшын тілінде
Қазақстан тарихы						
Дүние жүзі тарихы						
Жаратылыс						

тану						
Химия						
Биология						
Физика						
Информатика						

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

А3 ТК (мұғалімдердің сапалық құрамы)

	2016-2017 оқу жылы									
	олардан сабақ бертіндер									
	барлық мұғалімдер	қазақ тілінде және бар					барлық мұғалімдер	ағылшын тілінде және бар		
Жоғары санаты		1-санаты	2-санаты	саны жоқ	Жоғары санаты	1-санаты		2-санаты	саны жоқ	
Қазақстан тарихы										
Дүние жүзі тарихы										
Жаратылыстану										
Химия										
Биология										
Физика										
Информатика										

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

А4 ТК (біліктілікті арттыру курстары туралы мәліметтер)

	2016-2017 оқу жылы									
	олардан сабақ бертіндер									
	қазақ тілінде және өткен					ағылшын тілінде және өткен				
	барлық мұғалімдер	CLIL әдісі бойынша	НЗМ (білім мазмұнын жаңарту бойынша)	«Өрлеу» (үш тілде оқыту бойынша)	тілдік тағылымдалар	барлық мұғалімдер	CLIL әдісі бойынша	НЗМ (білім мазмұнын жаңарту бойынша)	«Өрлеу» (үш тілде оқыту бойынша)	тілдік тағылымдалар
Қазақстан тарихы										
Дүние жүзі тарихы										
Жаратылыстану										
Химия										
Биология										
Физика										
Информатика										

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

Техникалық және кәсіптік білім беру

А ТК - Оқыту орыс тіліндегі колледж/бөлімдер

ТК А1 (үштілді білім беру жағдайында факті бойынша оқытушылармен қамтамасыз етілу)

Облыс _____, аудан _____

Колледж атауы _____

Барлық оқытушылар _____

Орыс бөлімдері үшін	Пән атауы (пәндерді жазу, қажет болған жағдайда қатар қосу)				
Оқытушылар саны					
қазақ тілінде					
ағылшын тілінде					
қазақ және орыс тілінде					
қазақ және ағылшын тілінде					
орыс және ағылшын тілінде					
қазақ, орыс және ағылшын тілінде					

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

ТК А2 (үштілді білім беруге көшу аясындағы оқытушыларға қажеттілік)
2016-2017 жж.

Орыс бөлімдері үшін	Пән атаулары (пәндерді жазу, қажет болған жағдайда қатар қосу)				
Оқытушылар саны					
қазақ тілінде					
ағылшын тілінде					
қазақ және орыс тілінде					
қазақ және ағылшын тілінде					
орыс және ағылшын тілінде					
қазақ, орыс және ағылшын тілінде					

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

ТК А3 ТК (үштілді білім беруге көшу аясындағы оқытушыларға қажеттілік)

2017-2018 жж.

Орыс бөлімдері үшін	Пән атаулары (пәндерді жазу, қажет болған жағдайда қатар қосу)				
Оқытушылар саны					
қазақ тілінде					
ағылшын тілінде					
қазақ және орыс тілінде					
қазақ және ағылшын тілінде					
орыс және ағылшын тілінде					
қазақ, орыс және ағылшын тілінде					

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

А4 ТК (сапалық құрам)

2016-2017 жж.

	БАРЛЫҒЫ	Сабақжүргізетін оқытушылар саны		2017- 2020 жж. қажеттілік
		Олардан дәрежесі барлар (қандай екенін көрсету)	Тілдік тағылымдамадан өтті	
орыс бөлімдерінде				
қазақ тілінде				
қазақ бөлімдерінде				
орыс тілінде				
ағылшын тілінде				
қазақ және орыс тілдерінде				
қазақ және ағылшын тілдерінде				
орыс және ағылшын тілдерінде				
қазақ ,орыс және ағылшын тілдерінде				

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

Жоғары білім беру

А ТК

А1 ТК (үш тілдібілім беру жағдайында оқытушылармен қамтамасыз етулік)

ЖОО атауы _____

Барлық оқытушылар _____

Пәнді жүргізетін оқытушылар саны	Факті бойынша		Қажеттілік, пәнді көрсету
	2016-2017 жж.	2017-2018жж.	
орыс бөлімдерінде қазақ тілінде			
қазақ бөлімдерінде орыс тілінде			
ағылшын тілінде			
қазақ және орыс тілдерінде			
қазақ және ағылшын тілдерінде			
орыс және ағылшын тілдерінде			
қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде			

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

А2 ТК (сапалық құрам)

Пәнді жүргізетін оқытушылар саны	олардан дәрежесі барлары		тілдік тағылымдамадан өткені
	магистрі	докторы	
орыс бөлімдерінде қазақ тілінде			
қазақ бөлімдерінде орыс тілінде			
ағылшын тілінде			
қазақ және орыс тілдерінде			
қазақ және ағылшын тілдерінде			
орыс және ағылшын тілдерінде			
қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде			

Т.А.Ә. _____ құжатты орындауға жауапты тұлғаның қолы және оның байланыстары

Т.А.Ә. _____ ақпараттың дұрыстығына уәкілетті тұлғаның қолы

Жоғары оқу орындарының тізімі

№	ЖОО атауы	Барлық оқытушылар
Ұлттық жоғары оқу орындары		
1	«Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ Ұлттық техникалық зерттеу университеті»	856
2	«Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті»	171
3	«Қазақ ұлттық аграрлық университеті»	21
4	«Т.К.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы »	403
Мемлекеттік жоғары оқу орындары		
5	«Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті»	1141
6	«Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті»	362
7	«К.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті	634
8	«Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау мемлекеттік университеті»	66
9	«Халел Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университеті»	116
10	«Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс-Қазақстан мемлекеттік университеті»	273
11	«Д. Серікбаев атындағы Шығыс-Қазақстан мемлекеттік техникалық университеті»	305
12	«Семей қаласындағы Шәкәрім атындағы мемлекеттік университеті»	462
13	«М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті»	727
14	«Тараз мемлекеттік педагогикалық институты»	369
15	«Махамбет Өтемісов атындағы Батыс-Қазақстан мемлекеттік университеті»	344
16	«Жәңгір хан атындағы Батыс-Қазақстан аграрлық-техникалық университеті»	306
17	«Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті»	131
18	«Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті»	196
19	«Қарағанды мемлекеттік индустриалдық университеті»	247

20	«А.Байтурсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университеті»	88
21	Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті»	42
22	«Қорқыт-Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті»	489
23	«Ш.Есенов атындағы Каспий мемлекеттік технология және инжиниринг университеті»	257
24	«С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті»	605
25	«Павлодар мемлекеттік педагогикалық институты»	237
26	«М.Әуезов атындағы Оңтүстік-Қазақстан мемлекеттік университеті»	1696
27	«Оңтүстік-Қазақстан мемлекеттік педагогикалық институты»	283
28	«Марат Оспанов атындағы Батыс-Қазақстан мемлекеттік медициналық университеті»	522
29	«Семей қаласындағы мемлекеттік медициналық университеті»	384
30	«Оңтүстік-Қазақстан мемлекеттік фармацевтика академиясы»	330
Акционерленген жоғары оқу орындары		
31	«Қазақ гуманитарлық заң университеті»	430
32	«Алматы энергетика және байланыс университеті»	437
33	«Абылай хан атындағы қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті»	270
34	«О.А.Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті»	121
35	«Қазақ-Британ техникалық университеті»	181
36	«Нархоз университеті»	42
37	«Қаржы академиясы»	105
38	«М. Тынышбаев атындағы қазақ транспорт және коммуникация академиясы »	284
39	«Қазақтың спорт және туризм академиясы»	197
40	«Астана медициналық университеті»	123
41	«Сәкен Сейфуллин атындағы қазақ агротехникалық университеті	702
Жеке меншік жоғары оқу орындары		
42	«Қазақ экономика, қаржы және	239

	халықаралық сауда университеті»	
43	«Туран-Астана университеті»	215
44	«Еуразия гуманитарлық институты»	122
45	Қазақ технология және бизнес университеті	147
46	«Халықаралық бизнес университеті»	195
47	«Еуразия технологиялық университеті»	114
48	««АЛМАТЫ» университеті»	127
49	«НҰР-МҮБӘРӘК» Египет ислам мәдениеті университеті»	54
50	«Алматы экономика және статистика академиясы»	108
51	«Алматы Менеджмент университеті»	210
52	«Л.Б.Гончаров атындағы қазақ автомобиль –жол академиясы»	133
53	«Сүлеймен Демирел атындағы университет»	209
54	«У.А. Жолдасбеков атындағы экономика және құқық академиясы» Көпбейінді оқу-ғылыми өндірістік кешен»	67
55	«Қазақ-Ресей халықаралық университеті»	103
56	«Қазақ-Америка еркін университеті»	82
57	Қазтұтынуодағы «Қарағанды экономикалық университеті»	266
58	« «Болашақ академиясы»	137
59	«Зулхарнай Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті»	106
60	«Маңғыстау гуманитарлық-техникалық университеті»	57
61	Инновациялық Еуразиялық университеті	181
62	«Мирас» университеті	138
63	«Сырдария» университет	219
64	«Мырзахметов атындағы Көкшетау университет»	365

Мазмұны

Кіріспе	3
1. Үштілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг құрылымы мен технологиялық карталары	5
2. Үштілді білім беру саласында барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг ақпараттарын жинау және мәліметтер базасын өңдеу әдістері	10
3. Үштілді білім беруді жүзеге асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг мәліметтерін талдау нәтижелері	14
4. Үштілді білім беруді жүзеге асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру ұйымдарын педагогикалық кадрлармен қамтамасыз етуге жүргізілген мониторинг қорытындысы бойынша қорытындылар және ұсыныстар	31
Қорытынды	36
Қосымшалар	38

Введение

Этапы внедрения трехязычия в казахстанских школах определены в Дорожной карте развития трехязычного образования на 2015-2020 годы, которая утверждена совместным приказом трех министерств:

- Министерство образования и науки Республики Казахстан (05.11.2015. № 622);
- Министерство культуры и спорта Республики Казахстан (09.11.2015. № 344);
- Министерство по инвестициям и развитию Республики Казахстан (13.11.2015. № 1066).

В соответствии с пунктом 5.1 Дорожной карты предусмотрено проведение анализа обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами и определение потребности в полиязычных педагогах для реализации трехязычного образования.

Во исполнение данного пункта Министерство образования и науки Республики Казахстан поручило Национальной академии образования им. И.Алтынсарина провести данный мониторинг, по итогам которого следовало подготовить аналитическую справку. В связи с этим была проделана следующая работа:

- разработаны структура и технологические карты мониторинга анализа обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами и определение потребности в полиязычных педагогах для реализации трехязычного образования;

- разработана анкета для учителей и преподавателей с целью определения степени обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования;

- произведены сбор информации и обработка базы данных анализа обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами и определение потребности в полиязычных педагогах для реализации трехязычного образования;

- проведено on-line анкетирование педагогических кадров всех уровней образования;

- проведен анализ данных мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами и определение потребности в полиязычных педагогах для реализации трехязычного образования;

- обобщены результаты работы и сформулированы выводы по внедрению результатов анализа обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами и определение потребности в полиязычных педагогах для реализации трехязычного образования.

Согласно технической спецификации, определенной Министерством образования и науки Республики Казахстан, в мониторинг были вовлечены национальные, государственные, частные вузы страны, организации

технического и профессионального образования, школы республики. В мониторинге приняли участие:

- 64 организации высшего образования, из них: 4 национальных, 26 государственных, 11 акционированных и 23 частных высших учебных заведений;

- 192 организации технического и профессионального образования;

- 1990 организаций среднего образования. К сожалению, в мониторинге не приняли участие общеобразовательные школы Жамбылской, Южно-Казахстанской, Карагандинской областей.

1 Структура и технологические карты мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования

Для проведения мониторинга были разработаны технологические карты, анкета и направлены в вузы, а также в областные управления образования, городов Астаны и Алматы (Приложение 1).

Общая структура технологических карт мониторинга обеспеченности педагогическими кадрами в условиях трехязычия в организациях образования всех уровней состоит из следующих разделов:

I. Общие сведения.

II. Сведения о фактическом кадровом обеспечении полиязычного образования (2016-2017гг.)

III. Сведения о потребности в учителях, преподавателях ТиПО и вузов в рамках трехязычного образования.

IV. Качественный состав учителей, преподавателей ТиПО и вузов в рамках трехязычного образования.

V. Сведения о повышении квалификации.

В разделе **«I. Общие сведения»** респонденты должны были отразить: полное юридическое наименование организации образования, ее адрес, контакты, язык обучения, а также данные руководителя и ответственного за трех/полиязычное образование.

Второй раздел **«II. Сведения об обеспеченности по факту учителями, преподавателями ТиПО и вузов в условиях трехязычного образования»** содержит одну технологическую карту, направленную на выявление обеспеченности педагогическими кадрами:

1. В общеобразовательных школах для:

- ведения предмета «Всемирная история» на русском языке в школах/классах с казахским языком обучения;
- ведения предмета «История Казахстана» на казахском языке в школах/классах с русским языком обучения;
- ведения предметов «Естествознание», «Биология», «Химия», «Физика», «Информатика» на английском языке.

2. В организациях технического и профессионального образования, высшего образования для ведения неязыковых дисциплин обязательного и элективного компонентов ООД, БД, ПД на целевых языках. Напомним, к целевым языкам относятся:

- казахский язык для групп с неказахским языком обучения (Я2);
- русский язык для групп с нерусским языком обучения (Я2);
- английский язык для всех групп независимо от языка обучения (Я3).

Третий раздел **«III. Сведения о потребности в учителях, преподавателях в рамках перехода на трехязычное образование»** направлен на выявление потребности педагогических кадров для трехязычного образования на 2016-2017, 2017-2018 учебные года.

Четвертый раздел «**IV. Качественный состав**» содержит сведения об имеющихся квалификационных категориях учителей, а также об острепенности преподавателей ТиПо и вузов, задействованных в реализации трехязычного образования.

И наконец, пятый раздел «**V. Курсы повышения квалификации**» направлен на выявление доли учителей СШ, прошедших курсы повышения квалификации по методике «CLIL», в НИШ (по обновлению содержания образования), в «Өрлеу» (по обучению на трех языках), различные языковые стажировки, а также доли преподавателей ТиПо и вузов, прошедших языковые стажировки.

В целом, структура мониторинга отражена в таблице 1.

Таблица 1 – Структура мониторинга обеспеченности педагогическими кадрами

Наименование разделов	Наименование технологических карт
1	2
<i>Среднее образование</i>	
I. Общие сведения	Общие данные об организации образования
II. Сведения об обеспеченности по факту учителями в условиях трехязычного образования	2016-2017 г.
	ТК А1 а) – кол-во учителей, ведущих предметы на казахском языке (для школ с неказахским языком обучения) б) – кол-во учителей, ведущих предметы на английском языке (для школ с неказахским языком обучения)
	ТК Б1 а) – кол-во учителей, ведущих предметы на русском языке (для школ с казахским языком обучения) б) – кол-во учителей, ведущих предметы на английском языке (для школ с казахским языком обучения)
	2017-2018 г.
	ТК А1 а) – кол-во учителей, ведущих предметы на казахском языке (для школ с неказахским языком обучения) б) – кол-во учителей, ведущих предметы на английском языке (для школ с неказахским языком обучения)
	ТК Б1 а) – кол-во учителей, ведущих предметы на русском языке (для школ с казахским языком обучения) б) – кол-во учителей, ведущих предметы на английском языке (для школ с казахским языком обучения)

Продолжение таблицы 1

1	2
<p>III. Сведения о потребности в учителях в рамках перехода на трехязычное образование</p>	2016-2017 г.
	<p>ТК А2 а) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на казахском языке (для школ с неказахским языком обучения) б) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на английском языке (для школ с неказахским языком обучения)</p>
	<p>ТК Б2 а) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на русском языке (для школ с казахским языком обучения) б) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на английском языке (для школ с казахским языком обучения)</p>
	2017-2018 г.
	<p>ТК А2 а) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на казахском языке (для школ с неказахским языком обучения) б) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на английском языке (для школ с неказахским языком обучения)</p>
	<p>ТК Б2 а) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на русском языке (для школ с казахским языком обучения) б) – кол-во учителей, необходимых для ведения предметов на английском языке (для школ с казахским языком обучения)</p>
<p>IV. Качественный состав учителей</p>	<p>ТК А3 – Сведения о квалификационных категориях учителей, задействованных в трехязычном обучении в школах с неказахским языком обучения ТК Б3 - Сведения о квалификационных категориях учителей, задействованных в трехязычном обучении в школах с казахским языком обучения</p>
<p>V. Сведения о повышении квалификации</p>	<p>ТК А4 – Сведения о повышении квалификации учителей, задействованных в трехязычном образовании в школах с неказахским языком обучения (за последние три года)</p>
	<p>ТК Б4 – Сведения о повышении квалификации учителей, задействованных в трехязычном образовании в школах с казахским языком обучения (за последние три года)</p>

Продолжение таблицы 1

1	2
Техническое и профессиональное образование	
I. Общие сведения	Общие данные об организации образования
II. Сведения о фактической обеспеченности преподавателями в условиях трехязычного образования	ТК А1 – кол-во преподавателей (для групп/отделений с русским языком обучения), ведущих на а) казахском языке б) английском языке в) казахском и русском языках г) казахском и английском д) русском и английском языках е) казахском, русском и английском языках
	ТК Б1 – кол-во преподавателей (для групп/отделений с казахским языком обучения), ведущих на а) русском языке б) английском языке в) казахском и русском языках г) казахском и английском д) русском и английском языках е) казахском, русском и английском языках
III. Сведения о дисциплинах, изучаемых на целевых языках	ТК А1 а) – Дисциплины, изучаемые на казахском языке в группах с русским языком обучения
	ТК А1 б) – Предметы, изучаемые на английском языке в группах с русским языком обучения
	ТК Б1 в) – Предметы, изучаемые на русском языке в группах с казахским языком обучения
	ТК Б1 г) – Предметы, изучаемые на английском языке в группах с казахским языком обучения
	2016-2017г.
IV. Сведения о потребности в преподавателя в рамках перехода на трехязычное образование	ТК А2 а) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на казахском языке (для групп/отделений с неказахским языком обучения) б) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на английском языке (для групп/отделений с неказахским языком обучения)
	ТК Б2 а) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на русском языке (для групп/отделений с казахским языком обучения) б) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на английском языке (для групп/отделений с казахским языком обучения)

Продолжение таблицы 1

1	2
	2017-2018 г. ТК А3 а) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на казахском языке (для групп/отделений с неказахским языком обучения) б) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на английском языке (для групп/отделений с неказахским языком обучения) ТК Б3 а) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на русском языке (для групп/отделений с казахским языком обучения) б) – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на английском языке (для групп/отделений с казахским языком обучения)
IV. Качественный состав преподавателей	ТК А4, ТК Б4 - Сведения об оstepенности преподавателей, задействованных в трехязычном обучении
V. Сведения о прохождении языковых стажировок	ТК А4, ТК Б4 – Сведения о преподавателях, задействованных в трехязычном обучении и прошедших языковую стажировку
<i>Высшее образование</i>	
II. Общие сведения	
II. Сведения об обеспеченности вузов преподавателями в условиях трехязычного образования	2016-2017 г.
	ТК А1, Б1 – кол-во преподавателей, ведущих на а) казахском языке в русских группах/отделениях б) русском языке в казахских группах/отделениях в) английском языке г) казахском и русском языках д) казахском и английском е) русском и английском языках ж) казахском, русском и английском языках
	2017-2018 г.
	ТК А1, Б1 – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на а) казахском языке в русских группах/отделениях б) русском языке в казахских группах/отделениях в) английском языке г) казахском и русском языках д) казахском и английском е) русском и английском языках ж) казахском, русском и английском языках

Продолжение таблицы 1

1	2
	Потребность в педагогических кадрах на 2016г. ТК А2, Б2 – кол-во преподавателей, необходимых для ведения на а) казахском языке в русских группах/отделениях б) русском языке в казахских группах/отделениях в) английском языке г) казахском и русском языках д) казахском и английском е) русском и английском языках ж) казахском, русском и английском языках
III. Качественный состав преподавателей	ТК А3, ТК Б3 - Сведения об острепенности преподавателей, задействованных в трехязычном обучении
IV. Сведения о языковых стажировках	ТК А4, ТК Б4 – Сведения о преподавателях, задействованных в трехязычном обучении и прошедших языковую стажировку

2 Методы сбора информации и обработки базы данных мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами в области трехязычного образования

Предварительная подготовка: Национальной академией образования им. И.Алтынсарина были разосланы письма областным управлениям образования и городов Астаны и Алматы, вузам, организациям технического и профессионального образования страны на предмет участия в мониторинге обеспеченности педагогическими кадрами трехязычного образования.

Также, с 3 по 10 октября на официальном сайте Академии www.pao.kz было проведено on-line анкетирование учителей и преподавателей ТиПО, вузов, где респонденты выразили свое мнение по вопросам обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования.

Анкета

On-line анкетирование для учителей, преподавателей по вопросам обеспеченности педагогическими кадрами в условиях трехязычного образования

Уважаемые учителя, преподаватели!

Просим вас принять активное участие и конкретно отвечать на все вопросы анкетирования. Отмечая ответ на каждый вопрос, переходите к следующему вопросу. Желаем удачи!

Вопросы анкетирования

4. Где вы работаете? Место работы ?

- Область
- Город
- Село

5. Тип организации образования:

- Гимназия
- МКШ
- СОШ
- Колледж
- ВУЗ

6. Язык обучения в вашей организации образования ?

- Казахский
- Русский
- Казахский, русский,

4. Как Вы считаете, могут ли учителя английского языка вести занятия по предметам: «Естествознание», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика», если:

а) они получают второе высшее образование по указанной специальности

- да
- нет

б) пройдут курсы повышения квалификации

- да
- нет

5. Сколько времени по Вашему мнению, потребуется для того, чтобы учителя по предметам «Естествознание», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика» могли освоить достаточный уровень владения английским языком:

- 1 месяц
- 3 месяца
- 6 месяцев
- 1 год

6. Имеются ли на данный момент в Вашей организации образования педагоги неязыковых дисциплин со знанием:

а) английского языка

- да
- нет

б) казахского языка в классах/группах/отделениях с русским языком обучения

- да
- нет

в) русского языка в классах/группах/отделениях с казахским языком обучения

- да
- нет

Уважаемый коллега!

Выражаем вам благодарность за то , что вы ответили на вопросы анкеты. Каждый ответ, который вы дали в данной анкете, для нас очень важен.

В on-line анкетировании приняли участие 2195 человек респондентов из 16-ти регионов Казахстана. Из них большинство прошедших анкетирование респондентов работают в колледже – 1320 человек, в гимназии – 203 респондента, в МКШ -149 и СОШ – 460 человек. Наименьшее количество респондентов составляют вузовские работники – 15 человек. (Таблица 2):

Таблица 2 – Тип организации

Тип организации	Область	Город	Село
гимназия	5	172	31
МКШ	1	1	148
СОШ	10	161	299
колледж	32	919	401
вуз	0	9	6

На вопрос – «Язык обучения в Вашей организации?», наибольшее количество участников анкетирования отметили смешанные типы (казахский, русский) организаций образования (см. Таблица 3)

Таблица 3 – Сведения о языке обучения, в организациях образования респондентов

Язык обучения	Область	Город	Село
Казахский	8	139	205
Русский	6	276	419
Казахский, русский	34	847	261

На вопрос «Как Вы считаете, могут ли учителя английского языка вести занятия по предметам: «Естествознание», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика», если:

1. они получают второе высшее образование по указанной специальности – утвердительно ответили 1565 человек, отрицательно - 630;

2. пройдут курсы повышения квалификации по методике преподавания указанных предметов – да – ответили 726; нет - 1469 учителей и преподавателей.

Таким образом большинство респондентов считают, что целесообразнее будет получить второе высшее образование по предмету на целевом языке (Я2, Я3).

На следующий вопрос анкеты «Сколько времени потребуется для того, чтобы учителя, ведущие предметы «Естествознание», «Химия», «Физика», «Биология», «Информатика» могли освоить достаточный уровень владения английским языком?» преобладающее большинство респондентов – 1819 чел. – считают что для освоения учителями-предметниками английского языка потребуется 1 год.

И, наконец, ответы на последний вопрос об обеспеченности организаций образования всех уровней педагогическими кадрами, ведущими неязыковые дисциплины на целевых языках, говорят нам о том, что преобладающее количество педагогов, являются билингвами (казахский/русский). Об имеющих в их организации образования педагогах со знанием английского языка сообщили 680 респондентов, и, напротив, о том, что таковых нет – 1515 (таблиц 4).

Таблица 4 – Сведения об обеспеченности педагогами

1	2	3
Имеются ли в данный момент в Вашей организации образования педагоги неязыковых дисциплин со знанием:	Да	Нет

Продолжение таблицы 4

1	2	3
английского языка	680	1515
казахского языка в школах/классах/группах/ отделениях с русским языком обучения	1437	758
русского языка в школах/классах/группах/ отделениях с казахским языком обучения	1377	818

Из табличных данных можно сделать вывод о том, что в условиях трехязычного образования преобладают учителя, преподаватели со знанием казахского языка в школах/классах/группах/ отделениях с русским языком обучения, а также, преподаватели со знанием казахского языка в школах/классах/группах/ отделениях с русским языком обучения, т.е. билингвы.

Основным методом сбора исходных данных и обработки потока информации является запрос по структурированной форме в виде технологических карт мониторинга, уточнения в личной беседе с исполнителями первичных документов (технологических карт), а также обработка данных on-line анкетирования. Следующим методом является обсуждение результатов анализа полученных и обработанных данных в рабочих группах Академии с последующим выходом на обсуждение среди членов ученого совета Академии.

3 Результаты анализа данных мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования

3.1 Уровень: среднее образование

Из 7511-ти школ ведомственной принадлежности (данные МОН РК) в мониторинге приняли участие 1990 организаций среднего образования (таблица 5).

Таблица 5 – Сведения о количестве школ, принявших участие в мониторинге

№	Наименование области	Кол-во подведомств .МОН СШ	Приняли участие			
			всего	с каз.яз. обучения	с русским языком обучения	со смешанными языками обучения
1	Акмолинская	578	578	166	189	223
2	Актюбинская	422	31	17	6	7
3	Алматинская	737	44	23	13	8
4	Атырауская	192	3	3	0	0
5	ЗКО	389	389	263	32	94
6	Жамбылская	449	0	0	0	0
7	Карагандинская	526	0	0	0	0
8	Костанайская	535	4	0	4	0
9	Кызылординская	298	41	38	3	0
10	Мангистауская	132	124	111	2	11
11	ЮКО	1 021	0	0	0	0
12	Павлодарская	400	400	156	82	162
13	СКО	533	60	18	42	0
14	ВКО	667	3	2	1	0
15	г. Астана	80	33	10	9	14
16	г. Алматы	201	167	63	65	39

Следующий вопрос мониторинга касается фактической (на 2016-2017 уч.г.) и предполагаемой обеспеченности (на 2017-2018 уч.г.) учителями в рамках трехязычного образования в школах/классах с казахским и русским языками обучения. В частности, ведения предметов «История Казахстана» и «Всемирная история» на целевых языках (Я2), а предметов «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке (Я3).

Так, выяснилось, что в 2016-2017 уч.г. почти 41 % школ/классов с казахским языком обучения, принявших участие в мониторинге обеспечены учителями, ведущими предмет «Всемирная история» на русском языке. И от 2,5-5,6% школ обеспечены педагогическими кадрами для ведения предметов «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке.

На 2017-2018 учебный год в школах/классах с казахским языком обучения в рамках трехязычного образования предполагается следующая обеспеченность педагогическими кадрами:

- «Всемирная история» на русском языке в 41,6% школ/классах;
- «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке в 5,1% - 7,5% школ/классах. (см. Рисунок 1.1)

Школы/классы с казахским языком обучения

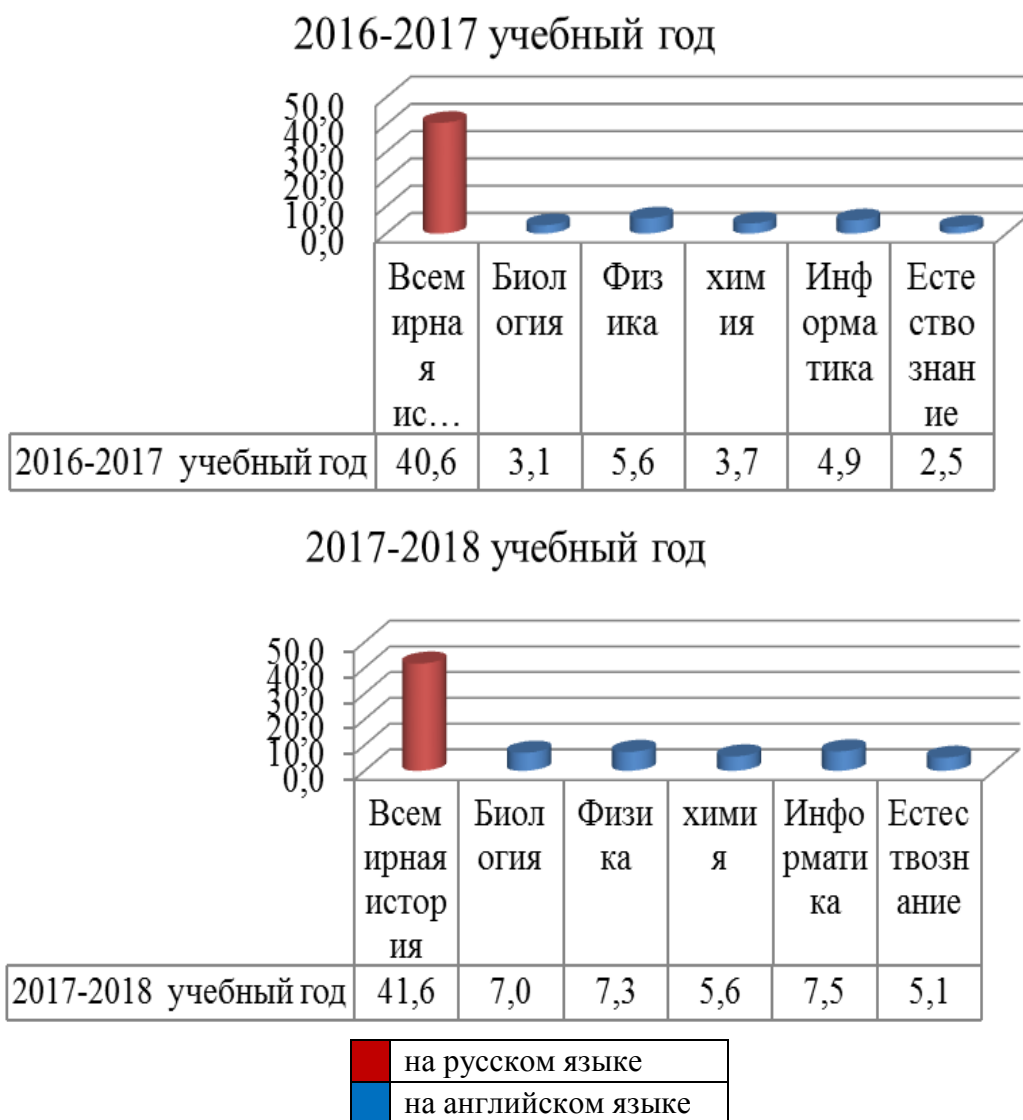

Рисунок 1.1 – Сведения о школах/классах с казахским языком обучения, в которых ведутся предметы на целевых языках (в%)

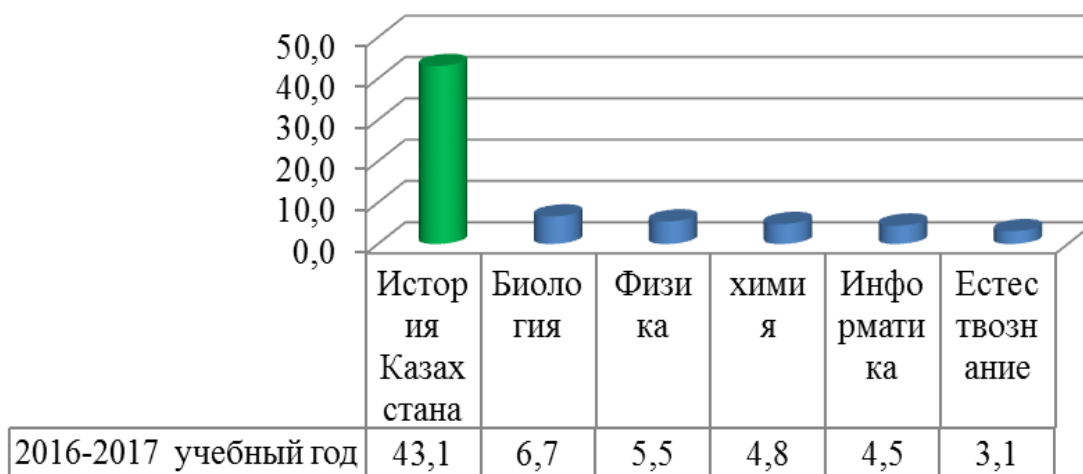
В 2016-2017 уч.г. почти 43,1 % школ/классов с русским языком обучения, принявших участие в мониторинге обеспечены учителями, ведущими предмет «История Казахстана» на казахском языке. И от 3,1% до 6,7% школ обеспечены педагогическими кадрами для ведения предметов «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке.

На 2017-2018 учебный год в школах/классах с русским языком обучения в рамках реализации трехязычия предполагается следующая обеспеченность педагогическими кадрами:

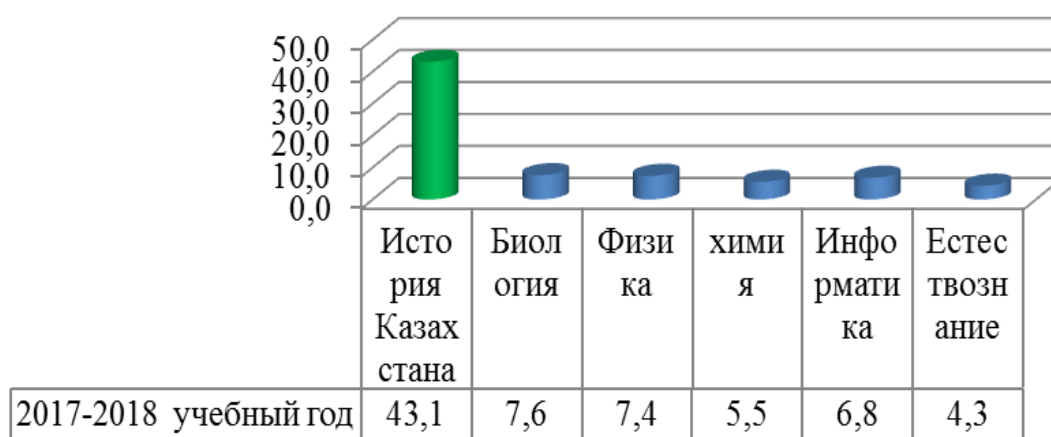
- «История Казахстана» на казахском языке в тех же 41,6% школ/классах;
- «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке в 4,3% - 7,6% школ/классах (см. Рисунок 1.2).

Школы/классы с русским языком обучения

2016-2017 учебный год

2017-2018 учебный год

	на казахском языке
	на английском языке

Рисунок 1.2 – Сведения о школах/классах с русским языком обучения, в которых ведутся предметы на целевых языках (в%)

Касательно потребности в педагогических кадрах согласно технологическим картам третьего раздела – ТК А2 а),б), Б2а),б) – респондентам следовало указать количество учителей необходимых для реализации трехязычного образования также на 2016-2017 и на 2017-2018 учебные года. Анализ данных говорит о том, что 16,6% из опрошенных школ/классов с казахским языком обучения нуждаются в учителях, которые смогут вести предмет «Всемирная история» на русском языке и от 6,4% - 8,3% школ/классов нуждаются в педагогах с английским языком.

В 2017-2018 учебном году ожидается следующая потребность в педагогических кадрах:

- всего 6,5% школ/классов согласно ответам респондентов будут нуждаться в педагогах, которые смогут вести предмет «Всемирная история» на русском языке;

- и от 3,3% - 3,7% школ/классов будут нуждаться в учителях, которые смогут вести предметы «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке (см. Рисунок 2.1).

Школы/классы с казахским языком обучения

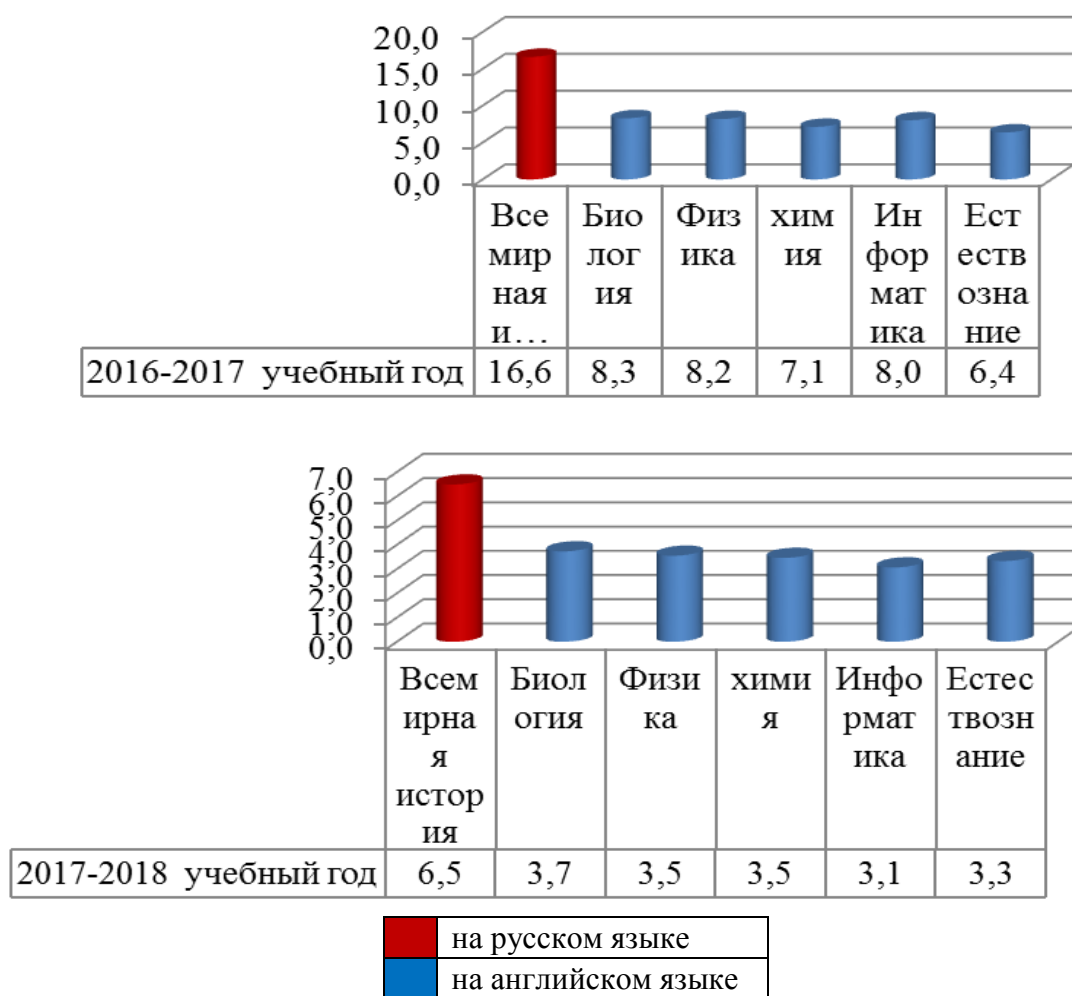

Рисунок 2.1 – Сведения о потребности школ/классов с казахским языком обучения в учителях для перехода на трехязычное образование (в%)

В школах же/классах с русским языком обучения, согласно ответам, в 2016-2017 учебном году потребность в педагогических кадрах в рамках трехязычного образования составила:

- 17,1 % учителей для ведения «Истории Казахстана» на казахском языке;
- и от 10,7% до 13,9% учителей со знанием английского языка.

Прогнозируемая на 2017-2018 учебный год потребность составит:

- 20% учителей для ведения «Истории Казахстана» на казахском языке;
- 11,8% - 13,9% учителей со знанием английского языка. (см. Рисунок 2.2)

Школы/классы с русским языком обучения

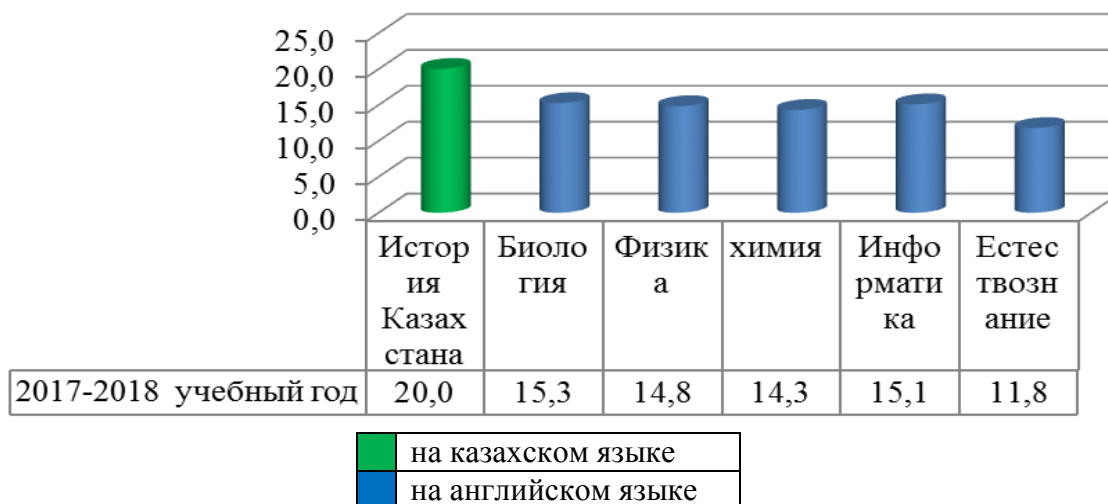
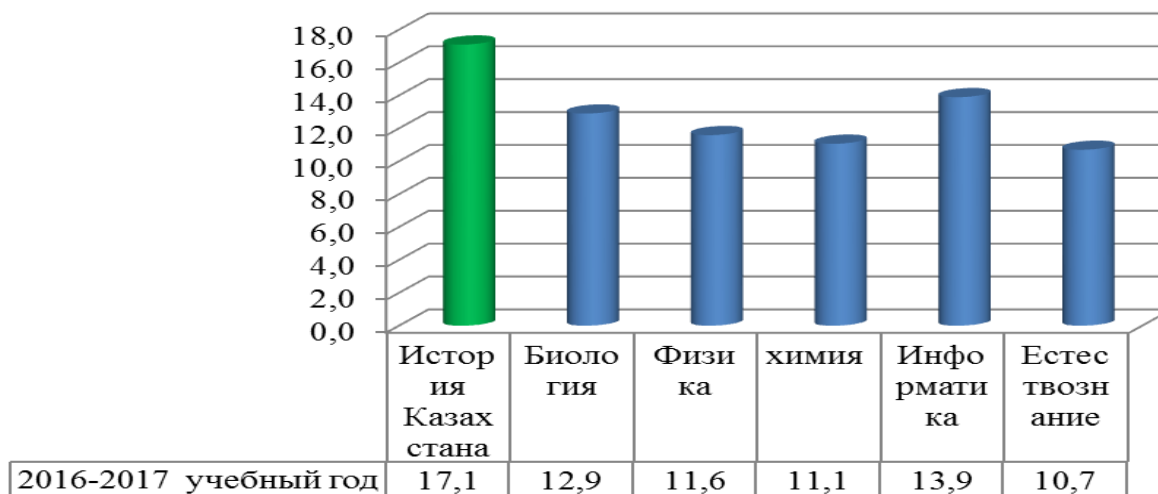

Рисунок 2.2 – Сведения о потребности школ/классов с русским языком обучения в учителях для перехода на трехязычное образование (в%)

Из представленных диаграмм мы можем сделать вывод о том, что в школах/классах с казахским и русским языками обучения фактическая обеспеченность педагогическими кадрами в условиях трехязычного образования практически одинаковая. В частности предметы «Всемирная история», «История Казахстана» ведутся на целевых языках (Я2) в 41,6% школ/классах с казахским и в 43,1% школ/классах русским языком обучения, а

обеспеченность ведения предметов «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке представлена одинаково низкими показателями.

Предполагаемая же потребность на 2017-2018 уч.г. в педагогах-историках явно снижается как в школах/классах с казахским языком обучения (16,6%), так и школах/классах с русским языком обучения (17,1%). Однако, как мы видим, потребность в педагогах с английским языком возрастает (13,9% и 15,3% соответственно).

Технологические карты – А3, Б3 - четвертого раздела **«IV. Качественный состав»** содержат сведения об имеющихся квалификационных категориях учителей. Согласно представленным сведениям, разница в качественном составе учителей школ/классов с целевыми языками обучения (Я2) незначительна. Из числа участвовавших в настоящем мониторинге учителей, ведущих «Всемирную Историю» на русском языке в школах/классах с казахским языком обучения высшую квалификационную категорию имеют 2,0%, первую квалификационную категорию – 3,7%, вторую – 2,9% и без категорий – 2,3%. Из учителей, ведущих «Историю Казахстана» на казахском языке в школах/классах с русским языком обучения высшую квалификационную категорию имеют 2,2%, первую квалификационную категорию – 4,8%, вторую – 3,4% и без категорий – 2,5%. Квалификационные категории учителей-предметников, ведущих предметы на английском языке еще ниже, согласно представленным данным, они варьируются от 0,2 до 0,5%. Низкие квалификационные показатели, исходя из вышепоказанных диаграмм, говорят о том, что школы нуждаются в учителях с русским, казахским и английским языками для реализации трехязычного образования, т.е. количество учителей, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (Я2, Я3) ничтожно мало (см. рисунок 3).

Школы/классы с казахским языком обучения

Школы/классы с русским языком обучения

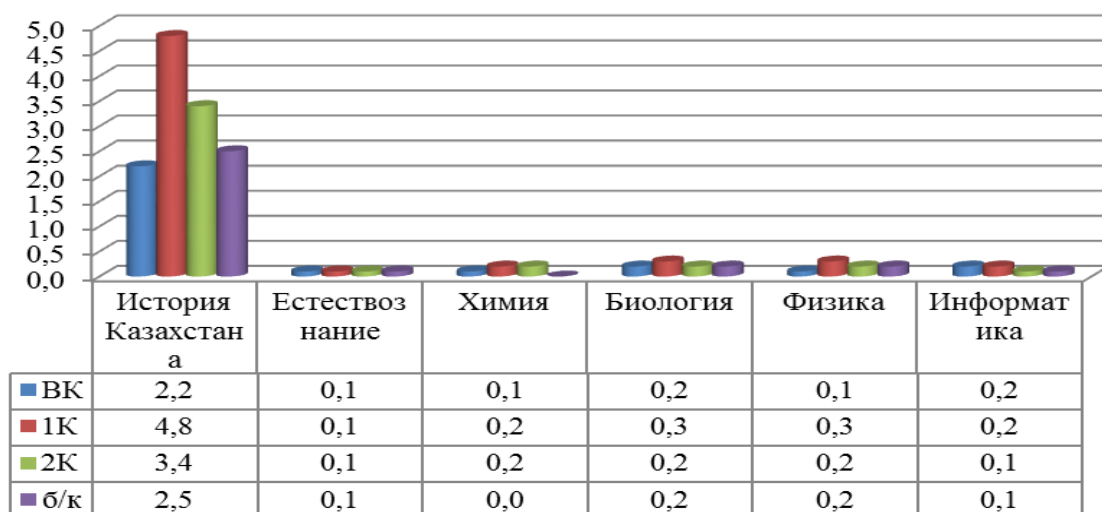
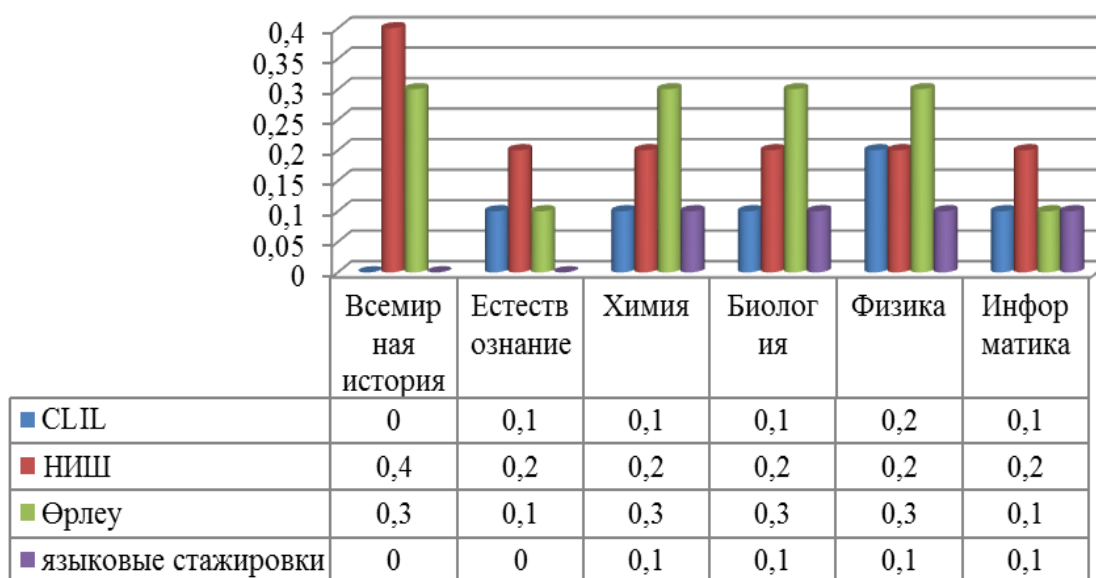

Рисунок 3 – Сведения о квалификации учителей школ/классов с казахским и русским языками обучения, ведущих предметы на целевых языках (в%)

Что касается вопросов следующего раздела – «V. Сведения о повышении квалификации», то, как и в предыдущем случае, количество учителей школ/классов с казахским и русским языками обучения, прошедших курсы повышения квалификации и различные языковые стажировки, составляет менее 1% (рисунок 4).

Школы/классы с казахским языком обучения

Школы/классы с русским языком обучения

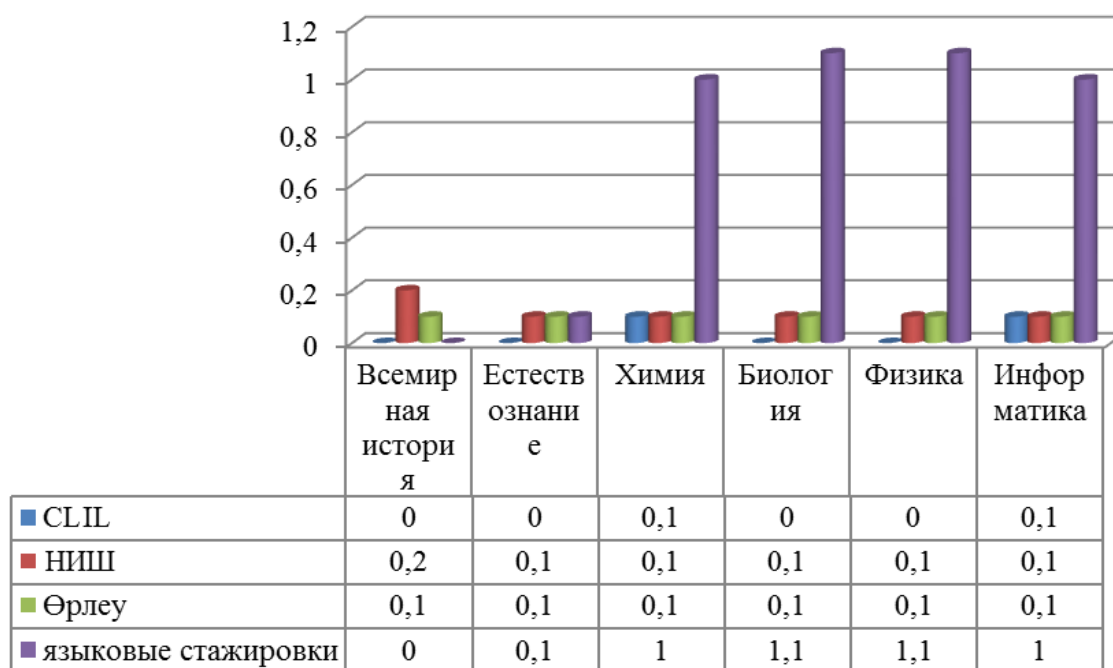

Рисунок 4 – Сведения о курсах повышения квалификации учителей школ/классов с казахским и русским языками обучения, ведущих предметы на целевых языках (в%)

Вместе с тем, можно сказать, что в школах/классах с казахским языком обучения, учителя в большей степени активны в прохождении курсов по методике «CLIL», в АОО «НИИШ» по обновленному содержанию образования, и в АО «Орлеу» по обучению на трех языках, а в школах/классах с русским языком обучения преобладают языковые стажировки (рисунок 4.1).

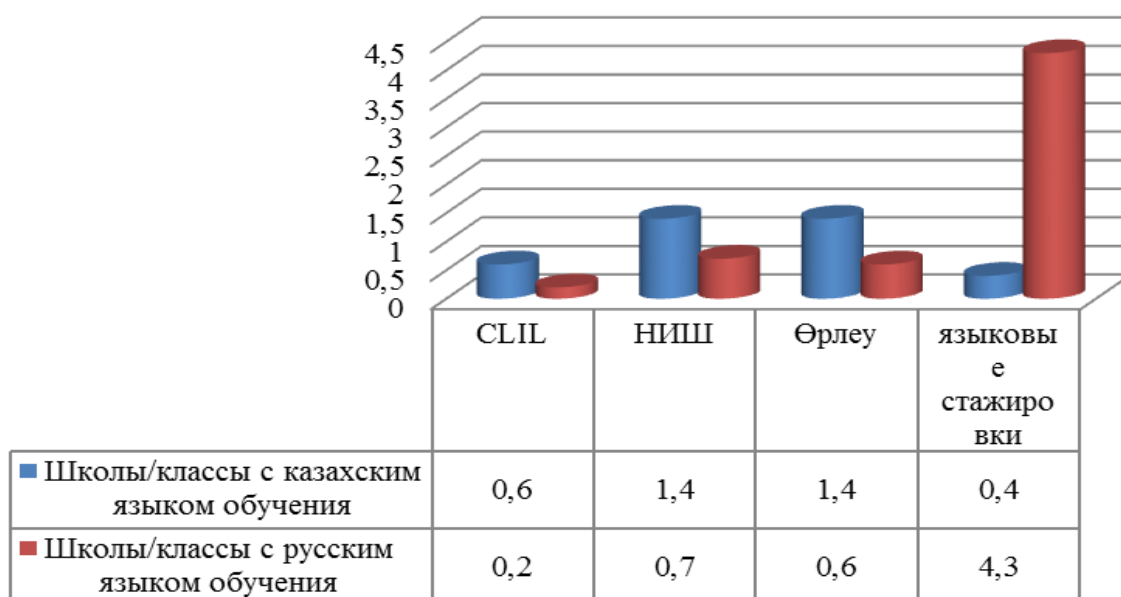

Рисунок 4.1 – Сравнительные данные о прохождении курсах повышения квалификации учителей школ/классов с русским и казахским языками обучения (в%)

3.2 Уровень: техническое и профессиональное образование

В мониторинге обеспеченности преподавателями организаций технического и профессионального образования в рамках перехода на трехязычное образование приняли участие 192 организации ТиПО Казахстана (таблица 6), (Приложение 2).

Таблица 6 – Сведения о количестве организаций ТиПО, принявших участие в мониторинге

№	Наименование области	Приняли участие		
		всего	с каз.яз. обучения	с русским языком обучения
1	Акмолинская	54	20	34
2	Актюбинская	6	3	3
3	Алматинская	7	4	3
4	Жамбылская	3	2	1
5	ЗКО	2	0	2
6	Костанайская	50	14	36
7	Кызылординская	10	9	1
8	Павлодарская	1	0	1
9	ЮКО	12	8	4
10	СКО	30	8	22
11	г.Алматы	6	3	3
12	г.Астана	14	7	7

Следующий вопрос II раздела мониторинга касался фактической (на 2016-2017 уч.г.) и предполагаемой обеспеченности (на 2017-2018 уч.г.) преподавателями в рамках трехязычного образования в колледжах/отделениях/группах с казахским и русским языками обучения.

Так, после обработки технологических карт, выяснилось, что в 2016-2017 уч.г. только 12,3 % преподавателей, ведут неязыковые дисциплины на русском языке в колледжах/отделениях/группах с казахским языком обучения. И 4,6% преподавателей ведут дисциплины на английском языке (см. Рисунок 5.1).

Колледжи/отделения/группы с казахским языком обучения

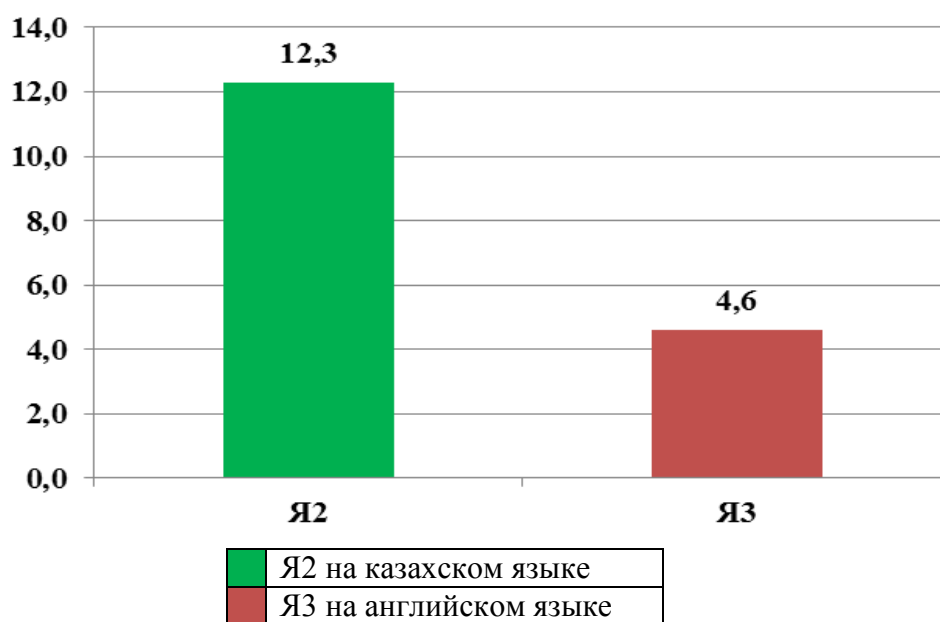

Рисунок 5.1 – Сведения о преподавателях колледжей/отделений/групп с казахским языком обучения, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (в%)

Представленные колледжами/отделениями/группами с русским языком обучения данные свидетельствуют о том, что в 2016-2017 учебном году доля преподавателей, ведущих неязыковые дисциплины на казахском языке составила 46%, на английском языке – 7,9% (см. рисунок 5.2).

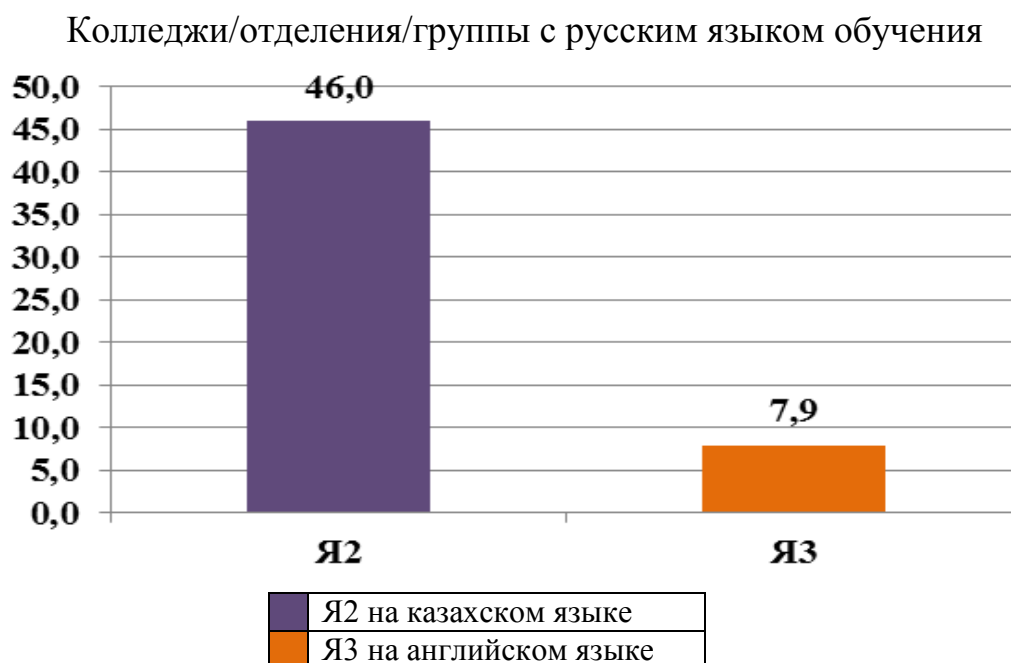

Рисунок 5.2 – Сведения о преподавателях колледжей/отделений с русским языком обучения, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (в%)

Как видим, доли преподавателей колледжей/отделений/групп, ведущих неязыковые дисциплины на целевом языке (Я2), очень разнятся в показателях между отделениями с казахским и русским языками обучения. Здесь, показатели по студентам казахских отделений ниже аналогичных показателей русских отделений на 33,7%. Разница сохраняется и в доли преподавателей колледжей/отделений/групп, ведущих неязыковые дисциплины на английском языке, хотя она не так существенна и составляет 3,3%. Напрашивается вывод о том, что колледжи с русским языком обучения больше вовлечены в реализацию трехязычного образования (рисунок 5.3).

Колледжи/отделения/группы с казахским и русским языками обучения

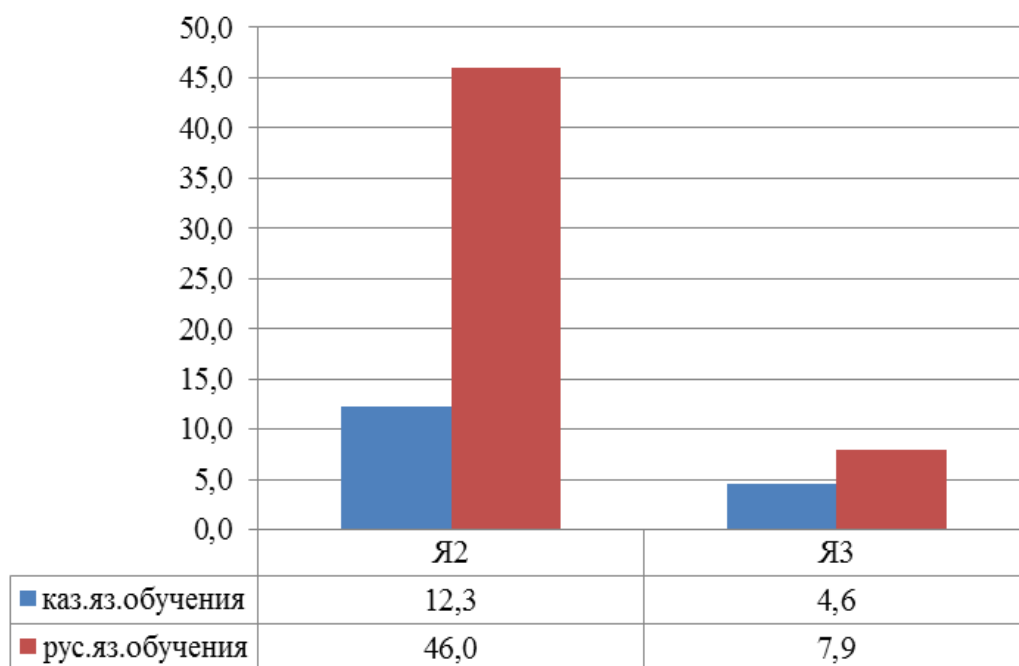

Рисунок 5.3 – Сравнительные данные о преподавателях колледжей/отделений с казахским и русским языками обучения, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (в%)

Следующим вопросом настоящего мониторинга стоит вопрос о потребности колледжей/отделений/групп с казахским и русским языками обучения в преподавателях, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (Я2, Я3). Полученные от колледжей данные говорят о том, что в колледжах/отделениях/группах с казахским языком обучения потребность в преподавателях, которые смогут вести неязыковые дисциплины на русском языке составила 4,5%, в преподавателях со знанием английского языка – 1,5% (рисунок 6.1).

Колледжи/отделения/группы с казахским языком обучения

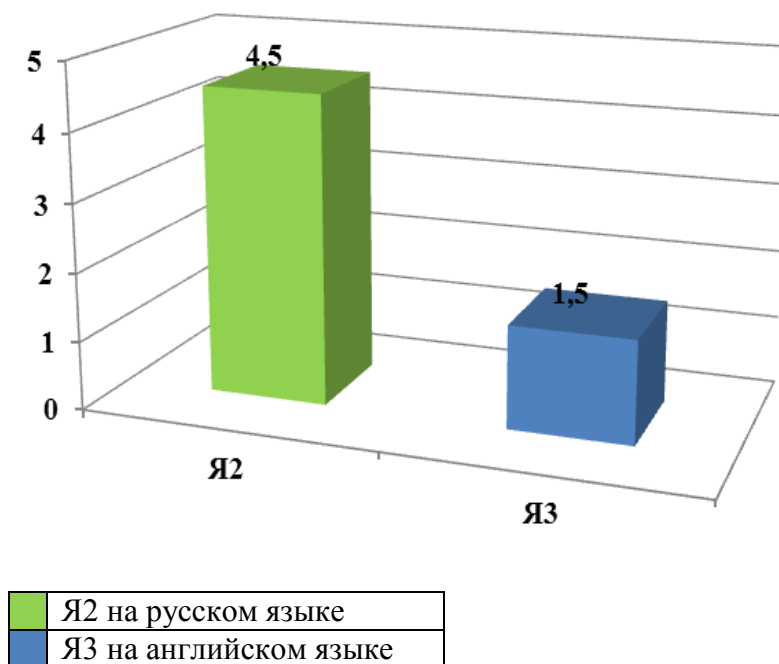

Рисунок 6.1 – Сведения о потребности в преподавателях колледжей/отделений с казахским языком обучения для перехода на трехязычное образование (в%)

На тот же вопрос колледжи/отделения/группы с русским языком обучения представили следующие данные: потребность в преподавателях, ведущих неязыковые дисциплины на казахском языке составила 1%, а в преподавателях со знанием английского языка – 5,7% (рисунок 6.2).

Колледжи/отделения/группы с русским языком обучения

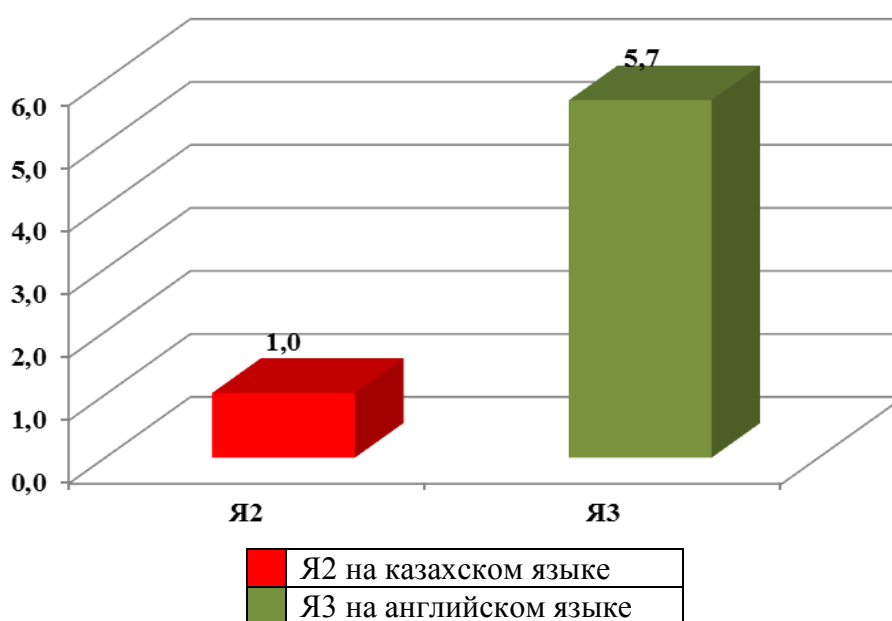

Рисунок 6.2 – Сведения о потребности в преподавателях колледжей/отделений с русским языком обучения для перехода на трехязычное образование (в%)

Сравнительные данные о потребности в педагогических кадрах для реализации трехязычного образования позволяют сделать вывод о том, что колледжи/отделения/группы с казахским языком обучения заинтересованы в увеличении доли преподавателей, которые смогут вести неязыковые дисциплины на русском языке, тогда как колледжи/отделения/группы с русским языком обучения больше заинтересованы в преподавателях со знанием английского языка (рисунок 6.3).

Колледжи/отделения/группы с казахским и русским языками обучения

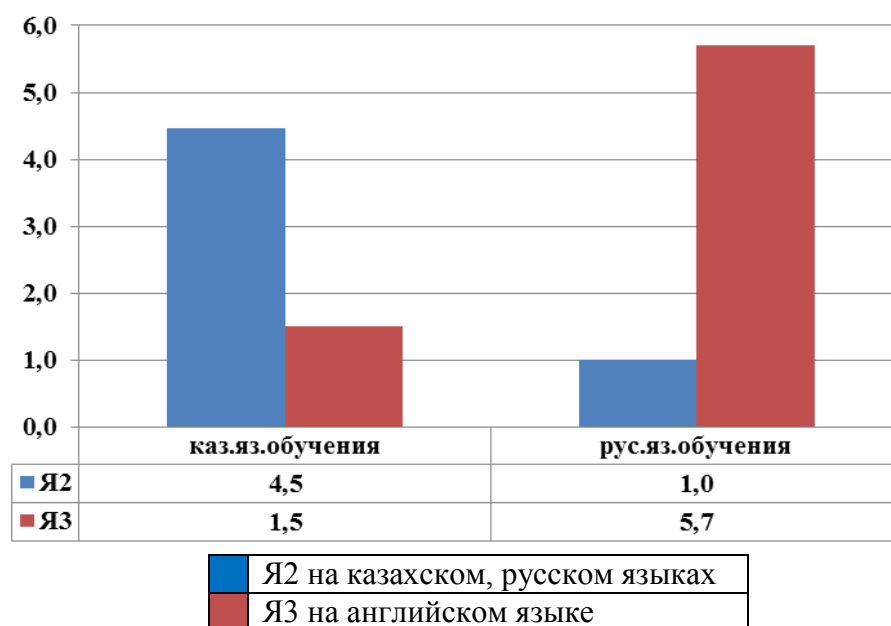

Рисунок 6.3 – Сравнительные данные о потребности в преподавателях колледжей/отделений с казахским и русским языками обучения для перехода на трехязычное образование (в%)

Данные по неязыковым дисциплинам, которые ведутся на целевых языках колледжами раздела III «Сведения о дисциплинах, изучаемых на целевых языках» настоящего мониторинга, к сожалению, представлены не в полном объеме.

Ниже представлен перечень дисциплин, по данным технологических карт, читаемых на целевых языках:

- «Страноведение»;
- «Делопроизводство на государственном языке»;
- «Краеведение»;
- «НВП»;
- «Физическая культура»;
- «Информатика»;
- «Охрана труда»;
- «Ритмика с элементами хореографии»;

- «АФГ»;
- «Детская литература и практикум выразительного чтения»;
- «География»;
- «Основы права»;
- «Физическое воспитание с методикой обучения»;
- «Музыка с методикой обучения»;
- «Информационные технологии в профессиональной деятельности»;
- «Экономика транспорта и управление производством»;
- «Основы компьютерной технологии».

Наиболее часто в колледжах на целевых языках изучаются общеобразовательные дисциплины, и такие как «Делопроизводство на государственном языке», «Страноведение» и «Краеведение».

Технологические карты АЗ,БЗ раздела IV «Качественный состав преподавателей», которые содержали бы сведения об острепенности преподавателей колледжей, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках, респондентами представлены не были, поэтому сделать анализ качественного состава не представляется возможным.

И, наконец, данные V раздела «Курсы повышения квалификации» содержат сведения о преподавателях, задействованных в трехязычном обучении прошедших и планирующих в 2017-2018 году пройти языковую стажировку. По представленным данным, мы видим, что в 2017-2018 учебном году 0,9% преподавателей колледжей/отделений/групп с казахским языком обучения планируют пройти языковую стажировку на русском языке, 3% на английском языке (рисунок 7.1).

Колледжи/отделения/группы с казахским языком обучения

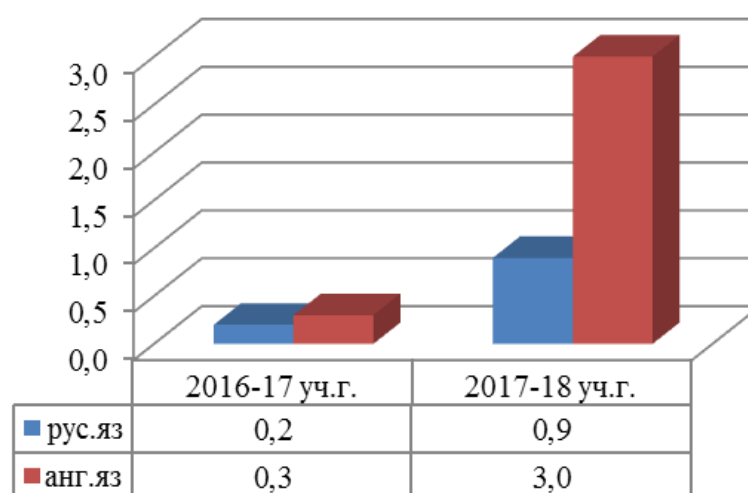

Рисунок 7.1 – Сведения о языковых стажировках преподавателей колледжей/отделений с казахским языком обучения, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (в%)

Такая же картина представлена данными о преподавателях колледжей/отделений/групп с русским языком обучения: в 2017-2018 учебном году 0,9% преподавателей планируют пройти языковую стажировку на казахском языке, на английском языке 2,7% (рисунок 7.2).

Колледжи/отделения/группы с русским языком обучения

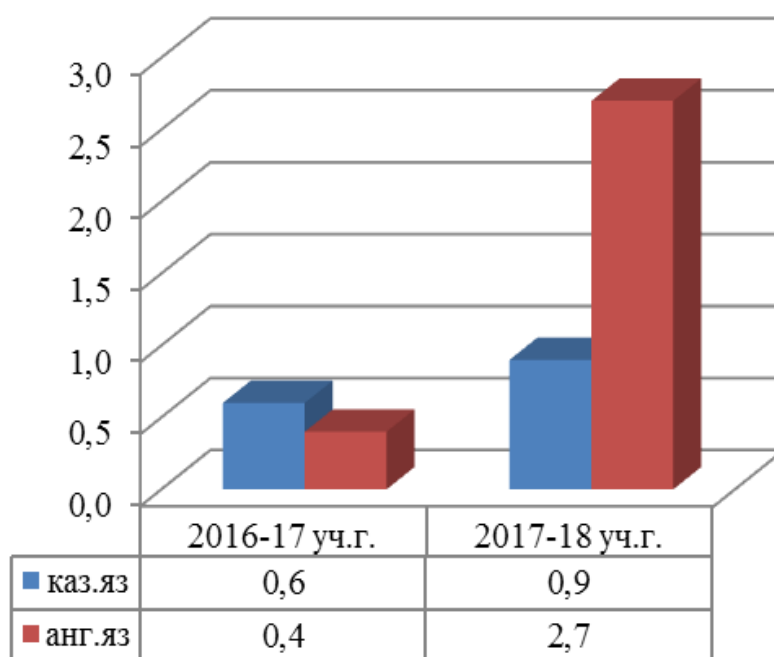

Рисунок 7.2 – Сведения о языковых стажировках преподавателей колледжей/отделений с русским языком обучения, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (в%)

3.3 Уровень: высшее образование

В мониторинге приняли участие 64 вуза страны, из них: 4 национальных, 26 государственных, 11 акционированных и 23 частных высших учебных заведений, в которых 19 029 преподавателей задействованы в трехязычном образовании (Приложение 3).

На вопрос по фактической (2016-2017 уч.г.) и планируемой (2017-2018 уч.г.) обеспеченности педагогическими кадрами в условиях трехязычного образования вузы представили следующие данные:

- на казахском языке в русских отделениях/группах ведут неязыковые дисциплины (из 19 029) – 3 809 преподавателей;
- на русском языке в казахских отделениях/группах – 4 047;
- на английском языке ведут неязыковые дисциплины 2 462 преподавателя;
- на казахском и русском языках – 8312;
- на казахском и английском языках – 1 630;
- на русском и английском – 1 766;

- и, наконец, на казахском, русском и английском языках ведут неязыковые дисциплины 1 689 преподавателей.

В 2017-2018 учебном году наблюдается некоторое уменьшение количества преподавателей казахско-русских билингвов:

- планируется, что на казахском языке в русских отделениях/группах будут вести неязыковые дисциплины (из 19 029) – 3 525 преподавателей;

- на русском языке в казахских отделениях/группах – 3 407 (рисунок 8.1).

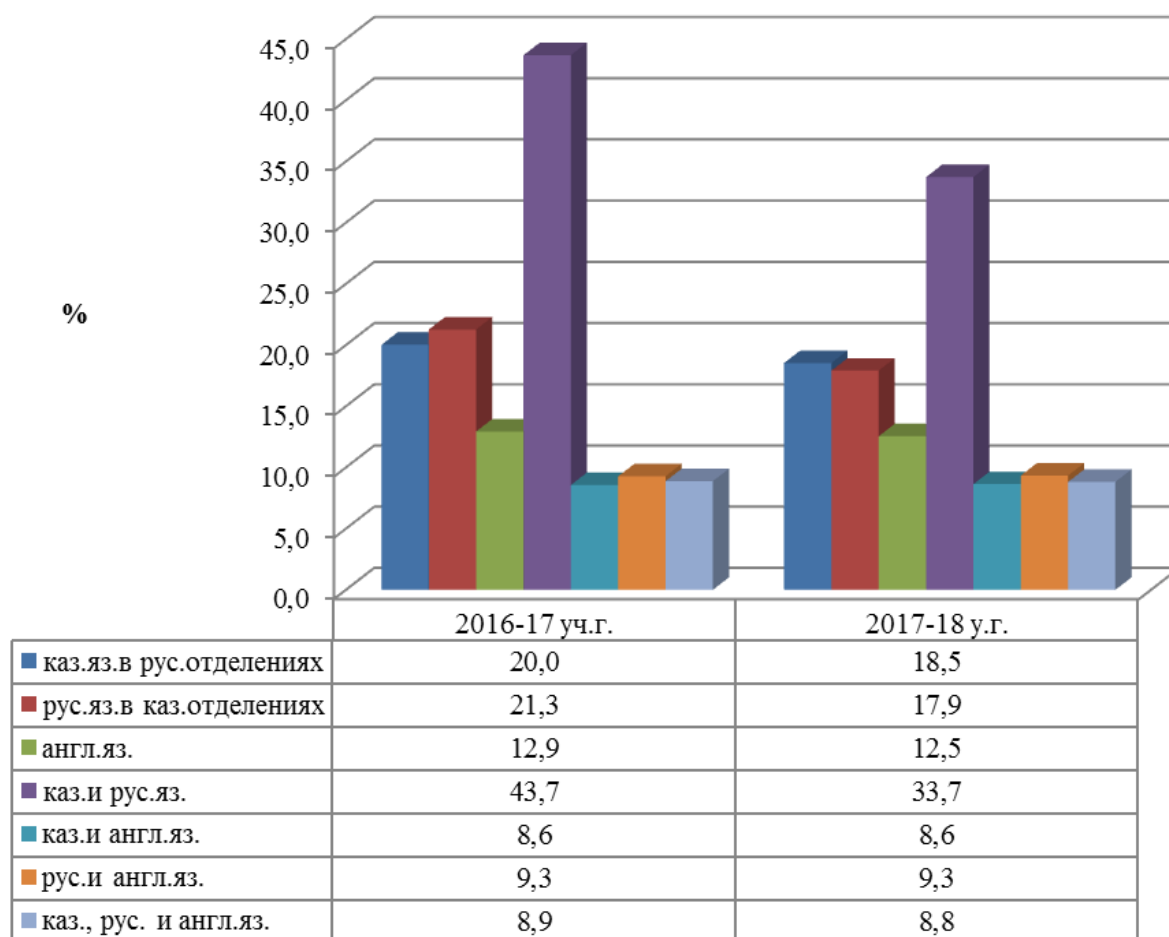

Рисунок 8.1 – Сведения о преподавателях, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (в%)

Представленные вузами, данные о существующей потребности в преподавателях для реализации трехязычного образования на 2016-2017 учебный год свидетельствуют о том, что высшие учебные заведения Казахстана, также как колледжи, не заинтересованы в переходе на трехязычие (рисунок 8.2).

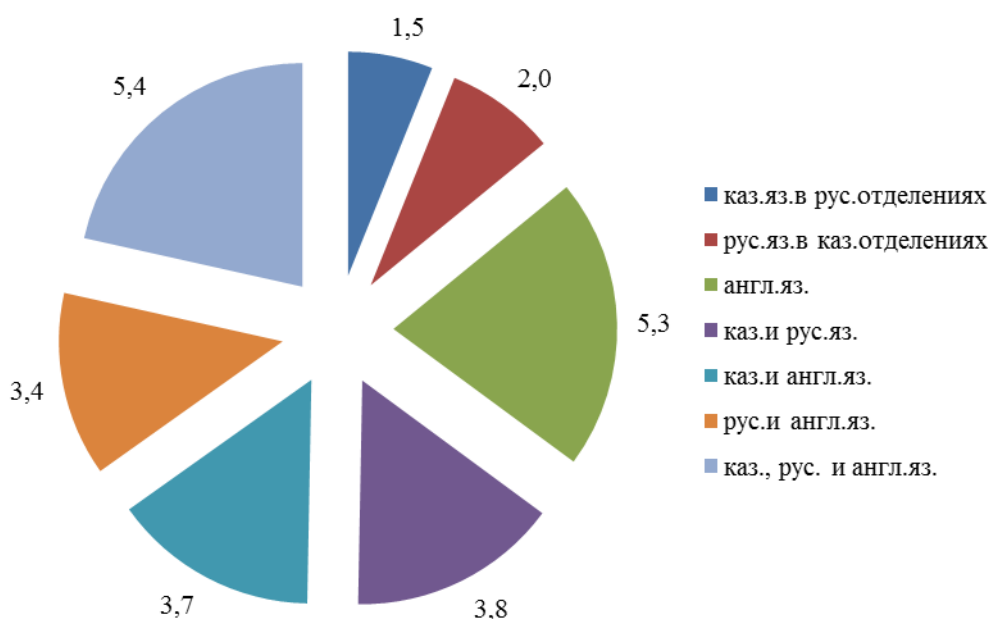

Рисунок 8.2 – Сведения о потребности в ППС для ведения неязыковых дисциплин на целевых языках (в%)

На вопрос раздела III «Качественный состав» профессорско-преподавательского состава, задействованного в трехязычном образовании, вузами были представлены данные, которые отображены в рисунке 8.3

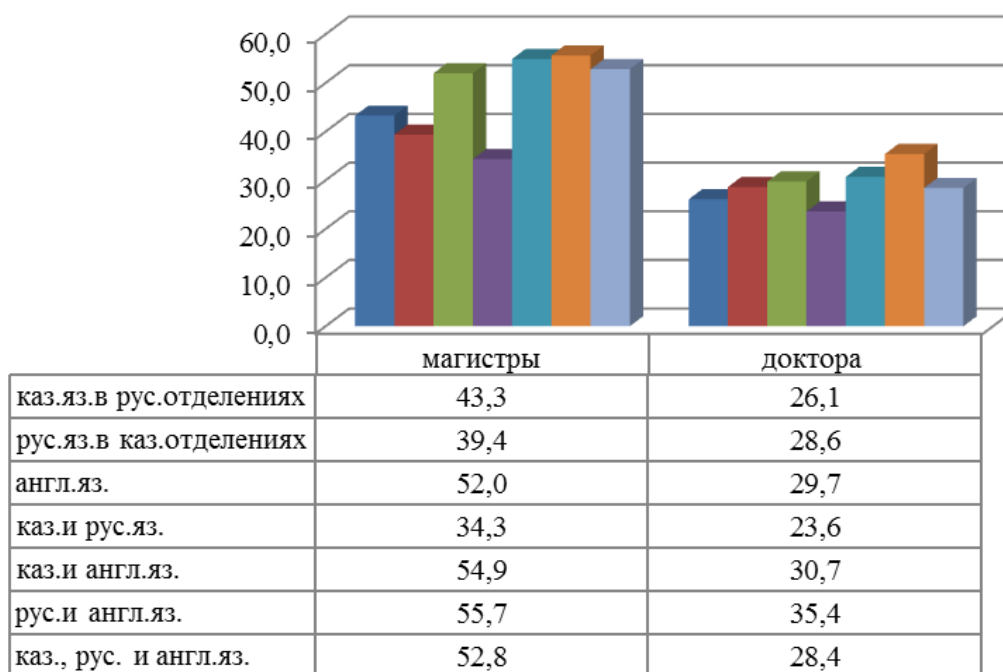

Рисунок 8.3 – Сведения о квалификациях ППС вузов, задействованных в трехязычном образовании (в%)

Что касается языковых стажировок, прошедших преподавателями, ведущими неязыковые дисциплины на целевых языках, то мы можем увидеть из рисунка 8.4, что большая доля языковых стажировок прошла на английском языке, что составило 34,6% от общего количества стажировок, и только 4,8% и 4,5% стажировок прошли на казахском и русском языках соответственно (рисунок 8.4).

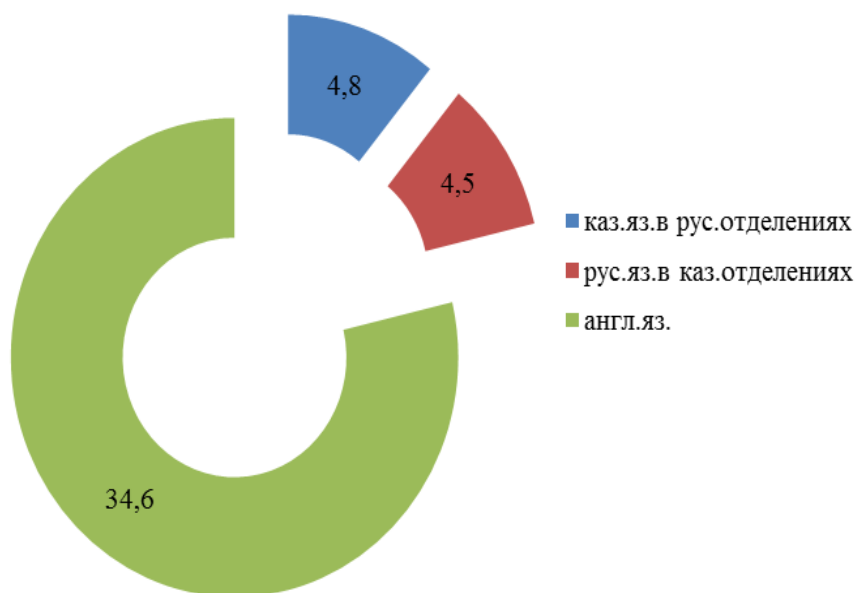

Рисунок 8.4 – Сведения о языковых стажировках ППС вузов, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках (в%)

4 Выводы и рекомендации по итогам мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования

Анализ результатов мониторинга позволяет сделать следующие **выводы**:

1) по уровню среднего образования:

1.1) выявлена низкая фактическая обеспеченность учителями, ведущими предметы «Естествознание», «Физика», «Биология», «Химия», «Информатика» на английском языке;

1.2) выявлена низкая планируемая потребность в педагогах со знанием английского языка в школах с казахским и русским языками обучения;

1.3) существует необходимость повышения квалификационных категорий учителей, задействованных в реализации трехязычного образования;

1.4) прослеживается необходимость прохождения курсов повышения квалификации и языковых стажировок учителями, реализующими программы трехязычного образования;

2) по уровню технического, профессионального образования и высшего образования:

2.1) выявлена низкая фактическая обеспеченность преподавателями в рамках трехязычного образования;

2.2) выявлена низкая планируемая потребность в педагогических кадрах, ведущих неязыковые дисциплины на целевых языках;

2.3) колледжи/отделения/группы с русским языком обучения в большей степени заинтересованы в преподавателях со знанием английского языка;

2.4) колледжи/отделения/группы с казахским языком обучения заинтересованы в увеличении доли преподавателей, которые смогут вести неязыковые дисциплины на русском языке;

2.5) наиболее уязвимые показатели демонстрируют данные по колледжам/отделениям/группам с казахским языком обучения (практически по всем позициям);

2.6) данные мониторинга демонстрируют большую вовлеченность колледжей/отделений/групп с русским языком обучения в реализацию трехязычного образования;

2.7) прослеживается необходимость прохождения курсов повышения квалификации и языковых стажировок преподавателями, реализующими программы трехязычного образования;

2.8) существует необходимость прохождения языковых стажировок на казахском и русском языках преподавателями, реализующими программы трехязычного образования.

Кроме того, касательно общей культуры участия в мониторингах и ответственности исполнителей первичных документов всех уровней образования следует отметить, что:

– нет ясного и четкого понимания о том, что трехязычное образование определяет казахский (Я2), русский (Я2) и английский (Я3) языки в качестве

целевых языков;

– неумение или нежелание (скорее второе) читать документ для его надлежащего исполнения.

Рекомендации

Как показал мониторинг, решение проблем обеспеченности педагогическими кадрами организаций образования всех уровней в рамках реализации трехязычного образования, в основном, сводится пока к общеорганизационным проблемам, тогда как оно требует комплексного решения взаимосвязанных задач:

- создания адекватной потребностям организаций образования регионов системы выявления, оценки и последовательной подготовки необходимых объемов педагогических работников со знанием целевых языков;

- конструирования и внедрения специфической системы работы с педагогическими коллективами всех уровней, направленной на смену идеологии организации образования в области трехязычного образования;

- создания условий для организации этой работы с учетом особенностей образовательной системы каждого региона, состоящей из множества звеньев, нуждающихся в высококвалифицированных педагогических кадрах;

- создания условий для взаимодействия всех элементов трехязычного образования, их интеграции, кооперации, подчиняя их деятельность комплексным целям трехязычного обучения.

Сформированная в регионах система образования и система подготовки кадров, несмотря на их постепенное совершенствование, в настоящее время еще не в полной мере отвечают требованиям, предъявляемым обществом.

Развитие современного полиязычного образования сдерживает ряд негативных факторов: недостаточный уровень ресурсного обеспечения организаций образования и образовательного процесса, низкая адаптивность к современным социально-экономическим и социокультурным изменениям; недостаточная эффективность действующих механизмов управления трехязычным образованием и неразработанность научных основ составления среднесрочных и долгосрочных прогнозов потребности полиязычных кадров с учетом достижений образовательного менеджмента в системе образования; сама нехватка педагогических кадров со знанием целевых языков и обладающих высоким уровнем профессионального мастерства, отставание уровня подготовки педагогических кадров от современных требований развивающихся теорий и практики образования; стихийный характер инновационных процессов, происходящих в организациях образования, сложность выбора оптимальных для трехязычного обучения и, как следствие, вытеснение традиционных методов обучения в ущерб качеству образования, что во многом обусловлено и пробелами в системе подготовки полиязычных педагогических кадров в республике, отсутствие синхронизации системы подготовки кадров на разных уровнях - среднего педагогического звена и уровне высшего педагогического образования; отсутствие согласованности в деятельности и действиях на районных уровнях, уровне педагогических колледжей и высших учебных заведений, что обуславливает нестыковку

прогнозных характеристик кадрового обеспечения системы трехязычного образования.

Эффективность внедрения трехязычного образования зависит от целенаправленной реализации организационно-педагогических условий, которые нашли свое отражение в содержании теоретических подходов и экспериментальной апробации ее компонентов, таких как: серьезный подход к подготовке полиязычных педагогических кадров как к развивающейся, самоорганизующейся системе; прогнозирование кадровой политики на модели, основанной на долгосрочных и среднесрочных программах развития государственного образовательного пространства с учетом региональных условий; ориентация на проблемный прогностический анализ и разработку путей решения конкретных, локализованных проблем в деятельности системы непрерывного и профессионально-педагогического образования республики с учетом специфических условий образовательной практики и интеграции деятельности субъектов кадровой политики.

Работа по прогнозированию подготовки педагогических кадров для каждого региона представляет весьма сложную картину, так как в качестве субъектов участвуют управления образования, педагогические колледжи и педагогические вузы, отдельные специалисты и целые коллективы. Все указанные субъекты имеют различные целевые установки, разную степень подготовленности, выполняют различные функции, зависящие от параметров и характеристик социального заказа на подготовку полиязычных специалистов.

Прогнозирование в системе подготовки полиязычных педагогических кадров должно быть специально организованным системным научным исследованием, направленным на получение опережающей информации о перспективах развития собственно образовательно-педагогических объектов трехязычного образования с целью формирования политики и стратегии в области трехязычного образования и принятия оптимальных решений в этой сфере.

Результаты прогнозирования найдут свое отражение в профессионально-квалификационных характеристиках и моделях выпускников учебных заведений разного типа, в содержании учебных планов и программ, учебников и учебно-методических пособий, в разрабатываемых средствах, методах и организационных формах предстоящей педагогической деятельности в системе трехязычного образования.

Задачи прогнозирования подготовки полиязычных педагогических кадров с учетом особенностей профессионального обучения педагогических работников в новых условиях заключаются в следующем:

- изучение перспектив развития трехязычного образования;
- выявление потребности в педагогических кадрах по специальностям и определение путей удовлетворения этой потребности в организациях образования;
- стимулирование дальнейшего роста профессиональной квалификации педагогических кадров, задействованных в трехязычном образовании;

- адаптация нормативно-правовой документации к реальным потребностям педагогических кадров, реализующих трехязычное образование с учетом региональной и национальной специфики, а также запросов организаций образования;

- изменение идеологии организаций образования всех уровней в области трехязычного образования.

Решение этих задач будет способствовать достижению главной стратегической цели - осуществлять подготовку полиязычных педагогических кадров в соответствии с современным социальным запросом общества, основываясь на постоянной включенности в указанный процесс всех заинтересованных сторон.

Проведенный мониторинг показал, что решение столь сложной проблемы, как обеспечение полиязычными педагогическими кадрами организации образования всех уровней, не может быть основано только на интеграции субъектов образования, так или иначе задействованных в реализации трехязычного образования. Необходимы новые принципы для объединения усилий всех субъектов, решающих подчас одни и те же задачи различными способами и путями.

И, наконец, устоявшийся тип связей Министерства образования и науки, областных управлений образования, педагогических колледжей, педагогических вузов в формировании прогностической линии подготовки педагогических кадров опирается на традиционные, уже проверенные временем способы реализации, тогда как реализация трехязычного образования требует новых форм.

Процесс подготовки и формирования полиязычных кадров системы образования республики затрагивает все основные стороны интеграции деятельности среднего, высшего, послевузовского педагогического образования, департаментов Министерства образования и науки РК, областных управлений образования и выявляет перспективы целенаправленной работы с педагогическими кадрами, задействованными в реализации трехязычного образования. В частности, источником прогнозирования потребности в полиязычных педагогических кадрах становятся как непосредственный дефицит самих организаций образования в специалистах, которые смогут вести неязыковые дисциплины на целевых языках, так и социальный заказ, определяемый спросом на те или иные образовательные программы подготовки педагогических кадров, специфические запросы самих педагогов, государственные целевые языковые программы обучения в рамках развития регионов республики и т.п.

В системе подготовки кадров существуют разрывы между такими составляющими, как - педагогические колледжи – педагогические вузы - методические объединения - источники и каналы педагогической информации - среда формирования полиязычного педагогического опыта, нет должной целостности и преемственности по многим параметрам, целям и задачам, содержанию и форме обучения. Этапы движения в подготовке педагогических кадров для реализации трехязычного образования сопряжены чисто

хронологически, между ними сложились своего рода пограничные организационные барьеры, нередко содержательные, понятийные несоответствия и прямые противоречия. В реальной практике подготовки и переподготовки полиязычных кадров направления деятельности пока расходятся. Каждая структура стремится к созданию реального и целостного педагогического процесса под свою теоретическую схему, что ведет к существенному разрыву в понимании качества подготовки кадров. Следствием этого выступает непоследовательность, бессистемность и фрагментарность в выполнении задач подготовки, управления и прогнозирования подготовки полиязычных педагогов.

Интеграция же в деятельности вышеобозначенных структур, занимающихся подготовкой педагогических кадров для трехязычного образования, позволяет устранить указанные недостатки.

Таким образом, проведенный мониторинг позволил установить, что только при целенаправленной работе по реализации организационно-педагогических условий для реализации трехязычного образования, в числе которых организация, функционирование и совместная деятельность субъектов подготовки полиязычных кадров возможна реализация «Дорожной карты развития трехязычного образования».

Настоящее исследование не могло охватить все аспекты данной проблемы. Требуется дальнейшее изучение и экспертиза прогнозных параметров развития трехязычного образования и подготовки кадров для ее реализации; выработка общих критериев для оценки деятельности всех субъектов кадровой политики, изучение адаптационных механизмов внедрения разработанной модели и принятой «Дорожной карты развития трехязычного образования».

Заключение

Требования современного этапа развития нашего общества и связанные с ними изменения в сфере образования выдвигают в качестве одной из важнейших задач развития - обновление всех аспектов образовательной политики, ее нацеленность на повышение роли и качества потенциала системы образования, подготовку, соответствующей новым требованиям, структуры кадров педагогических работников.

Система педагогического образования должна решать задачу подготовки учителей с высоким интеллектуальным уровнем самосознания, способных к концептуальному мышлению, рефлексии творческой деятельности и готовых к самостоятельному управлению собственной профессиональной подготовкой, что позволяет более эффективно взаимодействовать с обучающей средой, быть активным субъектом профессионально-педагогического взаимодействия. Решение названных задач предполагает создание гибкой, открытой, вариативной, разноплановой системы педагогического образования, требует перехода на новые технологии, обеспечивающие не только овладение будущими учителями суммы накопленных знаний, но и формирование способности к саморазвитию и умению быть готовыми к проявлению своих сущностных сил.

Изменения в общественной жизни, осуществление политических и экономических реформ настоятельно требуют углубления и совершенствования всей образовательной системы как одного из приоритетных направлений государственной политики, гарантирующего стабильное социально-экономическое развитие Казахстана.

Поскольку образование тесно связано со всеми гранями гражданского общества, возникает необходимость приведения самой системы в соответствие с современными потребностями личности, общества и государства, создания предпосылок для ее дальнейшего развития на основе продуманного, научно прогнозируемого кадрового обеспечения, приумножения достижений и сохранения лучших традиций, существенного улучшения подготовки подрастающих поколений к жизни и труду в демократическом государстве с рыночной экономикой.

На основе изложенного, необходимость глубокой модернизации системы подготовки кадров для полиязычного образования заключается не только в обновлении педагогической парадигмы, но и в кардинальном пересмотре ее содержательной и технологической основы, а также смене ценностных ориентаций в подготовке кадров с учетом прогнозных характеристик реализации трехязычного образования.

В целом, языковая политика государства основывается на следующем:

- достичь овладения казахским языком 100% выпускников;
- не потерять достижений во владении русским языком, которые обусловлены объективными историческими причинами в Казахстане, и приумножить их;

– прибавить к естественно сложившемуся казахско-русскому билингвизму знание третьего, английского, языка как языка интеграции в мировое сообщество.

Это требует ускоренной реализации программы подготовки и повышения квалификации педагогов в рамках внедрения трехязычного обучения; использование различных форм подготовки педагогов, привлечение частных структур (КТЛ, школы «Мирас» и др.), проведение республиканских, областных семинаров-тренингов.

Несмотря на то, что система подготовки педагогических кадров в последние годы интенсивно развивается, ей присущи некоторые недостатки. В их числе – бессистемное ведение работы по определению потребности в полиязычных педагогических кадрах; технологическая необеспеченность формирования профессиональной деятельности на основе имеющегося опыта, слабость междисциплинарных связей, отрыв логики усвоения учебного материала от предстоящей профессиональной деятельности; неполное использование потенциала личностных возможностей будущего педагога. Такое положение усиливает потребность в поиске новых подходов не только в самом педагогическом образовании, но и в определении способов совершенствования процесса профессионального становления полиязычного педагога на всех уровнях подготовки с применением методов научно обоснованного прогнозирования.

При всей широте и многообразии современных исследований проблемы профессионального становления будущего полиязычного учителя, отсутствует четкая нацеленность педагогической науки на разрешение проблем трехязычного образования, представляется недостаточно изученной проблема управления подготовкой педагогических кадров для трехязычного образования на прогностической основе.

Следует особо отметить, что процесс подготовки полиязычных кадров не может эффективно функционировать без учета и использования прогностических аспектов, которые на разных этапах социальной организации способствуют внесению оптимизационных корректив в управленческие процессы. В этом плане особую актуальность приобретает осуществление необходимых изменений в сфере образования, вовлеченных в формирование новой генерации полиязычных педагогических кадров, способных квалифицированно и своевременно решать образовательные задачи в изменившихся социально-экономических условиях развития страны и в сфере образования.

Приложение 1

Технологические карты Среднее образование

ТК А - Для школ/классов с русским языком обучения (для школ смешанного типа заполнить отдельно для каждого из языков обучения)

ТК А1 (по факту обеспеченность учителями в условиях трехязычного образования)

Область _____, район _____, № школы _____

	2016-2017 учебный год			2017-2018 учебный год		
	всего учителей	из них могут вести занятия		всего учителей	из них могут вести занятия на	
		на казахском языке	на английском языке		на казахском языке	на английском языке
История Казахстана						
Всемирная история						
Естествознание						
Химия						
Биология						
Физика						
Информатика						

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

ТК А2 (потребность в учителях в рамках перехода на трехязычное образование)

	2016-2017 учебный год			2017-2018 учебный год		
	всего учителей	из них могут вести занятия на		всего учителей	из них могут вести занятия на	
		на казахском языке	на английском языке		на казахском языке	на английском языке
История Казахстана						
Всемирная история						
Естествознание						
Химия						
Биология						

Физика						
Информатика						

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

ТК А3 (качественный состав учителей)

	2016-2017 учебный год									
	из них ведут занятия на									
	на казахском языке и имеют					на английском языке и имеют				
	всего учителей	высшую категорию	1-ую категорию	2-ую категорию	б/категории	всего учителей	Высшую категорию	1-ую категорию	2-ую категорию	б/категории
История Казахстана на										
Всемирная история										
Естествознание										
Химия										
Биология										
Физика										
Информатика										

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

ТК А4 (сведения о курсах повышения квалификации)

	2016-2017 учебный год									
	из них ведут занятия на									
	казахском языке и прошли					английском языке и прошли				
	всего учителей	по методике CLIL	НИШ (по обновлению содержания)	«Өрлеу» (по обучению на трех языках)	языковые стажировки	всего учителей	по методике CLIL	НИШ (по обновлению содержания)	«Өрлеу» (по обучению на трех языках)	языковые стажировки

История Казахста на										
Всемирна я история										
Естествоз нание										
Химия										
Биология										
Физика										
Информа тика										

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за
исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного
лица за достоверность информации

Техническое и профессиональное образование

ТК А - Для колледжей/отделений с русским языком обучения

ТК А1 (по факту обеспеченность преподавателями в условиях трехязычного образования)

Область _____, район _____

Наименование колледжа _____

Всего преподавателей _____

Для русских отделений	Наименование дисциплин (вписать наименование дисциплин, при необходимости добавить столбцы)				
Кол-во преподавателей, ведущих на					
казахском языке					
английском языке					
казахском и русском языках					
казахском и английском языках					
русском и английском языках					
казахском, русском и английском языках					

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

ТК А2 (потребность в преподавателях в рамках перехода на трехязычное образование)

На 2016-2017 гг.

Для русских отделений	Наименование дисциплин (вписать наименование дисциплин, при необходимости добавить столбцы)				
Кол-во преподавателей, ведущих на					
казахском языке					
английском языке					
казахском и					

русском языках					
казахском и английском языках					
русском и английском языках					
казахском, русском и английском языках					

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

ТК А3 (потребность в преподавателях в рамках перехода на трехязычное образование)

На 2017-2018 гг.

Для русских отделений	Наименование дисциплин (вписать наименование дисциплин, при необходимости добавить столбцы)				
Кол-во преподавателей, ведущих на					
казахском языке					
английском языке					
казахском и русском языках					
казахском и английском языках					
русском и английском языках					
казахском, русском и английском языках					

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

ТК А4 (качественный состав)

2016-2017 гг.

	ВСЕГО	кол-во преподавателей, ведущих на		Потребность на 2017- 2020 гг.
		из них имеют степень (указать какую)	прошли языковую стажировку	
казахском языке в русских отделениях				
русском языке в казахских отделениях				
английском языке				
казахском и русском языках				
казахском и английском языках				
русском и английском языках				
казахском, русском и английском языках				

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

Высшее образование

ТК А

ТК А1 (обеспеченность преподавателями в условиях трехязычного образования)

Наименование вуза _____

Всего преподавателей _____

Кол-во преподавателей, ведущих на	по факту		Потребность с указанием дисциплин
	2016-2017 гг.	2017-2018гг.	
казахском языке в русских отделениях			
русском языке в казахских отделениях			
английском языке			
казахском и русском языках			
казахском и английском языках			
русском и английском языках			
казахском, русском и английском языках			

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

ТК А2 (качественный состав)

Кол-во преподавателей, ведущих на	из них имеют степень		прошли языковую стажировку
	магистра	доктора	
казахском языке в русских отделениях			
русском языке в казахских отделениях			
английском языке			
казахском и русском языках			
казахском и английском языках			
русском и английском языках			
казахском, русском и английском языках			

Ф.И.О. _____ и подпись ответственного лица за исполнение документа и его контакты

Ф.И.О. _____ и подпись уполномоченного лица за достоверность информации

Список вузов

№	Наименование вуза	Всего преподавателей
Национальные высшие учебные заведения		
1	«Казахский национальный исследовательский технический университет имени К.И. Сатпаева»	856
2	«Казахский национальный педагогический университет имени Абая»	171
3	«Казахский национальный аграрный университет»	21
4	«Казахская национальная академия искусств имени Т.К.Жургенова»	403
Государственные высшие учебные заведения		
5	«Казахский государственный женский педагогический университет»	1141
6	«Жетысуский государственный университет имени Ильяса Жансугурова»	362
7	«Актюбинский региональный государственный университет имени К. Жубанова»	634
8	«Кокшетауский государственный университет имени Ш.Уалиханова»	66
9	«Атырауский государственный университет имени Халела Досмухамедова»	116
10	«Восточно-Казахстанский государственный университет имени Сарсена Аманжолова»	273
11	«Восточно-Казахстанский государственный технический университет имени Д. Серикбаева»	305
12	«Государственный университет имени Шакарима города Семей»	462
13	«Таразский государственный университет имени М.Х.Дулати	727
14	«Таразский государственный педагогический институт»	369
15	«Западно-Казахстанский государственный университет имени Махамбета Утемисова»	344
16	«Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангир хана»	306
17	«Карагандинский государственный университет имени академика Е. А.	131

	Букетова»	
18	«Карагандинский государственный технический университет»	196
19	«Карагандинский государственный индустриальный университет»	247
20	«Костанайский государственный университет имени А.Байтурсынова»	88
21	«Костанайский государственный педагогический институт»	42
22	«Кызылординский государственный университет имени Коркыт-Ата»	489
23	«Каспийский государственный университет технологии и инжиниринга имени Ш.Есенова»	257
24	«Павлодарский государственный университет имени С. Торайгырова»	605
25	«Павлодарский государственный педагогический институт»	237
26	«Южно-Казахстанский государственный университет имени М.Ауэзова»	1696
27	«Южно-Казахстанский государственный педагогический институт»	283
28	«Западно-Казахстанский государственный медицинский университет имени Марата Оспанова»	522
29	«Государственный медицинский университет города Семей»	384
30	«Южно-Казахстанская государственная фармацевтическая академия»	330
Акционированные высшие учебные заведения		
31	«Университет КАЗГЮУ»	430
32	«Алматинский университет энергетики и связи»	437
33	«Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана»	270
34	«Жезказганский университет имени О.А. Байконурова»	121
35	«Казахстанско-Британский технический университет»	181
36	«Университет Нархоз»	42
37	«Финансовая академия»	105
38	«Казахская академия транспорта и коммуникации имени М. Тынышпаева»	284

39	«Казахская академия спорта и туризма»	197
40	«Медицинский университет Астана»	123
41	«Казахский агротехнический университет имени Сакена Сейфуллина»	702
Частные высшие учебные заведения		
42	«Казахский университет экономики, финансов и международной торговли»	239
43	«Университет Туран-Астана»	215
44	«Евразийский гуманитарный институт»	122
45	Казахский университет технологии и бизнеса	147
46	«Университет международного бизнеса»	195
47	«Евразийский технологический университет»	114
48	«Университет «АЛМАТЫ»	127
49	«Египетский университет Исламской культуры «НУР-МУБАРАК»	54
50	«Алматинская академия экономики и статистики»	108
51	«Алматы Менеджмент Университет»	210
52	«Казахская автомобильно-дорожная академия имени Л.Б.Гончарова»	133
53	«Университет имени Сулеймана Демиреля»	209
54	«Многопрофильный учебно-научно-производственный комплекс «Академия экономики и права имени У.А. Джолдасбекова»	67
55	«Казахско-Русский Международный университет»	103
56	«Казахстанско-Американский Свободный Университет»	82
57	«Карагандинский экономический университет Казпотребсоюза»	266
58	«Академия «Болашак»	137
59	«Костанайский социально-технический университет имени Зулхарнай Алдамжара»	106
60	«Мангистауский гуманитарно-технический университет»	57
61	Инновационный Евразийский университет	181
62	«Университет «Мирас»	138
63	«Университет «Сырдария»	219
64	«Кокшетауский университет им.Мырзахметова»	365

Содержание

Введение	48
1. Структура и технологические карты мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования	50
2. Методы сбора информации и обработки базы данных мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами в области трехязычного образования	56
3. Результаты анализа данных мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования	60
4. Выводы и рекомендации по итогам мониторинга обеспеченности организаций всех уровней образования педагогическими кадрами для реализации	78
Заключение	83
Приложения	85

**Үш тілді білім беруді іске асыру үшін барлық деңгейдегі білім беру
ұйымдарының педагог кадрлармен қамтамасыз етілуін талдау**

Талдамалы анықтама

**Анализ обеспеченности организаций всех уровней образования
педагогическими кадрами для реализации трехязычного образования**

Аналитическая справка

Басуға 24.10.2016 ж. қол қойылды. Пішімі 60×84^{1/16}.
Қағазы офсеттік. Офсеттік басылыс.
Қаріп түрі «Times New Roman». Шартты баспа табағы 3.

Подписано в печать 24.10.2016 г. Формат 60×84^{1/16}.
Бумага офсетная. Печать офсетная.
Шрифт Times New Roman. Усл. п.л. 3.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы» РМҚК
010000, Астана қ., Орынбор көшесі 4, «Алтын Орда» БО, 15-қабат.

Министерство образования и науки Республики Казахстан
Национальная академия образования им. Ы.Алтынсарина
010000, г. Астана, ул. Орынбор, 4, БЦ «Алтын Орда»